

***Ocena stanu bezpieczeństwa
sanitarnego powiatu otwockiego za rok 2024***

Otwock, marzec 2025 r.

Spis treści

1. Stan sanitarny powiatu otwockiego.....	5
1.1. Sytuacja epidemiologiczna	5
1.1.2. Choroby zakaźne objęte przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) programami eradykacji i eliminacji.....	7
1.1.3. Zakażenia i choroby przenoszone drogą pokarmową	8
1.1.4. Wybrane choroby, którym można zapobiegać drogą szczepień	10
1.1.5. Choroby przenoszone drogą krwiopochodną	13
1.1.6. Gruźlica.....	13
1.1.7. Legionelloza.....	14
1.1.8. Borelioza, Kleszczowe zapalenie mózgu	15
1.1.9. Choroby inwazyjne (Inwazyjna choroba meningokokowa i pneumokokowa).....	15
1.1.10. Wścieklizna.....	16
1.1.11. Zakażenia i choroby przenoszone drogą płciową - STI (sexually transmitted infection) - wybrane choroby	17
1.1.12. Inne choroby - wektorowe, odzwierzęce, środowiskowe	18
1.2. Wykonanie programu szczepień ochronnych	20
1.3. Stan sanitarno-higieniczny podmiotów wykonujących działalność leczniczą.....	30
1.3.1. Spełnienie wymagań	32
1.3.2. Utrzymanie czystości bieżącej i porządku.....	33
1.3.3. Postępowanie z bielizną szpitalną.....	35
1.3.4. Dezynfekcja	35
1.3.5. Sterylizacja	36
1.3.6. Dezynsekcja i deratyzacja.....	39
1.3.7. Gospodarka odpadami niebezpiecznymi w miejscu powstawania	40
1.3.8. Zakażenia szpitalne.....	41
1.3.9. Realizacja zadań związanych z kontrolą wewnętrzną w podmiotach wykonujących działalność leczniczą	42
1.3.10. Wdrożenie procedur poekspozycyjnych w podmiotach leczniczych.....	43
1.3.11. Skargi, interwencje, odwołania, zażalenia dotyczące podmiotów leczniczych:	43
1.3.12. Wnioski dotyczące nadzoru prowadzonego przez Sekcję Epidemiologii.....	43
1.4. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej	45
1.4.1. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi.....	45
1.4.2. Nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej – Legionella sp.	49
1.4.3. Kąpieliska i miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli.....	51
1.4.4. Pływalnie	52

1.4.5. Obiekty użyteczności publicznej	54
1.4.6. Wnioski dotyczące działalności Sekcji higieny komunalnej	62
1.5. Stan sanitarny żywności, żywienia, przedmiotów użytku	65
1.6. Obiekty produkcji i obrotu żywnością.....	73
1.6.1. Wytwórnice lodów	73
1.6.2. Automaty do lodów	74
1.6.3. Wytwórnice Mieszanin Tłuszczów Zwierzęcych z Roślinnymi.....	74
1.6.4. Piekarnie	74
1.6.5. Ciastkarnie	75
1.6.6. Browary i słodownie.....	75
1.6.7. Przetwórnice owocowo-warzywne.....	75
1.6.8. Zakłady garmazeryjne.....	76
1.6.9. Wytwórnice makaronów.....	76
1.6.10. Wytwórnice wyrobów cukierniczych.....	76
1.6.11. Wytwórnice suplementów diety	76
1.6.12. Inne wytwórnice żywności	77
1.6.13. Producenci żywności w warunkach domowych	77
1.6.14. Sklepy spożywcze.....	77
1.6.15. Kioski spożywcze na targowiskach, obiekty ruchome i tymczasowe, apteki.....	79
1.6.16. Magazyny hurtowe	79
1.6.17. Zakłady żywienia zbiorowego otwarte, zakłady małej gastronomii.....	79
1.6.18. Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte.....	81
1.6.19. Cateringi	82
1.6.20. Zakłady produkujące materiały i wyroby do kontaktu z żywnością.....	83
1.6.21. Wytwórnice i obiekty obrotu kosmetykami	83
1.7. Graniczna kontrola sanitarna	84
1.8. Wnioski dotyczące bezpieczeństwa żywności.....	85
1.9. Stan sanitarny środowiska pracy.....	87
1.9.1. Nadzór nad warunkami środowiska pracy.....	87
1.9.2. Nadzór na pracownikami mającymi kontakt z czynnikiem szkodliwym – hałasem	88
1.9.3. Nadzór na pracownikami mającymi kontakt z czynnikiem szkodliwym – pyłem.....	89
1.9.4. Nadzór na pracownikami mającymi kontakt z czynnikiem szkodliwym – chemią	89
1.9.5. Nadzór na pracownikami mającymi kontakt z czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi.....	91
1.9.6. Nadzór nad pracownikami mającymi kontakt z czynnikiem szkodliwym biologicznym.....	93
1.9.7. Nadzór nad wprowadzaniem do obrotu środków biobójczych.....	94
1.9.8. Nadzór nad kosmetykami	95

1.9.9. Nadzór nad detergentami	99
1.9.10. Nadzór nad prekursorami kategorii 2 i 3	100
1.9.11. Nadzór nad pracownikami mającymi kontakt z azbestem.....	101
1.9.12. Choroby zawodowe	102
1.9.13. Nadzór nad przestrzeganiem zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych	104
1.9.14. Inne działania sekcji higieny pracy.....	106
1.9.15. Wnioski dotyczące środowiska pracy	107
1.10. Stan sanitarny placówek nauczania, wychowania i opieki na terenie działalności PSSE w Otwocku w 2024 roku.....	108
1.10.1. Żłobki i przedszkola.....	110
1.10.2. Szkoły podstawowe	111
1.10.3. Zespoły Szkół	113
1.10.4. Placówki z pobytem całodobowym	114
1.10.5. Placówki wychowania pozaszkolnego i wsparcia dziennego	114
1.10.6. Higiena procesów nauczania.....	114
1.10.7. Warunki do utrzymania higieny osobistej w placówkach nauczania i wychowania	115
1.10.8. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach.	115
1.10.9. Żywnienie dzieci i młodzieży	116
1.10.10. Wypoczynek letni i zimowy	117
1.10.11. Wnioski dotyczące placówek nauczania, wychowania i opieki	118
1.11. Promocja Zdrowia.....	119
1.11.1. Profilaktyka, czyli zapobieganie.....	119
1.11.2. Tematyka działalności	119
1.11.3. Tematy wiodące w roku 2024.....	119
1.11.4. Programy i przedsięwzięcia prozdrowotne	120
1.12. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny	131

1. Stan sanitarny powiatu otwockiego

1.1. Sytuacja epidemiologiczna

W 2024 r. Sekcja Epidemiologii prowadziła nadzór nad chorobami zakaźnymi, dokonywała oceny i analizy sytuacji epidemiologicznej powiatu otwockiego. Rejestracja chorób zakaźnych i zatruc pokarmowych prowadzona była zgodnie z „Międzynarodową Klasyfikacją Chorób” - ICD-10 oraz definicjami chorób zakaźnych na potrzeby nadzoru epidemiologicznego. W 2024 r. wszczęto 1700 dochodzeń epidemiologicznych dotyczących chorób zakaźnych, które wymagają przeprowadzenia wywiadu. Liczba ludności powiatu wg GUS wynosiła 126779. Dane epidemiologiczne dotyczące zarejestrowanych wybranych chorób zakaźnych (liczba przypadków i zapadalność na 100 tys. mieszkańców) w roku 2024 w porównaniu z rokiem 2023 r.

L.p.	Nazwa choroby	Rok 2023 (ludność 126649)		Rok 2024 (ludność 126779)	
		Liczba przypadków	zapadalność	Liczba przypadków	zapadalność
1	Grypa potwierdzona laboratoryjnie	70+217 szybki test	55,3	32+1124 szybki test	25,2
2	Kiła	12	9,5	18	14,5
3	Rzeżączka	2	1,6	6	4,7
4	HIV	5	3,9	2	1,6
5	AIDS	1	0,8	1	0,8
6	Salmonellozy – zatrucia pokarmowe	39	31,7	15	11,8
7	Clostridioides Difficile	166	131,1	159	125,4
8	Campylobacter	0		2	1,6
9	Yersinia enterocolitica	5	3,9	1	0,8
10	Rotawirusy	10	7,9	53	41,8
11	Norowirusy	4	3,1	23	18,1
12	WZW B	7	5,5	15	11,8
13	WZW C	12	9,5	12	9,5

14	Borelioza	117	92,4	165	130,1
15	KZM	3	2,4	2	1,6
16	Ospa wietrzna	813	641,9	569	448,8
17	Krztusiec	1	0,8	321	253,3
18	Szkarlatyna	149	117,6	215	169,6
19	Świnka	4	3,2	1	0,8
20	lamblioza	9	7,1	11	8,7
21	Streptococcus pneumoniae - choroba inwazyjna (posocznica)	11	8,7	14	11
22	Streptococcus pneumoniae - choroba inwazyjna (zomr)	1	0,8	1	0,8
23	Streptococcus pneumoniae - choroba inwazyjna - inna, nieok.	1	0,8	6	4,7
24	listerioza	3	2,4	1	0,8
25	Legionelloza	2	1,6	3	2,4
26	Gorączka Pontiac	1	0,8	2	1,6
27	COVID-19	1959	1546,8	1793	1414,3
28	Biegunki BNO	120		156	123
29	Szczepienia p/wściekliznie	41	32,4	42	33,1
30	Gruźlica	36 (6 bezdomni)	28,4	18	14,2
31	Tularemia	0	0	1	0,8
32	Riketsiozy	0	0	1	0,8
33	OPW	0	0	1	0,8
34	Gorączka Denga	0	0	1	0,8
35	Malaria	0	0	1	0,8
36	RSV	98	77,4	120	94,7
37	WZW inne	0	0	1	0,8
38	ZOM	0	0	2	1,6

39	Zapalenie mózgu	0	0	2	1,6
40	Bąblowica	0	0	1	0,8

1.1.2. Choroby zakaźne objęte przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) programami eradykacji i eliminacji

Odra i Różyczka

Na terenie powiatu w roku 2024 przypadków zachorowań nie zarejestrowano. Prowadzono nadzór nad osobami podejrzanymi o zachorowanie na odrę (z terenu powiatu otwockiego 2 przypadki podejrzenia zachorowania – nie potwierdzone badaniami) jak i ich otoczeniem. Organizowano szczepienia ochronne poekspozycyjne u osób z kontaktu w placówkach POZ, do których osoby z otoczenia były zapisane do lekarzy. Do Głównego Inspektoratu Sanitarnego przesłano 5 pism informujących o wdrożeniu szczepień poekspozycyjnych u osób z kontaktu z podejrzanymi o zachorowanie na odrę. Łącznie zaszczepiono na terenie powiatu 10 osób.

Poliomyelitis i ostre porażenia wiotkie (OPW)

Zarejestrowano 1 przypadek Ostrego Porażenia Wiotkiego u 13-letniej dziewczynki zamieszkującej na wsi. Porażeniu uległy kończyny dolne. Dziecko jak i jej rodzeństwo szczepione p/polio 5 dawkami. W szpitalu, gdzie dziewczynka była hospitalizowana pobrano 2 próbki kału do badania, które przeprowadziło laboratorium NIZP-PZH – wyniki badań w kierunku polio ujemne. Zaproponowano bezpłatne badanie kału osobom z otoczenia chorej (domownikom). Dziecko kontynuowało leczenie – rehabilitację na oddziale stacjonarnym. W końcowym badaniu pacjentki nie stwierdzono znaczącej poprawy wzorca chodu.

PSSE w Otwocku prowadziła nadzór nad 2 szpitalami posiadającymi w swojej strukturze oddziały dla dzieci, w tym 1 oddział pediatryczny w szpitalu powiatowym i 1 oddział rehabilitacyjny dla dzieci w szpitalu specjalistycznym. Przeprowadzono 3 kontrole w szpitalach dot. zgłaszalności OPW procedur i wytycznych w tym zakresie, ponadto utrzymywany jest stały kontakt telefoniczny z pielęgniarkami ds. epidemiologii w celu szybkiej identyfikacji podejrzanych przypadków. Do podmiotów leczniczych wystosowano 3 pisma przypominające o obowiązku zgłaszania przypadków OPW, o programie eradykacji polio i konieczności pobierania próbek kału w celu wykonywania

badań w kierunku polio u osób podejrzanych o OPW oraz konieczności wzrostu poziomu zaszczepienia p/polio.

1.1.3. Zakażenia i choroby przenoszone drogą pokarmową

Salmonellozy – zatrucia pokarmowe

W 2024 r. zarejestrowano 15 potwierdzonych pojedynczych zachorowań na salmonellozę - zatrucia pokarmowe. Hospitalizowano łącznie 9 osób. Nie odnotowano ognisk tej choroby. Zapadalność wyniosła 12 i w porównaniu z rokiem 2023 zmalała niemal 3 krotnie. Zachorowania te związane były z błędami higienicznymi w zakresie przygotowywania potraw oraz z brakiem przestrzegania podstawowych zasad higieny. Wśród zatruc 11 przypadków spowodowanych było zakażeniem pałeczkami *Salmonella Enteritidis*, jeden *Salmonellą Enterica*, w 3 przypadkach nie określono serotypu. W trakcie dochodzenia przekazywana jest informacja o drogach szerzenia się zachorowania i konieczności przestrzegania zasad higieny osobistej, jak i higienicznego przygotowywania potraw i posiłków, szczególnie postępowania z mięsem i jajami niepoddanymi obróbce termicznej oraz w kontaktach ze zwierzętami.

Salmonellozy – nosiciele stali duru

W powiecie otwockim pod nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest dwóch nosicieli stałych pałeczek duru brzuszego *Salmonella partyphi* "B".

Nosicielstwo Salmonella

Odnotowano 1 przypadek w nosicielstwa *Salmonelli Enteritidis* u osoby nie wykonującej pracy związanej z możliwością przeniesienia zakażenia na inne osoby.

Campylobakterioza

Zarejestrowano 2 przypadki zachorowania, obydwa hospitalizowane. Jedna z osób w okresie przed zachorowaniem przebywała na wakacjach poza granicami Polski, spożywała mięso kurze i jego przetwory przygotowane w własnym zakresie w domu. Zapadalność na chorobę wyniosła 1,6. W roku 2023 przypadków nie odnotowano.

Yersinioza

W 2024 r. zarejestrowano 1 przypadek zakażenia bakterią jelitową *Yersinia enterocolitica* u 14-letniego dziecka. Zachorowanie nie wymagało hospitalizacji. Zapadalność wyniosła 0,8 i zmalała prawie 5-krotnie w porównaniu do roku 2023.

Listerioza

W roku 2024 zarejestrowano 1 przypadek zachorowania spowodowany zakażeniem *Listeria monocytogenes*. W porównaniu z rokiem 2023 zapadalność zmalała 3-krotnie z 2,4 do 0,8. Zachorowanie miało postać posocznicy (zakażenie krwi). Osoba zmarła. Zachorowanie dotyczy 75-letniego mężczyzny, mieszkańca miasta.

Bąblowica

Zarejestrowano 1 przypadek zachorowania u 38-letniego mężczyzny, mieszkańca wsi. Rozpoznanie postawione na podstawie typowych zmian organów w badaniu obrazowym USG, TK oraz potwierdzone testem serologicznym. Ponadto, wykonane badanie endoskopowe.

Lamblioza

Odnotowano 11 przypadków zakażeń potwierdzonych badaniami laboratoryjnymi. Zachorowania dotyczyły osób w wieku 3-43 lat. Najwięcej przypadków (5) odnotowano w grupie do 10 lat; po 2 przypadki odnotowano w grupie trzydziesto- i czterdziestolatków. Zachorowania dotyczyły 4 mężczyzn i 5 kobiet. Zapadalność wzrosła o 1,6 w porównaniu do roku 2023.

Wirusowe Zapalenie Wątroby – inne

Zarejestrowano 1 przypadek zachorowania na WZW typu E u 41-letniego mężczyzny, mieszkańca miasta. Objawy chorobowe pojawiły się ok. 4 tygodnie po powrocie z Włoch. Wystosowano pismo do osób z najbliższego otoczenia chorego, zalecające kontakt z lekarzem POZ celem objęcia nadzorem.

Ponadto zarejestrowano:

Wirusowe zakażenia jelitowe – Rotawirusy – 53 przypadki;

Wirusowe zakażenia jelitowe – Norowirusy – 23 przypadki;

Wirusowe zakażenia jelitowe inne określone – 12 przypadków;

Wirusowe zakażenia jelitowe nieokreślone – 37 przypadków;

W 2024 r. odnotowano 3 ogniska choroby przenoszonej drogą pokarmową. Przyczyną były Rotawirusy (5 chorych), Norowirusy (16 chorych), przyczyny trzeciego ogniska nie ustalono (10 chorych). Osoby chore w ogniskach badane na obecność czynnika będącego przyczyną zakażenia. W ogniskach prowadzone były dochodzenia epidemiologiczne we współpracy 2 pionów: Epidemiologii i Bezpieczeństwa Żywności. Przeprowadzone były łącznie 4 wspólne kontrole w obiektach, w których ogniska się rozwinęły.

1.1.4. Wybrane choroby, którym można zapobiegać drogą szczepień

Krztusiec

PSSE w Otwocku w roku 2024 odnotowała wzrost zachorowań na krztusiec spowodowanych zakażeniem *Bordetella pertusis*. Zarejestrowano 321 przypadków zachorowania, w tym 127 możliwych, 15 prawdopodobnych i 179 potwierdzonych badaniami laboratoryjnymi. Zapadalność na chorobę na terenie powiatu otwockiego wynosiła 253. W całym województwie mazowieckim zarejestrowano 6601 przypadków krztuśca, w Polsce 32430 przypadków i zapadalność na poziomie 86.

Osoby z kontaktu kierowano pod nadzór lekarski w celu wdrożenia chemioprophylaktyki lub przyjęcia szczepień p/krztuścowi. W przypadku wystąpienia zachorowań w dużych skupiskach dzieci i młodzieży, do osób kierujących placówką szkolno-oświatową kierowano pisma informujące o kontakcie w klasie/grupie z osobą chorą na krztusiec, z prośbą o rozpowszechnienie wśród rodziców. Wysłano łącznie 20 pism do kierowników ww. placówek z zaleceniem kontaktu z lekarzem, celem decyzji o wdrożeniu postępowania poekspozycyjnego np. doszczepienie p/krztuścowi; zastosowanie chemioprophylaktyki; kontaktu z lekarzem w przypadku pojawienia się objawów chorobowych i poinformowanie lekarza, o fakcie kontaktu z chorym na krztusiec; wietrzenia pomieszczeń. Jedno z takich pism wysłano również do Domu Pomocy Społecznej. Zarejestrowano łącznie 26 ognisk tej choroby, w tym 25 domowych. W ogniskach zachorowało 57 osób.

Jedno z ognisk odnotowano wśród wychowanków i personelu placówki opiekuńczo – wychowawczej, gdzie zachorowało 5 osób. Utrzymywano stały kontakt z kierownictwem placówki – wszystkie dzieci i personel otrzymali profilaktycznie antybiotykoterapię, chore dzieci izolowane, wprowadzono maseczki, rękawiczki, dezynfekcje rąk na salach, chusteczki do dezynfekcji powierzchni, odwiedziny na wolnym powietrzu.

Ogólne pismo będące analizą PPIS w Otwocku nt. wzrostu zachorowań na krztusiec, samej choroby, profilaktyki, wystosowano do placówek szkolnych i przedszkolnych na terenie powiatu i przesłano wraz z ulotkami dotyczącymi choroby i szczepień przeciwko krztuścowi. Podobną analizę przesłano do podmiotów leczniczych na terenie powiatu.

Krztusiec w powiecie otwockim w latach 2019-2024 r.

rok	Liczba przypadków
2019	6
2020	10
2021	0
2022	0
2023	1
2024	321

Rozkład zachorowań na krztusiec w powiecie otwockim w poszczególnych miesiącach 2024 roku przedstawia się następująco:

- kwiecień – 5 przypadków;
- maj – 16 przypadków;
- **czerwiec – 40 przypadków;**
- **lipiec - 50 przypadków;**
- **sierpień – 56 przypadków;**
- **wrzesień – 53 przypadki;**
- **październik – 54 przypadki;**
- listopad – 30 przypadków;
- grudzień – 17 przypadków.

Grypa

Zarejestrowano 32 zachorowania na grypę spełniającą kryteria laboratoryjne, z tego 6 przypadków dotyczyło dzieci do 14 r.ż. Zapadalność na poziomie 25 przypadków. W porównaniu z rokiem 2023 zapadalność spadła o połowę.

Wystosowano 2 pisma do podmiotów leczniczych zapraszające do udziału w zintegrowanym programie nadzoru epidemiologicznego nad grypą z uwzględnieniem diagnostyki wirusologicznej- SENTINEL. Jeden z podmiotów leczniczych POZ z terenu powiatu otwockiego został zaproszony do współpracy przez Wojewódzką Stację Sanitarno-

Epidemiologiczną w Warszawie i bierze w nim udział. Chęć współpracy wyraziło 4 lekarzy. Pozyskuje próbki do badań genetycznych w kierunku grypy i SARS-CoV-2.

Ponadto, zarejestrowano 1124 przypadki grypy rozpoznanej dodatnim wynikiem szybkiego testu antygenowego. Rozkład zachorowań:

- I kwartał - 758 przypadków;
- II kwartał - 75 przypadków;
- III kwartał – 15 przypadków;
- IV kwartale – 276 przypadków.

SARS-CoV-2 / COVID-19

Liczba przypadków COVID-19 zarejestrowanych w roku 2024 wynosiła 1793 przypadków w tym:

- potwierdzone – 1685;
- możliwe -108.

Zapadalność wynosiła 1414 i była nieznacznie niższa w porównaniu z rokiem 2023 – zapadalność 1547.

Rozkład potwierdzonych przypadków zachorowań na COVID-19:

- I kwartał - 204 przypadki;
- II kwartał - 27 przypadków;
- III kwartał – 1047 przypadków;
- IV kwartale – 407 przypadków.

Do Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Otwocku wpłynęły 4 raporty wstępne, dot. podejrzeń wystąpienia ognisk epidemicznych szpitalnych COVID-19. Łącznie odnotowano ognisk 6 (5 w szpitalach i 2 w innych podmiotach nie będących zakładami leczniczymi) spowodowanych Sars-CoV-2.

Chęć współpracy z Inspekcją Sanitarną w ramach przekazywania próbek do laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Warszawie w ramach programu sekwencjonowania genomu wirusa SARS-CoV-2 wyraziły 3 podmioty z terenu powiatu otwockiego.

1.1.5. Choroby przenoszone drogą krwiopochodną

Wirusowe Zapalenie Wątroby typu B – BNO

W 2024 r. odnotowano 15 nowych przypadków zachorowań na WZW typu B w przedziale wiekowym 38-70 lat. 7 osób zamieszkuje miasto. Wśród chorych jest 11 mężczyzn. Najwięcej przypadków (6) odnotowano w grupie 65-74 lata. Nie odnotowano zachorowań wśród osób do 34 r.ż. Zapadalność w stosunku do roku 2023 wzrosła ponad 2-krotnie z 5,5 do 11,8. Zakażenia mają charakter bezobjawowy, często wykryte podczas przeprowadzania badań kontrolnych. Wśród zgłoszonych przypadków 13 chorych miało przeprowadzane w przeszłości operacje, inne zabiegi medyczne z naruszeniem ciągłości tkanek, w tym 3 osoby miały transfuzje krwi. Osobom współzamieszkującym z chorym, a nieszczepionym p/ko WZW typu B proponowano bezpłatne szczepienia, w związku z tym przesłano 5 pism.

Wirusowe Zapalenie Wątroby typu C – BNO

W 2024 r. odnotowano 12 nowych przypadków zachorowań na WZW typu C. Zachorowania dotyczyły 9 kobiet i 3 mężczyzn. Spośród chorych 5 osób mieszka na wsi. Zachorowania dotyczą 9 osób w wieku 30-59 lat i 3 osób powyżej tej granicy. Wśród chorych są 4 osoby, u których w przeszłości wykonano transfuzję krwi. Jedna osoba narażona na zakażenie poprzez kontakt domowy i narażenie zawodowe. Jedna z osób przebywała w zakładzie karnym i stosowała donosowo narkotyki. Osobom chorym proponowano bezpłatne szczepienia p/ko WZW typu B, które uzależniali od wyników konsultacji z lekarzem chorób zakaźnych. W związku ze sprawowanym nadzorem nad chorymi i ich otoczeniem przesłano 6 pism. Analiza danych o zakażeniach wirusami B i C nadal wskazuje na ich prawdopodobne powiązanie z korzystaniem z różnych form pomocy medycznej, wykorzystującej inwazyjne techniki diagnostyczne i terapeutyczne a także zabiegi stomatologiczne i inne z naruszeniem ciągłości tkanek.

1.1.6. Gruźlica

Gruźlica jest bakteryjną chorobą zakaźną o przewlekłym przebiegu, występującą w postaci gruźlicy płuc (najczęstsza postać) oraz gruźlicy innych narządów. Zaraźliwa jest jedynie

gruźlica płuc w okresie prątkowania. Pierwszy, trwający najczęściej miesiąc, okres leczenia, prowadzi się w warunkach izolacji szpitalnej pacjenta.

Szczególne trudności w sprawowaniu nadzoru epidemiologicznego nad gruźlicą stwarzają, zgłaszane przez lekarzy prowadzących, przypadki przerwania leczenia i hospitalizacji przez pacjentów prątkujących. Pacjenci stanowią zagrożenie epidemiologiczne dla osób z otoczenia.

W takich przypadkach informacja ze szpitala przekazywana jest bezzwłocznie za pośrednictwem PSSE Otwock do właściwej ze względu na miejsce zamieszkania pacjenta stacji sanitarnej.

W 2024 roku zarejestrowano **18** przypadków zachorowań na gruźlicę i zapadalność na poziomie 14. W roku 2023 zapadalność była dokładnie o połowę większa. Zachorowania dotyczą 12 mężczyzn i 6 kobiet. W równych częściach zamieszkują oni miasto i wieś. Przeprowadzone wywiady epidemiologiczne – 12. W ramach nadzoru nad osobami ze styczności z chorymi na gruźlicę prątkującymi przesłano 3 pisma do powiatowych inspektorów sanitarnych, 8 pism do osób z otoczenia chorych i 1 pismo do POZ. Objęto nadzorem 35 osób, od których otrzymano informacje zwrotne o zrealizowanej wizycie lekarskiej dot. kontaktu z chorym. PPIS w Otwocku w ramach współpracy z POZ pomaga też w organizacji i realizacji takich wizyt osobom, które takiego wsparcia wymagają np. osoba nie ubezpieczona, nie zapisana do żadnego POZ, słabo komunikująca się w języku polskim.

1.1.7. Legioneloza

Legioneloza – Choroba legionistów

W roku 2024 zarejestrowano 3 przypadki zachorowania przebiegające z zapaleniem płuc i zapadalność na poziomie 2,4. W stosunku do roku 2023 odnotowano 1 przypadek więcej. Dotyczyły one kobiety wieku 86 lat i mężczyzn w wieku 89 i 47 lat. Jedna osoba zmarła. Wszystkie przypadki hospitalizowane w Mazowieckim Centrum Leczenia Chorób Płuc i Gruźlicy w Otwocku. W badaniach moczu wykryto antygeny Legionella pneumophila. W 2 przypadkach została pobrana w miejscu zamieszkiwania do badania woda w kierunku obecności bakterii Legionella. Skażenia nie stwierdzono.

Jedna z osób chorych, w okresie poprzedzającym zachorowanie przebywała w szpitalu powiatowym na terenie województwa mazowieckiego. Wystosowano więc pismo do

Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego z prośbą o działania nadzorowe. W odpowiedzi inspektor poinformował o pobraniu do badania wody m. in. na Oddziale, gdzie chory był hospitalizowany - skażenia nie stwierdzono. Chory w domu nie posiada instalacji wody ciepłej.

Legionelloza - Gorączka Pontiac

zarejestrowano 2 przypadki zachorowania spowodowane zakażeniem bakteriami *Legionella pneumophila* i zapadalność na poziomie 1,6. W badaniu moczu wykryto antygeny *Legionella pneumophila*. Zachorowanie dotyczy kobiety i mężczyzny, mieszkańców miasta. Przypadki hospitalizowane w Mazowieckim Centrum Leczenia Chorób Płuc i Gruźlicy w Otwocku. W miejscu zamieszkania chorych została pobrana do badania woda w kierunku obecności bakterii *Legionella*. W instalacji ciepłej wody użytkowej w mieszkaniu kobiety stwierdzono średnie skażenie wody.

1.1.8. Borelioza, Kleszczowe zapalenie mózgu

Borelioza z Lyme

W 2024 r. odnotowano 165 przypadków zachorowań i zapadalność na poziomie 130, co stanowi wzrost w porównaniu z rokiem 2023 (zapadalność 92). Zachorowania były skutkiem ukąszeń przez kleszcze, do których dochodziło na terenie ogródków przydomowych, w lasach, parkach. Często osoby, u których lekarz zdiagnozował rumień wędrujący nie pamiętają, aby zlokalizowali kleszcza na swoim ciele. Zachorowania dotyczą 96 kobiet. Wśród chorych 86 przypadków to mieszkańcy wsi. W grupach wiekowych przodują osoby w wieku 60 lat i więcej – 64 przypadki, po nich osoby w wieku 40-59 lat – 58 przypadków.

Kleszczowe zapalenie mózgu

Odnotowano 2 sklasyfikowane jako prawdopodobne i potwierdzone zachorowania na kleszczowe zapalenie mózgu. Jest to o 1 przypadek mniej niż w roku 2023. Mężczyźni, mieszkańcy miasta i wsi, nie należą do populacji kluczowej. Nie potwierdzają też kontaktu z kleszczem. Jeden przypadek potwierdzony badaniem PCR płynu mózgowo-rdzeniowego.

1.1.9. Choroby inwazyjne (Inwazyjna choroba meningokokowa i pneumokokowa)

Choroba wywołana przez *Streptococcus pneumoniae* – inwazyjna

- **zapalenie opon mózgowo-rdzeniowych** – zarejestrowano 1 przypadek u 29-letniej kobiety, mieszkanki miasta. Osoba zmarła. Zapadalność i liczba rejestracji taka sama jak w roku 2023 – 0,8.
- **posocznica** – zarejestrowano 14 przypadków zachorowań, po równo wśród obu płci. Dziewięć z tych osób zamieszkuje miasto. Najwięcej przypadków (7) odnotowano u osób powyżej 75 r.ż.; 4 przypadki wśród osób w przedziale wiekowym 60-74 lata. Odnotowano 5 zgonów. W porównaniu z rokiem 2023 zapadalność wzrosła o 2,3 i wyniosła 11.
- **inna określona i nieokreślona** - zarejestrowano 6 przypadków. Ze względu na miejsce zamieszkania 4 osoby mieszkają na wsi, wśród chorych był 1 mężczyzna. Zapadalność wzrosła z 0,8 w roku 2023 do 4,7 w roku sprawozdawczym.

Powyższe rejestracje zachorowań na chorobę inwazyjną spowodowaną przez *Streptococcus pneumoniae* dotyczą ogółem 16 osób.

1.1.10. Wścieklizna

Styczność i narażenie na wściekliznę (potrzeba szczepień)

W roku 2024 zarejestrowano 42 przypadki szczepień przeciwko wściekliznie. Hospitalizowano 4 osoby.

Podjęto szczepienia po kontakcie z:

- pies – 16 przypadków;
- kot – 20 przypadków;
- wiewiórka – 2 przypadki;
- nietoperz, mysz, tchórz, sarna – po 1 przypadku.

Rola Państwowej Inspekcji Sanitarnej w nadzorze nad przypadkami/podejrzeniami wścieklizny u ludzi polega na współpracy z organami Inspekcji Weterynaryjnej i obejmowaniu nadzorem osób ze styczności ze zwierzęciem. Zapobieganie zachorowaniom na wściekliznę oparte jest na szczepieniu poekspozycyjnym osób, które mając uszkodzoną skórę miały kontakt ze śliną zwierzęcia lub były pogryzione przez zwierzę chore lub podejrzane o zachorowanie na wściekliznę. Ze względu na wysoką śmiertelność choroby, wnikliwie analizowane są wszystkie zgłoszenia przypadków narażenia na wściekliznę;

pacjenci kierowani są do Poradni Kwalifikacji Szczepień p/ Wścieklicznie w Szpitalach Zakaźnych.

Kontakt ze zwierzętami, po którym nie podjęto szczepień

Liczba zarejestrowanych pokąsań przez zwierzęta, po kontakcie z którymi nie podjęto szczepień, w roku 2024 wyniosła 51, a wywiady epidemiologiczne przeprowadzono z 40 osobami. Zwierzęta poddawane były obserwacji weterynaryjnej. Sprawcami pokąsań były psy (28), koty (9) przypadków oraz po 1 pokąsaniu przez wiewiórkę, konia i kontakcie z kurą. Wyślano 32 pisma do Powiatowego Lekarza Weterynarii z prośbą o przeprowadzenie obserwacji zwierząt, będących sprawcami pogryzień.

Wywiadów epidemiologicznych nie przeprowadza się w przypadku, kiedy informacja o rozpoczętej obserwacji zwierzęcia będącego sprawcą pogryzienia wpływa od Powiatowego Lekarza Weterynarii, ponieważ właściciele zwierząt i osoby poszkodowane zgłaszają się właśnie tam z informacją o pogryzieniu. PSSE monitoruje zakończenie obserwacji.

1.1.11. Zakażenia i choroby przenoszone drogą płciową - STI (sexually transmitted infection) - wybrane choroby

Kiła

W 2024 r. zarejestrowano 18 przypadków zachorowań na kiłę: po 9 dot. kiły wczesnej i nieokreślonej. Wśród chorych na kiłę nieokreśloną jest 1 kobieta. Spośród osób chorych 7 zamieszkuje wieś. Współczynnik zapadalności wyniósł 14,5 i wzrósł w porównaniu z rokiem 2023.

Rzeżączka

Zarejestrowano 6 przypadków zachorowania na rzeżączkę wśród mężczyzn. Jeden z nich zamieszkuje wieś. Przedział wieku chorych 20-45 lat, z tego najwięcej – 3 przypadki w grupie 30-latków. Zapadalność wzrosła z 1,6 w roku 2023 do 4,7 w roku sprawozdawczym.

Chlamydie

Odnotowano również 4 przypadki chorób przenoszonych drogą płciową wywołanych przez Chlamydie, co daje zapadalność na poziomie 3.

Nowo wykryte zakażenia HIV, Zachorowania AIDS

Zarejestrowano 2 zakażeń dotyczące 40-latków: 1 kobiety i 1 mężczyzny, którego dodatkowo zarejestrowano również jako osobę chorą na AIDS. Zapadalność na AIDS jest taka sama jak w roku 2023, zapadalność na HIV spadła z 3,9 do 1,6 przypadków.

1.1.12. Inne choroby - wektorowe, odzwierzęce, środowiskowe

Tularemia

Odnotowano 1 przypadek zachorowania potwierdzony badaniami. Przypadek wyleczony, a następnie rozpoznany przez lekarza POZ, po tym jak osoba chora wykonała na własną rękę badania w tym kierunku, diagnozując chorobę po objawach w wyszukiwarkach internetowych. Ukąszenie przez kleszcza w wywiadzie na 7 dni przed zachorowaniem. Wystąpił rumień leczony Doxycykliną. Lekarz POZ skierował chorą do Poradni chorób zakaźnych, gdzie umówiono wizytę za ok. miesiąc, po rozpoznaniu choroby. Powiadomiono o przypadku Powiatowego Lekarza Weterynarii na mocy rozp. MZ w sprawie współdziałania między organami Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Inspekcji Weterynaryjnej oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych, które mogą być przenoszone ze zwierząt na ludzi lub z ludzi na zwierzęta.

Gorączka plamista i inne riketsjozy

Zarejestrowano 1 przypadek zachorowania u 26-letniej kobiety, mieszkanki miasta. W badaniu serologicznym wykonanym w laboratorium NIZP – PZH stwierdzono p/ciała w klasie IgM Rickettsia rickettsii. Kobieta w okresie 2 tygodni poprzedzających zachorowanie przebywała w Tajlandii.

Gorączka krwotoczna Denga

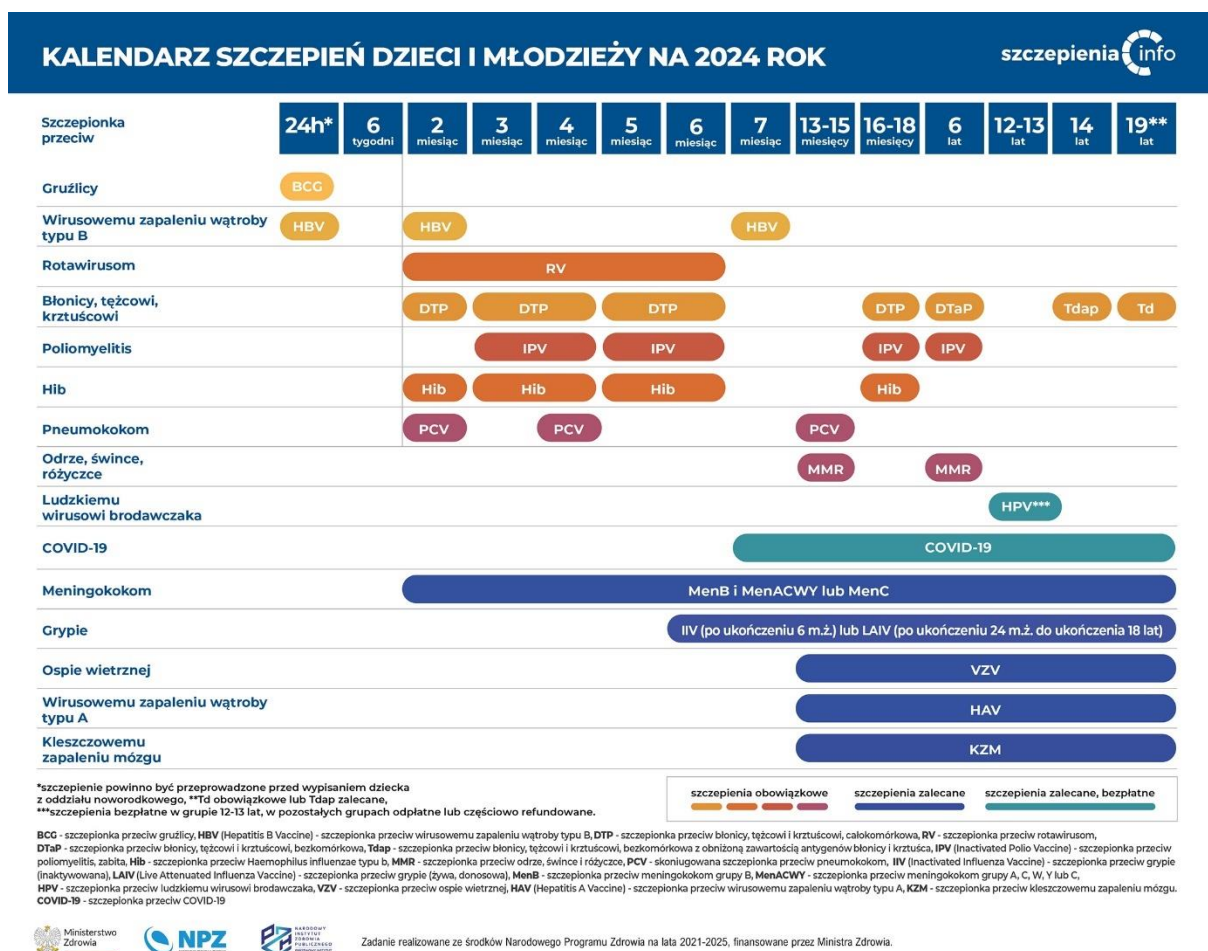
Zarejestrowano 1 przypadek zachorowania u 60-letniej kobiety mieszkanki miasta. W okresie 2 tygodni przed zachorowaniem kobieta przebywała na Malediwach. Kobieta w wywiadzie podaje ukąszenia przez komary, deklaruje stosowanie repelentów.

Malaria

Zarejestrowano 1 przypadek zachorowania u 48-letniej kobiety, mieszkanki miasta. Osoba przed zachorowaniem przebywała w Afryce, gdzie zachorowała i była leczona. Po powrocie

do Polski nastąpił nawrót choroby, we krwi, w 2 kolejnych badaniach stwierdzono obecność zarodźców *Plasmodium vivax*. Kobieta nie stosowała profilaktycznie leków, ani środków odstraszających komary.

1.2. Wykonanie programu szczepień ochronnych

Rysunek 1. Kalendarz szczepień na rok 2024. Źródło: <http://szczepienia.pzh.gov.pl/kalendarz-szczepien>

Szczepienia ochronne realizowane były zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych (PSO) na 2024 rok, określonym w załączniku do Komunikatu Głównego Inspektora Sanitarnego z 27 października 2023 roku. Schemat szczepienia przeciw chorobie zakaźnej obejmujący liczbę dawek i terminy ich podania wymagane dla danego szczepienia uwzględniające wiek osoby objętej obowiązkiem szczepienia zawarte zostały w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie obowiązkowych szczepień ochronnych.

W 2024 r. na terenie powiatu otwockiego realizacja PSO prowadzona była w 15 podmiotach leczniczych w tym:

- w 5 publicznych podmiotach leczniczych, w których funkcjonuje 6 punktów szczepień;
- w 8 niepublicznych podmiotach leczniczych, w których funkcjonuje 11 punktów szczepień;
- w 1 zespołowej praktyce lekarskiej, w której funkcjonuje 1 punkt szczepień;
- w 1 ośrodku dializ, w którym funkcjonuje 1 punkt szczepień.

Łącznie w 2024 r. prowadzono nadzór nad wykonawstwem szczepień ochronnych w 19 punktach szczepień.

Działania prowadzone w ramach nadzoru:

- kontrola dokumentacji dotyczącej szczepień, prowadzonej przez podmioty lecznicze;
- prawidłowość prowadzenia oraz przekazywania dokumentacji dotyczącej szczepień;
- sporządzanie sprawozdań rocznych ze stanu uodpornienia, kwartalnych ze zużycia szczepionek oraz raportów o przypadkach niewykonania obowiązkowych szczepień ochronnych;
- sporządzenie rocznego zapotrzebowania na preparaty szczepionkowe do realizacji Programu Szczepień Ochronnych celem utrzymania optymalnego stanu uodpornienia oraz zaopatrzenia podmiotów leczniczych w preparaty;
- monitorowanie zużycia preparatów szczepionkowych do szczepień dzieci Uchodźców z Ukrainy;
- opracowywanie analiz w zakresie wykonywania obowiązkowych szczepień ochronnych;
- nadzór nad prawidłową gospodarką preparatami szczepionkowymi oraz nadzór nad przestrzeganiem łańcucha chłodniczego;
- dystrybucja preparatów szczepionkowych przeznaczonych do realizacji Programu Szczepień Ochronnych na potrzeby punktów szczepień;
- ocena stanu sanitarnego punktów szczepień;
- prowadzenie nadzoru nad Niepożądanymi Odczynami Poszczepiennymi (NOP) poprzez monitorowanie, prowadzenie rejestru i analizę zgłaszanych przez lekarzy niepożądanych odczynów poszczepiennych.

W 2024 r. wykonano łącznie 21 kontroli w punktach szczepień, w tym 2 kontrole poza harmonogramem kontroli (akcyjne), które dotyczyły prawidłowego przechowywania preparatów szczepionkowych w oddziałach neonatologii oraz w placówkach POZ w związku z niskim poziomem zaszczepienia przeciwko polio dzieci zamieszkujących na terenie województwa mazowieckiego.

W zakresie realizacji Programu Szczepień Ochronnych prowadzono nadzór nad procesem dystrybucji szczepionek do przeprowadzania obowiązkowych szczepień ochronnych z wykorzystaniem Elektronicznego Systemu Nadzoru nad Dystrybucją Szczepionek /ESNDS/.

Szczepionki w PSSE w Otwocku przechowywane są w urządzeniu chłodniczym do przechowywania preparatów szczepionkowych w ściśle określonej temperaturze, tj. od +2 do +8 stopni Celsjusza, zapewniając tym samym właściwe warunki chłodnicze zgodne z wymaganiami producentów.

PSSE w Otwocku posiada również całodobowy rejestrator do monitorowania temperatury w urządzeniu chłodniczym z funkcją powiadamiania SMS na wyznaczone alarmowe telefony komórkowe w przypadku braku energii lub przekroczenia określonego zakresu temperatur w urządzeniu chłodniczym.

Ponadto, w celu zachowania łańcucha chłodniczego PSSE w Otwocku posiada zainstalowany system awaryjnego źródła zasilania (UPS) działający na zasadzie akumulatora, podtrzymujący dopływ energii elektrycznej do chłodziarki, w której przechowywane są preparaty szczepionkowe, w przypadku jej braku z instalacji elektrycznej.

Na terenie powiatu otwockiego na 19 punktów szczepień 17 posiada całodobowe rejestratory do monitorowania temperatury w urządzeniu chłodniczym z funkcją powiadamiania SMS. W jednym podmiocie leczniczym, szczepienia realizowane są w dniu pobrania preparatów szczepionkowych z PSSE w Otwocku, natomiast drugi podmiot na mocy podpisanego porozumienia, przechowuje swoje szczepionki w pobliskiej Placówce, wyposażonej w całodobowy rejestrator monitorujący temperaturę.

Wszyscy świadczeniodawcy wykonujący szczepienia ochronne pobierają szczepionki z PSSE w Otwocku z zachowaniem łańcucha chłodniczego. Osoba odbierająca szczepionki wyposażona jest w termotorbę z wkładami chłodniczymi i termometrem do pomiaru temperatury wewnątrz termotorby. Wartość temperatury w termotorbie oraz godzina pobrania szczepionek odnotowana jest na piśmie w dokumencie WZ, kolejne wartości zapisuje pielęgniarka w momencie rozładunku termotorby w przychodni.

PSSE w Otwocku w ten sam sposób pobiera szczepionki z magazynu z WSSE w Warszawie. W 2024 roku rozdysponowano 17155 dawek preparatów szczepionkowych.

W roku 2024 zarejestrowano 16 przypadków Niepożądanych Odczynów Poszczepiennych (NOP) zgłoszonych przez lekarzy, 2 poważne i 14 o łagodnym przebiegu. Pierwszy NOP poważny pojawił się po szczepieniu przeciwko kleszczowemu zapaleniu mózgu, a drugi po szczepieniu przeciwko gruźlicy.

Ilość osób uchylających się od szczepień na koniec roku 2024 w stosunku do roku 2023 wzrosła o 24 osoby i wynosi 347 osób (dotyczy rodziców dzieci). Natomiast liczba dzieci uchylających się od szczepień na koniec roku 2024 wyniosła 422 (rok 2023 – 364).

W 2024 r. wysłano 49 pism edukacyjno-informacyjnych do rodziców/opiekunów uchylających się od obowiązku poddania swoich dzieci szczepieniom ochronnym i 20 wezwań do szczepień. Udzielono również dwóch odpowiedzi na wnioski o udostępnienie informacji publicznej rodzicom, którzy uchylają się od szczepień.

W 2024 r. nie odnotowano w żadnym z podmiotów leczniczych na terenie powiatu otwockiego przypadku przerwania łańcucha chłodniczego w urządzeniu chłodniczym.

W kwietniu w siedzibie PSSE w Otwocku pracownicy sekcji Epidemiologii i Promocji Zdrowia w ramach „Europejskiego Tygodnia Szczepień” zorganizowali stoisko profilaktyczno-edukacyjne. W trakcie akcji udzielano informacji nt. obowiązkowych i zalecanych szczepień ochronnych wśród dzieci i dorosłych, przekazywano interesantom materiały informacyjne (ulotki, plakaty) o chorobach zakaźnych, przeciwko którym prowadzone są szczepienia ochronne, zaletach szczepień i ich skuteczności, informowano gdzie mogą szukać wiarygodnych źródeł wiedzy o szczepieniach. Wysłano również do punktów szczepień informację z prośbą o aktywne włączenie się w obchody Europejskiego Tygodnia Szczepień, przekazano ulotki, grafiki i plakaty promujące szczepienia celem wyeksponowanych w widocznych miejscach w placówkach, na swoich stronach internetowych oraz mediach społecznościowych.

Ponadto, PSSE w Otwocku, w maju w ramach Europejskiego Tygodnia Walki z Rakiem, we współpracy z Powiatowym Centrum Zdrowia w Otwocku, zorganizowały na terenie miasta Otwock, punkt informacyjno-edukacyjny dla mieszkańców. W czasie tego wydarzenia pracownicy PSSE z Sekcji Epidemiologii i Promocji Zdrowia wraz z personelem medycznym PCZ zachęcali mieszkańców do profilaktyki chorób nowotworowych: wykonywaniu szczepień ochronnych przeciwko HPV, regularnych badań cytologicznych, mammografii, USG, samobadaniu piersi, a także aktywności fizycznej i zbilansowanej diety. Rozdawano materiały informacyjne dot. szczepień obowiązkowych i zalecanych, w poszczególnych grupach wiekowych.

Dodatkowo, w ramach Powszechnego Programu Szczepień przeciwko wirusowi brodawczaka ludzkiego dla wybranych grup wiekowych, PSSE w Otwocku od początku

trwania programu, tj. od 1 czerwca 2023 r. rozdysponowała łącznie 2308 szt. preparatów szczepionkowych przeciwko HPV.

Od 15 października 2024 r. PSSE w Otwocku prowadziła również dystrybucję szczepionek przeciwko krztuścowi dla kobiet w ciąży (po ukończeniu 27 tygodnia ciąży do ukończenia 36 tygodnia ciąży) oraz w kobiet w ciąży zagrożonych przedwczesnym porodem, po ukończeniu 20 tygodnia ciąży w ramach szczepień zalecanych bezpłatnych. Łącznie rozdysponowano 170 szt.

Stan zaszczepienia dzieci i młodzieży (w grupie wiekowej od 0 do 19 roku życia) w roku 2024 ilustrują poniższe tabele, w których zestawione zostały dane na podstawie rocznych sprawozdań ze szczepień MZ-54 z poszczególnych placówek realizujących obowiązujący Program Szczepień Ochronnych.

Zestawienie stanu zaszczepienia w roku 2024

Liczba dzieci zarejestrowanych w naszych punktach szczepień w poszczególnych rocznikach.

Rok urodzenia	Karty ogółem	Rok urodzenia	Karty ogółem	Karty dziewcząt	Rok urodzenia	Karty ogółem	Karty dziewcząt	Rok urodzenia	Karty ogółem	Karty dziewcząt
2024	864	2019	1452		2014	1466	692	2009	1590	809
2023	971	2018	1434		2013	1488	682	2008	1466	
2022	1040	2017	1523		2012	1503	779	2007	1516	
2021	1168	2016	1522		2011	1516	731	2006	1350	
2020	1267	2015	1421	709	2010	1601	785	2005	1315	

Źródło: MZ-54 PSSE w Otwocku

W poszczególnych komórkach tabeli obliczono procenty wyszczepialności:

1. Gruźlica		
Rok urodzenia	Szczepienie podstawowe ^a	a) Należy uwzględniać wszystkie szczepienia przeciw gruźlicy, zarówno wykonane w pierwszej dobie życia jak i wykonane z opóźnieniem.
2024	96,99	
2023	94,23	

Źródło: MZ-54 PSSE w Otwocku

2. Wirusowe zapalenie wątroby typu B			
Rok urodzenia	Szczepienie podstawowe		a) Osoby, które jako ostatnią dawkę otrzymały drugą dawkę szczepionki przeciw wzv typu B, zamykając cykl szczepienia pierwotnego. b) Osoby, które jako ostatnią dawkę otrzymały trzecią dawkę szczepionki przeciw wzv typu B, uzupełniając cykl szczepienia podstawowego.
	pierwotne ^a	uzupełniające ^b	
2024	44,44	36,46	
2023	13,29	83,32	
2022	3,85	92,88	
2021	2,91	95,03	
2020	2,60	94,40	

Źródło: MZ-54 PSSE w Otwocku

3. Zakażenia rotawirusowe		
Rok urodzenia	Szczepienie podstawowe ^a	a) Osoby, które otrzymały pełne szczepienie podstawowe (dwie lub trzy dawki, zależnie od cyklu szczepienia)
2024	53,82	
2023	83,63	

Źródło: MZ-54 PSSE w Otwocku

4. Błonica, tężec					
Rok urodzenia	Szczepienie podstawowe		Szczepienie przypominające		
	pierwotne ^a	uzupełniające ^b	I. dawka ^c	II. dawka ^d	III. dawka ^e
2024	48,84				
2023	52,52	40,37			
2022	10,77	83,37			
2021	7,96	87,67			
2020	7,58	87,13			
2019	4,89	56,20	35,26		
2018	4,18	16,60	75,87		
2017	3,81	10,51	82,40		
2016	2,50	5,72	88,63		
2015	1,69	6,62	89,66		
2014	1,84	5,25	91,00		
2013	2,28	5,65	90,46		
2012	1,20	3,06	94,61		
2011	0,79	2,11	51,65	44,72	
2010	0,87	3,00	21,36	74,20	
2009	0,50	1,57	11,82	85,91	
2008	0,41	1,50	8,12	89,84	
2007	0,07	0,92	8,11	90,57	
2006	0,15	0,59	8,15	70,52	20,59
2005	0,15	0,68	4,79	50,72	43,27

Źródło: MZ-54 PSSE w Otwocku

5. Krztusiec				
Rok urodzenia	Szczepienie podstawowe		Szczepienie przypominające	
	pierwotne ^a	uzupełniające ^b	I. dawka ^c	II. dawka ^d
2024	48,84			
2023	52,52	40,37		
2022	10,77	83,37		
2021	7,96	87,67		
2020	7,58	87,13		
2019	4,89	56,20	35,26	
2018	4,18	16,60	75,87	
2017	3,81	10,51	82,40	
2016	2,50	5,72	88,63	
2015	1,69	6,62	89,66	
2014	1,84	5,25	91,00	
2013	2,28	5,65	90,46	
2012	1,20	3,06	94,61	
2011	0,79	2,11	51,65	44,72
2010	0,87	3,00	21,36	74,20
2009	0,50	1,57	11,82	85,91
2008	0,41	1,50	8,12	89,84

- a) Osoby, które jako ostatnią dawkę otrzymały trzecią dawkę szczepionki przeciw błonicy-tężcowi-krztuścowi zamykającą cykl szczepienia pierwotnego.
- b) Osoby, które jako ostatnią dawkę otrzymały czwartą dawkę szczepionki przeciw błonicy-tężcowi-krztuścowi, uzupełniającą cykl szczepienia podstawowego.
- c) Osoby, które jako ostatnią dawkę otrzymały I. dawkę przypominającą szczepionki przeciw błonicy-tężcowi-krztuścowi.
- d) Osoby, które jako ostatnią dawkę otrzymały II. dawkę przypominającą szczepionki przeciw błonicy-tężcowi-krztuścowi.

Źródło: MZ-54 PSSE w Otwocku

6. Poliomielitis			
Rok urodzenia	Szczepienie podstawowe		Szczepienie ^c przypominające
	pierwotne ^a	uzupełniające ^b	
2024	48,84		
2023	52,52	40,37	
2022	10,77	83,37	
2021	7,96	87,67	
2020	7,58	87,13	
2019	4,89	56,20	35,26
2018	4,18	16,60	75,87
2017	3,74	10,64	82,34
2016	2,50	5,72	88,63
2015	1,69	6,62	89,66

- a) Osoby, które jako ostatnią dawkę otrzymały drugą dawkę szczepionki przeciw poliomielitis, zamykającą cykl szczepienia pierwotnego.
- b) Osoby, które jako ostatnią dawkę otrzymały trzecią dawkę szczepionki przeciw poliomielitis, uzupełniającą cykl szczepienia podstawowego.
- c) Osoby, które jako ostatnią dawkę otrzymały dawkę przypominającą szczepionki przeciw poliomielitis.

Źródło: MZ-54 PSSE w Otwocku

7. Odra, świnka, różyczka			
Rok urodzenia	Szczepienie		a) Osoby, które otrzymały tylko pierwszą dawkę szczepionki przeciw odrze-świnie-różyczce, stanowiącą szczepienie podstawowe. b) Osoby, które otrzymały drugą dawkę szczepionki przeciw odrze-świnie-różyczce, stanowiącą szczepienie przypominające.
	podstawowe ^a	przypominające ^b	
2023	64,26		
2022	89,33		
2021	92,29		
2020	92,66		
2019	64,88	28,65	
2018	23,22	71,41	
2017	15,69	78,99	
2016	11,43	84,03	
2015	12,74	82,62	
2014	12,76	84,31	
2013	12,70	84,27	
2012	7,72	90,55	
2011	7,98	89,78	

Źródło: MZ-54 PSSE w Otwocku

8. Odra, świnka, różyczka - dziewczęta			
Rok urodzenia	Szczepienie		a) Dziewczęta, które otrzymały tylko pierwszą dawkę szczepionki przeciw odrze-świnie-różyczce, stanowiącą szczepienie podstawowe. b) Dziewczęta, które otrzymały drugą dawkę szczepionki przeciw odrze-świnie-różyczce, stanowiącą szczepienie przypominające.
	podstawowe ^a	przypominające ^b	
2015	14,67	81,10	
2014	12,72	84,97	
2013	13,49	83,72	
2012	8,86	89,73	
2011	7,25	89,47	
2010	8,28	90,19	
2009	2,72	96,66	

Źródło: MZ-54 PSSE w Otwocku

9. Zakażenia <i>Haemophilus influenzae</i> typu b			
Rok urodzenia	Szczepienie podstawowe		a) Osoby, które jako ostatnią dawkę otrzymały (zależnie od cyklu szczepienia) trzecią (uodporniani w cyklu czterodawkowym) lub drugą (uodporniani w cyklu trzydawkowym) dawkę szczepionki przeciw zakażeniom H. influenzae typu b, zamykając cykl szczepienia pierwotnego. b) Osoby, które jako ostatnią dawkę otrzymały (zależnie od cyklu szczepienia) czwartą (uodporniani w cyklu czterodawkowym) lub trzecią (uodporniani w cyklu trzydawkowym) dawkę szczepionki przeciw zakażeniom H. influenzae typu b, uzupełniając cykl szczepienia podstawowego, oraz osoby, które nie były wcześniej szczepione i otrzymały jedną dawkę tej szczepionki w 2. roku życia lub później.
	pierwotne ^a	uzupełniające ^b	
2024	48,73		
2023	52,52	40,37	
2022	10,77	83,08	
2021	8,13	87,67	
2020	7,18	87,29	
2019	4,61	91,05	

Źródło: MZ-54 PSSE w Otwocku

10. Zakażenia <i>Streptococcus pneumoniae</i>			
Rok urodzenia	Szczepienie podstawowe		a) Osoby, które jako ostatnią dawkę otrzymały (zależnie od cyklu szczepienia) drugą (uodporniani w cyklu trzydawkowym) lub trzecią (uodporniani w cyklu czterodawkowym) dawkę szczepionki przeciw zakażeniom <i>S. pneumoniae</i> , zamykającą cykl szczepienia pierwotnego.
	pierwotne ^a	uzupełniające ^b	
2024	59,14		b) Osoby, które jako ostatnią dawkę otrzymały (zależnie od cyklu szczepienia) trzecią (uodporniani w cyklu trzydawkowym) lub czwartą (uodporniani w cyklu czterodawkowym) dawkę szczepionki przeciw zakażeniom <i>S. pneumoniae</i> , zamykającą cykl szczepienia podstawowego oraz osoby, które nie były wcześniej szczepione i otrzymały dwie dawki tej szczepionki po 12. miesiącu życia lub jedną dawkę w 3. roku życia lub później.
2023	32,96	60,87	
2022	7,98	82,98	
2021	5,05	89,73	
2020	5,05	88,16	
2019	3,51	88,84	

Źródło: MZ-54 PSSE w Otwocku

1. Obowiązkowe szczepienia osób narażonych w sposób szczególny, wg wieku (ukończone lata)					
Liczba zaszczepionych	Ogółem	Wiek 0-19	Wiek 20-29	Wiek ≥ 30	a) Należy wykazywać tylko te osoby, które w roku sprawozdawczym otrzymały dawkę szczepionki zamykającą cykl tzw. szczepienia pierwotnego lub podstawowego, albo stanowiącą którąś z kolejnych dawek przypominających (zgodnie z cyklem określonym w PSO lub wg zaleceń producenta). Podając liczbę osób zaszczepionych przeciw danej chorobie, każdą osobę należy uwzględnić tylko jeden raz, stosownie do ostatniej otrzymanej dawki szczepionki. Osoby, którym podano szczepionkę skojarzoną, powinny być wykazane równocześnie w kilku rubrykach, przewidzianych dla tych chorób.
Błonica					
Krztusiec					
Odra, świnka, różyczka	7		2	5	
Poliomyelitis					
Tęžec					
Wirusowe zapalenie wątroby typu B	53		4	49	
Zakażenia <i>Haemophilus influenzae</i> typu b					
Zakażenia <i>Streptococcus pneumoniae</i>	3	3			
Ospa wietrzna	Ogółem	Wiek 0-11	Wiek 12-19	Wiek ≥ 20	
	324	324			

Źródło: MZ-54 PSSE w Otwocku

2. Obowiązkowe szczepienia poekspozycyjne, wg wieku (ukończone lata)					
Liczba zaszczepionych ^a	Ogółem	Wiek 0-19	Wiek 20-29	Wiek ≥ 30	a) Należy wykazać wyłącznie osoby, którym w roku sprawozdawczym podano pierwszą dawkę szczepionki, niezależnie od liczby kolejnych dawek, łącznie z osobami, u których przerwano cykl szczepień. Nie należy wykazywać osób, u których jedynie kontynuowano cykl szczepień rozpoczęty w roku wcześniejszym lub w innym punkcie szczepień.
Błonica					
Tęžec	389	5	30	354	
Wścieklizna					

Źródło: MZ-54 PSSE w Otwocku

W realizacji Programu Szczepień Ochronnych przez placówki medyczne na terenie powiatu otwockiego wyłaniają się dwa główne problemy.

Pierwszym z nich jest stale rosnąca liczba rodziców przeciwnych szczepieniom ochronnym, już od pierwszych dni życia dziecka. Pomimo starań personelu medycznego w wielu przypadkach nie udaje się nakłonić rodziców do zmiany swoich przekonań o konieczności i skuteczności szczepień ochronnych. Ponadto, na co wskazują pielęgniarki z punktów szczepień, komunikacja z rodzicami, którzy nie realizują szczepień u swoich dzieci, jest bardzo utrudniona. Nie odbierają wezwań na szczepienia, telefonów, nie pojawiają się w przychodni, nawet po stronie dzieci chorych. Jeśli już dochodzi do rozmów bezpośrednich lub telefonicznych, często są to rozmowy bardzo nieprzyjemne, wywołujące silne emocje ze strony rodziców, w tym przede wszystkim agresję. Rodzice/opiekunowie prawni przychodzą na wizyty z listą pytań dot. powikłań po szczepieniach i żądają pisemnego oświadczenia od lekarza o braku niepożądanych działań po szczepieniu.

Drugi problem stanowią brakujące karty uodpornienia w związku ze zmianą miejsca zamieszkania pacjentów i co za tym idzie rotacją między przychodniami. Wiąże się to z koniecznością pozyskania przez placówki POZ dokumentacji szczepień dzieci do nich zapisanych. Wielu opiekunów utrudnia ten proces, nie podając nazwy dotychczasowej placówki obejmującej dziecko opieką medyczną lub placówki, do której mają zamiar zapisać dziecko, w związku ze zmianą adresu zamieszkania, tym sposobem stara się ukryć niechęć do szczepień i uniknąć konsekwencji.

Podstawą wykonania lub kontynuacji szczepienia ochronnego jest dla lekarza i pielęgniarki wgląd w dwa dokumenty: kartę uodpornienia i książeczkę szczepień. Brak historii szczepień dziecka, utrudnia ich dalszą realizację.

W roku sprawozdawczym przybyło na teren powiatu otwockiego 75 nowych pacjentów w rocznikach 2024-2005, natomiast ubyło 160 dzieci.

1.3. Stan sanitarno-higieniczny podmiotów wykonujących działalność leczniczą

W 2024 roku na terenie powiatu otwockiego zarejestrowanych było 198 podmiotów wykonujących działalność leczniczą. Ich zestawienie przedstawia poniższa tabela.

Placówki pod nadzorem PSSE w Otwocku	Placówki w rozbiciu na:		Liczba obiektów	
			rok 2023	rok 2024
podmioty lecznicze wykonujące stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne	szpitale	nie będące przedsiębiorcami	4	3
		będące przedsiębiorcami	4	6
	ZOL		4	4
	ZPO		4	3
	hospicja		1	1
	Inne całodobowe np. DPS (gab. piel/zab. pod nadzorem PSSE)		0	0
podmioty lecznicze wykonujące ambulatoryjne świadczenia zdrowotne	Przychodnie, ośrodki, poradnie, ambulatoria nie będące przedsiębiorcami		14	9
	Przychodnie, ośrodki, poradnie, ambulatoria będące przedsiębiorcami		40	51
	Medyczne laboratoria diagnostyczne		5	6
	Zakłady rehabilitacji leczniczej		1	1
	Inne		6	6
Gabinety indywidualnej, specjalistycznej, grupowej praktyki lekarskiej o profilu niezabiegowym			50	50
Gabinety indywidualnej, specjalistycznej, grupowej praktyki lekarskiej o profilu zabiegowym (w tym gabinety stomatologiczne)			65 (45)	58 (45)
RAZEM			198	198

Tabela 1. Podmioty lecznicze wykonujące działalność leczniczą

Sekcja Epidemiologii przeprowadziła w nich łącznie 47 kontroli sanitarnych. Wydano 4 decyzje administracyjne przedłużające termin wykonania nałożonych obowiązków (2 dot. szpitali, 2 dot. lecznictwo ambulatoryjne).

Podmioty lecznicze udzielające stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych:

Szpitalnych:

1. Samodzielny Publiczny Szpital Kliniczny im. Prof. Adama Grucy CMKP – Szpital w Otwocku, ul. Konarskiego 13 - **ilość łóżek – 423;**
2. Mazowieckie Centrum Leczenia Chorób Płuc i Gruźlicy Szpital Specjalistyczny w Otwocku, ul. Narutowicza 80 - **ilość łóżek – 335;**
3. Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o., Szpital Powiatowy w Otwocku, ul. Batorego 44, - **ilość łóżek – 109;**
4. SPZOZ Szpital Specjalistyczny MSWiA, Szpital Specjalistyczny w Otwocku, ul. Prusa 1/3 - **ilość łóżek – 164;**
5. Europejskie Centrum Zdrowia Sp. z o.o. Europejskie Centrum Zdrowia Otwock Szpital im. Fryderyka Chopina w Otwocku, ul. Borowa 14/18 - **ilość łóżek - 86;**
6. American Heart of Poland Spółka Akcyjna Centrum Kardiologii -Szpital w Józefowie, ul. Nadwiślańska 37 - **ilość łóżek - 25;**
7. Mazowieckie Centrum Neuropsychiatrii Sp. z o.o. Zagórze gm. Wiązowna Szpital Psychiatryczno-Neurorehabilitacyjny (*Szpital w Zagórz, Otwocku, Józefowie*) - **ilość łóżek – 232;**
8. MIRAI Clinic Sp. z o.o. MIRAI Szpital w Otwocku, ul. Armii Krajowej 8 - **ilość łóżek – 11;**
9. Medical Clinic of Warsaw Sp. z o.o. Zespół Chirurgii Jednego Dnia w Józefowie, ul. Topolowa 16 – **ilość łóżek – 6.**

Innych niż szpitalne, stacjonarnych i całodobowych świadczeń zdrowotnych:

1. Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczo Rehabilitacyjny „MARIA” Maria Kałuża w spadku w Zakręcie, ul. Piękna 6 - **ilość łóżek - 50;**
2. Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy Otwock, ul. Batorego 44C - **ilość łóżek – 35;**
3. Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy Centrum Opiekuńczo-Rehabilitacyjne ALTER DOMUS - **ilość łóżek- 53;**

4. Zakład Opiekuńczo – Leczniczy dla Przewlekłe Chorych Zgromadzenia Sióstr „Orionistek” w Otwocku, ul. Zamenhoffa 22 - **ilość łóżek – 35**;
5. EMEIS POLSKA Sp. z o.o. Ośrodek Stacjonarny „MARIANNA” ZOL w Majdanie, ul. Trasa Lubelska 13 - **ilość łóżek – 115**;
6. LNA SANTE ORIGIN OTWOCK Sp. z o.o. CENTRUM ORIGIN OTWOCK, ul. Bernardyńska 13 - **ilość łóżek – 90**;
7. Ośrodek Readaptacyjno-Rehabilitacyjny Zakład Opiekuńczo-Leczniczy w Karczewie, ul. Anielin 2 - **ilość łóżek – 68**;
8. MCLCHPiG Hospicjum w Otwocku, ul. Narutowicza 80 - **ilość łóżek – 25**.

1.3.1. Spełnienie wymagań

Podmioty		Liczba ogółem	Podmioty spełniające wymagania fachowe i sanitarne wg Rozporządzenia Ministra Zdrowia
szpitale	Typ podmiotu		
	nie będące przedsiębiorcami	3	2
	będące przedsiębiorcami	6	4
inne podmioty lecznicze wykonujące stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne		8	7
ambulatoria	nie będące przedsiębiorcami	9	9
	będące przedsiębiorcami	64	63
gabinety indywidualnej, specjalistycznej, grupowej praktyki lekarskiej		108	108
SUMA		198	193

Tabela. 2 Spełnienie wymagań Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 marca 2019 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą.

Obiekty, w których przeprowadzono kontrole w 2024 r. spełniają wymagania techniczne zawartych w przepisach prawnych lub też trwa przedłużające postępowanie administracyjne. W 1 przypadku w Poradni stwierdzono nieprawidłowości m.in. - brak umywalek do mycia rąk w gabinetach badań; w gabinetach diagnostyczno-zabiegowych - brak zlewów z baterią; brak odpowiednich środków transportu wewnętrznego brudnych narzędzi i sprzętu do dekontaminacji, odpadów.

Wydano odpowiednie zalecenia w protokole i wpisano do książki kontroli. Wykonanie zaleceń sprawdzono w 2025 r. i stwierdzono ich realizację m.in. poprzez zmianę układu funkcjonalnego pomieszczeń.

1.3.2. Utrzymanie czystości bieżącej i porządku

Utrzymaniem czystości i porządku w nadzorowanych placówkach zajmują się w większości osoby zatrudnione na etatach. W 2 szpitalach funkcjonują Działy Higieny, w 2 sprzątaniem zajmuje się firma zewnętrzna/panie sprzątaczk, w 5 pozostałych sprzątają salowe lub personel sprzątający. W przychodniach zatrudnione są sprzątaczk, a w gabinetach praktyk lekarskich utrzymaniem czystości zajmuje się personel własny. We wszystkich podmiotach opracowana jest procedura sprzątania i dezynfekcji pomieszczeń oraz postępowania ze sprzętem do sprzątania. Sprzątanie pomieszczeń odbywa się przy użyciu wózków dwuwiałowych oraz płaskich nakładek na mopy. W jednym ze szpitali gruntowne czyszczenie powierzchni odbywa się przy użyciu maszyny czyszczącej z zastosowaniem środków chemii profesjonalnej i nałożeniem powłoki akrylowej.

W Szpitalu Mazowieckiego Centrum Leczenia Chorób Płuc i Gruźlicy w Otwocku sprzątaniem zajmuje się Dział Higieny stworzony dla potrzeb Centrum. Obejmuje on ciągi komunikacyjne, korytarze, sale chorych, WC i łazienki dla pacjentów tylko w trzech budynkach: budynek główny, budynek chirurgii (oprócz bloku operacyjnego i pracowni endoskopowej) oraz budynek B. Metody sprzątania – system dwuwiałowy z wymienialnymi końcówkami mopa, w użyciu ścierki w odpowiednim kolorze. Sprzątaniem pozostałych pomieszczeń tj. gabinetów, dyżurek pielęgniarskich, kuchenek oddziałowych oraz pokoi socjalnych zajmują się salowe, system sprzątania jak w całym szpitalu.

W Szpitalu Neuropsychiatrycznym w Zagórz, sprzątaniem na terenie wszystkich placówek MCN zajmują się p. salowe oraz p. sprzątaczk zatrudnione w podmiocie. Sprzęt do ręcznego sprzątania czyli mopy, ścierki, wiaderka odpowiadają kolorom zgodnym z zapisem przeznaczenia w Planie Higieny. Proces sprzątania prowadzony jest przez zastosowanie detergentów, środków myjąco-dezynfekujących oraz dezynfekcyjnych stosowanych w zależności od zagrożenia.

W szpitalu funkcjonuje system wymiennych końcówek do mopów. W oddziałach używane są mopy płaskie. Sprzęt do sprzątania po użyciu jest myty i dezynfekowany. Końcówki

mopów i kolorowe ściereczki po użyciu są prane w palce z użyciem proszku piorąco-dezynfekcyjnego i suszone lub oddawane do pralni.

W Samodzielnym Publicznym Szpitalu Klinicznym im. Prof. Adama Grucy w Otwocku sprzątaniami zajmują się pracownicy SPSK zatrudnieni na umowę o pracę, pod nadzorem koordynatora opieki pielęgniarskiej danego oddziału lub kierownika danej jednostki organizacyjnej. Sprzątanie odbywa się według planów higieny przy pomocy środków chemii profesjonalnej i preparatów dezynfekcyjnych. Do utrzymania czystości wykorzystywane są wózki kuwetowe oraz wózki dwuwiaderkowe z praskami i mopami płaskimi oraz ściereczki z zachowaniem kodów kolorów (czerwony i niebieski). Mopy i ściereczki wielokrotnego użycia po użyciu przekazywane są do pralni. Gruntowne czyszczenie powierzchni odbywa się przy użyciu maszyny czyszczącej jednotarczowej z zastosowaniem środków chemii profesjonalnej, po czym nakładana jest powłoka akrylowa.

W Europejskim Centrum Zdrowia w Otwocku sprzątaniami zajmuje personel sprząający. Do utrzymania czystości wykorzystywany jest system wózkowy, mop jednego kontaktu oraz ściereczki z zachowaniem kodów kolorów. Mopy i ściereczki po użyciu przekazywane są do pralni zewnętrznej.

W Centrum Kardiologii - Szpital w Józefowie sprzątaniami zajmuje się firma zewnętrzna. Do powierzchni bezdotykowej stosowany system nakładek jednego kontaktu, do powierzchni dotykowych używane ściereczki w odpowiednim kolorze.

W Szpitalu Powiatowego Centrum Zdrowia sp. z o.o. w Otwocku sprzątaniami zajmują się panie salowe – zatrudnione przez PCZ. Metoda sprzątania – mop jednego kontaktu (oddziały), metoda dwuwiaderkowa (część administracyjna i ciągi komunikacyjne).

W Szpitalu MIRAI CLINIC w Otwocku na bloku operacyjnym sprzątaniami zajmują się pracownicy kliniki zatrudnieni o pracę pod nadzorem pielęgniarki oddziałowej. W pozostałych jednostkach organizacyjnych sprzątanie wykonują pracownicy firmy zewnętrznej. Sprzątanie odbywa się według planu higieny przy pomocy środków chemii profesjonalnej i preparatów dezynfekcyjnych. Do utrzymania czystości wykorzystywane są wózki dwuwiaderkowe z praskami mopami płaskimi oraz ściereczki z zachowaniem kolorów (czerwony i niebieski). Nakładki na mopy i ściereczki po użyciu przekazywane są do pralni.

W Szpitalu MSWiA w Otwocku sprzątaniem zajmuje się personel zatrudniony w szpitalu. Metoda sprzątania-system kuwetowy, mop jednego kontaktu, system kolorów jednorazowych ściereczek do powierzchni dotykowych.

Medical Clinic of Warsaw Zespół chirurgii jednego dnia sprzątaniem placówki zajmuje się personel sprzątający zatrudniony w podmiocie, sprzątanie zgodnie z opracowanym Planem Higieny.

1.3.3. Postępowanie z bielizną szpitalną

We wszystkich całodobowych podmiotach leczniczych wydzielone są pomieszczenia lub miejsca do przechowywania bielizny czystej, jak również wydzielone pomieszczenia lub miejsca do składowania bielizny brudnej. Bielizna czysta do oddziałów jest przywożona wózkami o zamkniętej przestrzeni ładunkowej bądź przynoszona w workach foliowych i przekazywana do magazynu lub miejsca bielizny czystej.

Bielizna brudna zbierana jest bezpośrednio na sali chorego do worków foliowych lub brezentowych umocowanych na stelażach i przewożona wózkami o zamkniętej przestrzeni ładunkowej do brudownika lub pomieszczenia zbiorczego. Wszystkie podmioty posiadają umowę na pranie bielizny z pralniami zewnętrznymi. Częstotliwość przekazywania brudnej bielizny do pralni zależy od charakteru szpitala lub zakładu.

Podczas kontroli podmiotów leczniczych zaobserwowano, iż personel medyczny nosi odzież roboczą z krótkimi rękawem.

1.3.4. Dezynfekcja

Podczas kontroli szczególną uwagę zwracano na sprzęt do sprzątania, prawidłowość stosowania środków w zakresie stężenia, czasu i spektrum działania oraz prawidłowość wykonania dezynfekcji. Przy doborze środków dezynfekcyjnych uwzględniane są warunki występujące w praktyce, a więc rodzaj drobnoustrojów stanowiących zagrożenie oraz obecność substancji, które mogą wpływać na proces dezynfekcji, np. krew, wydzieliny, wydaliny. Do dezynfekcji narzędzi lekarskich stosowane są preparaty o szerokim zakresie działania obejmującym bakterie, łącznie z prątkami gruźlicy, grzyby, wirusy. Preparaty dobierane są wg kart charakterystyki, przygotowane i przechowywane wg zaleceń producenta.

Narzędzia metalowe są dezynfekowane i myte w gabinetach zabiegowych w wydzielonych zlewach, metodą ręczną, zalecano automatyczne mycie i dezynfekcję narzędzi

wielorazowego użytku, kontrolę procesów mycia i dezynfekcji. Natomiast narzędzia z bloków operacyjnych i w centralnej sterylizatorni (SPSK im. Prof. A. Grucy) myte są w myjniach dezynfektorach automatycznych i myjce ultradźwiękowej.

W salach chorych w oddziałach ogólnych powierzchnie bezdotykowe, które są dokładnie myte profesjonalnymi detergentami nie stanowią znaczącego zagrożenia zakażeniem. Natomiast powierzchnie dotykowe lub wyposażenie zanieczyszczone materiałem potencjalnie zakaźnym poddawane są miejscowej dezynfekcji. Myciu i dezynfekcji poddawane są również wszystkie urządzenia i sprzęt medyczny, baseny, kaczki, łóżka (stelaże). Do tego celu wykorzystywane są myjnie dezynfektory oraz w kilku przypadkach metoda tradycyjna - ręczna. Koce, materace i poduszki są trudne do dezynfekcji. Te które pokryte są powłoką wodoodporną czyszczone są detergentami i dezynfekowane preparatami chlorowymi.

Preparaty dezynfekcyjne dobrane i stosowane są zgodnie z wskazaniami producenta.

W żadnym podmiocie leczniczym nie funkcjonuje stacja przygotowania łóżek.

W myjni dezynfektory i maceratory do basenów i kaczek wyposażone są wyłącznie szpitale, w pozostałych podmiotach całodobowych używane są pampersy. Łącznie w 6 szpitalach zamontowanych jest 41 myjni dezynfektorów (w tym 21 szt. w szpitalu ortopedycznym; 13 szt. w szpitalu gruźliczym; 3 szt. w szpitalu powiatowym; po 1 szt. w szpitalu kardiologicznym i Mirai Clinic oraz 2 szt. w Europejskim Centrum Zdrowia) i 5 maceratorów.

Wyposażenie w maceratory: 2 szt. w szpitalu gruźliczym i 3 szt. w Europejskim Centrum Zdrowia. Wszyscy producenci deklarują zgodność z wymaganiami Normy PN-EN ISO 15883.

1.3.5. Sterylizacja

- Liczba sterylizatorów:

rodzaj sterylizatorów	Podmioty wyk. działalność lecz.	liczba sterylizatorów	
autoklawy		2023	2024
	szpitale	10	9
	lecznictwo ambulatoryjne	28	28
	gabinety praktyki lekarskiej	45	41
	szpitale	1	1

sterylizatory na tlenek etylenu	lecznictwo ambulatoryjne	0	0
sterylizatory na nadtlenek wodoru (plazmowe)	szpitale	3	3
	lecznictwo ambulatoryjne	0	0

We wszystkich nadzorowanych podmiotach prowadzona jest dokumentacja każdego cyklu sterylizacji z zapisem daty sterylizacji, osoby odpowiedzialnej, wyniku kontroli chemicznej, numeru cyklu, wydruku lub zapisu elektronicznego. Do bieżącej kontroli każdego procesu sterylizacji używane są wskaźniki chemiczne klasy 4 lub 5 lub 6 umieszczane wewnątrz pakietów z narzędziami. Pakiety z narzędziami i materiałem do sterylizacji są opisywane ręcznie, pieczętowane lub metkowane. W każdym podmiocie leczniczym prowadzone są rejestry procesów sterylizacji: karty pamięci lub wydruków lub rejestry odręczne. Coraz częściej dokumentacja umożliwia powiązanie pakietu (procesu) z pacjentem.

Wszystkie autoklawy podlegają kontroli fizycznej (termometry, manometry, kontrolki świetlne). Biologiczna kontrola skuteczności sterylizacji w autoklawach przeprowadzana jest z częstotliwością nie rzadziej niż raz w miesiącu lub 1 x w tygodniu. Kilka podmiotów wyposażonych jest w inkubatory testów biologicznych wraz z testami biologicznymi, test wykonywany jest samodzielnie 1 x w tygodniu. W 2024 r. odnotowano używanie 10 inkubatorów do testów szybkiego odczytu, zalecano stosowanie testów szybkiego odczytu ze zwiększeniem częstotliwości kontroli biologicznej w każdym procesie sterylizacji. Jednocześnie zalecano: automatyczną rejestrację procesów, automatyczne znakowanie pakietów. W sterylizatorniach szpitalnych w celu sprawdzenia działania sterylizatora i jego gotowości do prawidłowej pracy wykonuje się testy szczelności Bowie-Dicka.

Wiele placówek wykonuje sterylizację w Centralnej Sterylizatorni Szpitala Ortopedycznego. Kontrola parametrów z automatyczną rejestracją + kontrola chemiczna 6 typu i kontrola biologiczna 1 x w tygodniu. Zwalnianie implantów – test kontroli wsadu w PCD – każdy wsad, kontrola parametrów fizycznych oraz kontrola biologiczna 1 x w tygodniu. Sterylizacja niskotemperaturowa – kontrola biologiczna każdy wsad, kontrola chemiczna test typu 5 w pakiecie reprezentatywnym.

Sterylizatornie w nadzorowanych placówkach

W podległych szpitalach funkcjonują: 2 centralne sterylizatornie z 3 strefami (Szpital Ortopedyczny i Szpital MIRAI Clinic), 2 punkty sterylizacyjne (1 PCZ) i (1 ECZ).

Centralna Sterylizatornia trzystrefowa w Szpitalu SPSK im. Prof. Adama Grucy w Otwocku:

Narzędzia metalowe poddawane są procesom dezynfekcji wstępnej w pomieszczeniach pomocniczych przy wszystkich salach operacyjnych oraz w gabinetach zabiegowych oddziałów szpitalnych.

- I strefa artykułów brudnych - przyjmowanie, sortowanie, mycie, dezynfekcja właściwa narzędzi chirurgicznych, aparatury medycznej i wózków.

Pomiędzy strefą brudną i czystą zainstalowane są myjnie dezynfektory

- II strefa artykułów czystych – suszenie wydezynfekowanych narzędzi, przeglądanie i pakietowanie zestawów operacyjnych i zabiegowych, przeglądanie i składanie bielizny operacyjnej.

Pomiędzy strefą czystą a sterylną zainstalowane są 4 sterylizatory przelotowe oraz jeden sterylizator na tlenek etylenu

- III strefa artykułów sterylnych – wyładunek i magazynowanie wysterylizowanych materiałów sterylnych do czasu przekazania ich na bloki operacyjne i oddziały szpitalne.

Między strefą sterylną znajduje się pomieszczenie wydawania materiałów sterylnych.

Pomiędzy wszystkimi strefami oraz pomieszczeniami ogólnymi urządzone są służby umywalkowo-fartuchowe.

W obrębie sterylizatorni wydzielone są trzy składziki porządkowe, dwie szatnie (męska i kobieca) z węzłami sanitarnymi, pokój socjalny, pokój kierownika i stacja uzdatniania wody.

Centralna Sterylizatornia trzystrefowa w Szpitalu MIRAI Clinic w Otwocku:

Narzędzia metalowe poddawane są procesom dezynfekcji wstępnej w pomieszczeniu pomocniczym przy BO oraz w gabinecie zabiegowym w oddziale szpitalnym;

- I strefa artykułów brudnych - przyjmowanie, sortowanie, mycie, dezynfekcja właściwa narzędzi chirurgicznych, aparatury medycznej i wózków.

Pomiędzy strefą brudną i czystą zainstalowana jest myjnia dezynfektor

- II strefa artykułów czystych – suszenie wydezynfekowanych narzędzi, przeglądanie i pakietowanie zestawów operacyjnych i zabiegowych, przeglądanie i składanie bielizny operacyjnej.

Pomiędzy strefą czystą a sterylną zainstalowane są 2 sterylizatory przelotowe

- III strefa artykułów sterylnych – wyładunek i magazynowanie wysterylizowanych materiałów sterylnych do czasu przekazania ich na blok operacyjny i oddział szpitalny. Między strefą sterylną znajduje się pomieszczenie wydawania materiałów sterylnych. Pomiędzy wszystkimi strefami oraz pomieszczeniami ogólnymi urządzone są śluzy umywalkowo-fartuchowe.

Szpital MCLCHPiG w Otwocku:

w pomieszczeniu przy bloku operacyjnym zainstalowana jest myjnia dezynfektor do narzędzi. Umowa na sterylizację z SPSK im. A. Grucy w Otwocku.

Szpital PCZ sp. z o.o. w Otwocku:

1 punkt sterylizacji – przygotowanie pakietów odbywa się na bloku operacyjnym i w oddziałach, do sterylizacji przekazywane są gotowe pakiety. Ponadto umowa z SPSK im. A. Grucy w Otwocku w sytuacjach awaryjnych oraz na sterylizację tlenkiem etylenu.

Europejskie Centrum Zdrowia w Otwocku:

1 punkt sterylizacji

Sterylizacja odbywa się w wydzielonym pomieszczeniu (punkcie sterylizacji), w którym zamontowane są 2 sterylizatory plazmowe oraz 2 autoklawy. Rozwiązanie przestrzenne sterylizatorni zapewnia na każdym etapie technologicznym jednokierunkowy ruch materiałów od punktu przyjęcia materiału skażonego do punktu wydania materiału sterylnego. Wysterylizowane materiały są transportowane czystym wózkiem do bloku operacyjnego i przechowywane w magazynie produktów sterylnych – zalecono: rozdzielanie procesów mycia i dezynfekcji od procesów sterylizacji i rozważenie zorganizowania ich w oddzielnych pomieszczeniach. Pomieszczenie sterylizacji jest małe i ciasne, funkcjonuje nieprzerwalnie od 8 do 19. W szpitalu wykonywanych jest dużo wysokospecjalistycznych operacji, wymagających użycia dużej ilości sterylnych narzędzi wielorazowych.

W żadnej z ww. sterylizatorni nie jest wykonywana resterylizacja lub reprocessowanie wyrobów medycznych.

1.3.6. Dezynsekcja i deratyzacja

Od wielu lat w podmiotach leczniczych wykonuje się dezynsekcje i deratyzacje z zastosowaniem preparatów chemicznych. Coraz częściej stosowana jest zintegrowana metoda zwalczania szkodników, która polega na stałym monitorowaniu i wykonywaniu wszelkich działań ograniczających rozwój populacji szkodników. Do dezynsekcji

w oddziałach stosowane są określone preparaty. Ściśle przestrzegany jest sposób użycia oraz zachowane są środki ostrożności.

- Szpital MCLCHPiG w Otwocku

Na terenie placówki deratyzacji nie wykonano. Wykonanych zostało 16 procesów dezynsekcji.

- Szpital SPSK im. Prof. Adama Grucy – wykonano 18 procesów dezynsekcji i 4 procesy deratyzacji. Pomieszczenia Działu Żywienia objęte są monitoringiem sanitarnym w zakresie dezynsekcji i deratyzacji.

- Szpital PCZ sp. z o.o. w Otwocku

Na terenie placówki deratyzacji nie wykonano. Pozakładane są karmiki deratyzacyjne. Wykonanych zostało 6 procesów dezynsekcji.

- Centrum Kardiologii w Józefowie

Szpital zaopatrzony jest w części zewnętrznej budynku w karmiki deratyzacyjne. W kuchence pacjentów, pomieszczeniach socjalnych zamontowane są chwytacze na gryzonie oraz detektory owadów. Nadzór nad procesem prowadzi firma zewnętrzna. Przeglądy raz w miesiącu.

- MIRAI Clinic w Otwocku

Pomieszczenia gastronomiczne, kuchnia i restauracja objęte są monitoringiem sanitarnym w zakresie dezynsekcji i deratyzacji. Do monitorowania gryzoni używane są karmiki plastikowe i chwytacze. Do kontroli aktywności insektów używane są detektory z wkładami feromonowymi.

- Szpital MSWiA i ECZ w Otwocku, Medical Clinic of Warsaw w Józefowie oraz MCN w Zagórz

Na terenie ww. placówek dezynsekcji i deratyzacji nie wykonywano.

1.3.7. Gospodarka odpadami niebezpiecznymi w miejscu powstawania

Podmioty wykonujące działalność leczniczą prowadzą segregację odpadów w miejscu ich wytwarzania. Odpady medyczne o ostrych końcach i krawędziach są przechowywane w pojemnikach twardościennych. Odpady są przechowywane w wydzielonych pomieszczeniach, punktach zbiorczych lub w wydzielonych lodówkach. Klasyfikacja jak i segregacja odpadów medycznych prowadzona jest zgodnie z obowiązującymi procedurami oraz przepisami prawa. W każdym podmiocie wykonującym

działalność leczniczą opracowano i wdrożono procedury sanitarno – higieniczne dotyczące postępowania z odpadami medycznymi, które sprawdzane są podczas kontroli sanitarnych. Wszystkie podmioty lecznicze posiadają podpisane umowy na odbiór i utylizację odpadów medycznych z uprawnionymi podmiotami.

Podczas kontroli przypomniano o prawidłowej klasyfikacji, gromadzeniu i przechowywaniu odpadów medycznych.

1.3.8. Zakażenia szpitalne

We wszystkich nadzorowanych szpitalach zgodnie z ustawą z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi są powołane zespoły i komitety kontroli zakażeń szpitalnych. W skład zespołu wchodzi: lekarz jako przewodniczący zespołu, pielęgniarka epidemiologiczna oraz mikrobiolog. W 2 przypadkach mikrobiolog zatrudniony w laboratorium szpitalnym, w pozostałych 7 umowa z laboratorium zewnętrznym. W jednym szpitalu nie będącym przedsiębiorcą jest niewystarczająca liczba pielęgniarek epidemiologicznych (na 1 i ½ etatu przypada 335 łóżek).

Wdrożone są procedury zapobiegania zakażeniom i obowiązujące definicje UE/ECDC. Wykonywane są badania przesiewowe u pacjentów z grup ryzyka oraz zapewniona jest izolacja pacjentów zakażonych lub skolonizowanych drobnoustrojami alarmowymi. Prowadzona jest polityka antybiotykowa, opracowane procedury, prowadzone audyty antybiotykowe oraz analizy zużycia w DDD. Na bieżąco prowadzone są szkolenia personelu. Wdrożony jest program WHO/CMJ „Higiena rąk to bezpieczna opieka”, „5 momentów higieny rąk”, oraz prowadzone są analizy zużycia preparatu do dezynfekcji rąk w stosunku do średniej liczby procedur wykonywanych przy pacjencie.

Sekcja Epidemiologii ukierunkowana jest na wspólne działania zapobiegawcze i przeciwepidemiczne z Zespołami Kontroli Zakażeń Szpitalnych w zakresie chorób zakaźnych przy dochodzeniach epidemiologicznych, opracowywaniu ognisk zakażeń oraz rozwiązywaniu innych istotnych problemów epidemiologicznych w nadzorowanych placówkach.

Ocena miesięcznych raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitali (badania mikrobiologiczne).

W 2024 r. zgodnie z załącznikiem do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 23 grudnia 2011 r. w sprawie listy czynników alarmowych, rejestrów zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych oraz raportów o bieżącej sytuacji epidemiologicznej szpitala wszystkie Szpitale podległe PSSE w Otwocku przekazują raporty miesięczne z badań mikrobiologicznych, które następnie rejestrowane są w Systemie Elektronicznym Państwowej Inspekcji Sanitarnej. W roku 2024 – przesłano łącznie 15 raportów zerowych. Najwięcej badań mikrobiologicznych wykonywanych jest w MCLCHPiG – 28807 (duża liczba badań ze względu na badania w kierunku gruźlicy) oraz w SPSK im. Adama Grucy – 9870. Najmniejszą liczbę badań wykazuje szpital o profilu psychiatrycznym – w roku 6 badań, co jest uzasadnione specyfiką szpitala.

Ogniska epidemiczne w szpitalach

W roku 2024 zarejestrowano 5 ognisk epidemicznych. Ogniska wystąpiły w 4 placówkach. Trzy z nich powodowane były występowaniem SARS-Co-V -2, jedno Norowirusami. Liczba osób z zakażeniem w ognisku epidemicznym ogółem – 65, w tym liczba pacjentów 47, liczba personelu medycznego 18.

W każdym z ognisk epidemicznych działania placówki w celu ograniczenia rozprzestrzeniania się zakażeń prowadzone były prawidłowo, z zastosowaniem izolacji/kohortacji pacjentów, stanowisk dekontaminacji przed salami pacjentów, reorganizacją pracy oddziału (wstrzymaniem/ograniczeniem odwiedzin i przyjęć pacjentów). PSSE utrzymywała stały kontakt telefoniczny z pielęgniarkami z ZKZSz.

Przeprowadzono 1 kontrolę postępowania w ognisku w szpitalu – bez zastrzeżeń. Ognisko było jednocześnie ogniskiem choroby przenoszonej drogą pokarmową.

1.3.9. Realizacja zadań związanych z kontrolą wewnętrzną w podmiotach wykonujących działalność leczniczą

We wszystkich podmiotach leczniczych kontrole wewnętrzne odbywają się według opracowanego harmonogramu/planu kontroli na dany rok. Dokumentacja z kontroli jest prowadzona na bieżąco a raporty są przedstawiane kierownictwu. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości prowadzone są kontrole sprawdzające po 3 miesiącach lub zgodnie z wyznaczonym terminem.

Kontrole wewnętrzne przeprowadzają pielęgniarki epidemiologiczne, pielęgniarki koordynujące lub właściciele podmiotów leczniczych. Dokumentacja prowadzona jest w postaci pisemnej lub elektronicznej w formie raportów kontroli.

Częstotliwość zgodna z obowiązującymi przepisami tj. nie rzadziej niż co 6 miesięcy. Nieprawidłowości w zakresie przeprowadzanych kontroli stwierdzono w 1 placówce, co będzie przedmiotem dalszych działań administracyjnych w tym obszarze w 2025 r.

1.3.10. Wdrożenie procedur poekspozycyjnych w podmiotach leczniczych

We wszystkich nadzorowanych w 2024 r. podmiotach leczniczych wspólnie z Sekcją Nadzoru Higieny Pracy oceniano wdrożone procedury poekspozycyjne. Raporty o zranieniach sporządzane są co pół roku, placówki prowadzą rejestry zranień. Na podstawie oceny ryzyka (aktualizowanej co 2 lata) wdrażany jest bezpieczny ostry sprzęt chroniący przed zranieniem/zakłuciem. Przeprowadzane są szkolenia pracowników z procedur poekspozycyjnych.

1.3.11. Skargi, interwencje, odwołania, zażalenia dotyczące podmiotów leczniczych:

W 2024 r. do PSSE wpłynęły 4 interwencje dotyczące podmiotów leczniczych, w tym 3 szpitali. We wszystkich przypadkach pracownicy Sekcji Epidemiologii przeprowadzili kontrole sanitarne w zakresie będącym przedmiotem interwencji. Zarzuty wnoszących interwencję nie znalazły potwierdzenia w czasie kontroli.

Interwencje dotyczyły niezadawalającego stanu sanitarnego pomieszczeń i bielizny szpitalnej, niewłaściwego postępowania i utylizacji leków, wystąpienia kłopotów zdrowotnych wśród pacjentów oddziału i nieprzestrzegania przepisów ustawy z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych na terenie podmiotu.

1.3.12. Wnioski dotyczące nadzoru prowadzonego przez Sekcję Epidemiologii

1. Oceny sytuacji epidemiologicznej na terenie powiatu otwockiego dokonano na podstawie zarejestrowanych chorób zakaźnych zgłoszonych do PPIS.

2. W 2024 r. wszczęto 1700 dochodzeń epidemiologicznych dotyczących chorób zakaźnych, które wymagają przeprowadzenia wywiadu.
3. W roku 2024 r. podobnie jak w całym kraju, nastąpił znaczący wzrost zachorowań na krztusiec.
4. Szczepienia ochronne realizowane były zgodnie z Programem Szczepień Ochronnych na 2024 r.
5. W ramach prowadzonego nadzoru nad wykonawstwem szczepień, stwierdzano przypadki odmowy rodziców na szczepienie dzieci. Pracownicy PSSE współpracują z personelem medycznym punktów szczepień w zakresie zmniejszenia ilości dzieci uchylających się od obowiązkowych szczepień ochronnych. Rodzice są informowani o ciążyącym na nich obowiązku szczepienia dzieci oraz o skutkach zdrowotnych wynikających z nieszczepienia dzieci.
6. W 2024 roku zarejestrowanych było 198 podmiotów wykonujących działalność leczniczą.
7. Podmioty wykonujące działalność leczniczą posiadają opracowane i wdrożone procedury higieniczno-sanitarne, których przestrzeganie objęte jest nadzorem PPIS.
8. W szpitalach wdrożony jest udokumentowany system zapobiegania i zwalczania zakażeń szpitalnych, prowadzone są rejestry zakażeń szpitalnych i czynników alarmowych.
9. W roku 2024 zaobserwowano spadek występowania ognisk epidemicznych w szpitalu.

1.4. Stan sanitarny obiektów użyteczności publicznej

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej należy kontrola przestrzegania przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące higieny środowiska, a zwłaszcza jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, wody na pływalniach, wody w kąpieliskach oraz miejscach wykorzystywanych do kąpieli, nadzór na jakością ciepłej wody użytkowej w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne a także w budynkach zamieszkania zbiorowego oraz w budynkach użyteczności publicznej, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny a także kontrola utrzymania należytego stanu higienicznego obiektów i urządzeń użyteczności publicznej.

1.4.1. Jakość wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi

Według stanu na dzień 31.12.2024 r. wodę dla mieszkańców powiatu otwockiego dostarczało 13 wodociągów publicznych (tabela 1):

- 5 wodociągów publicznych o wydajności od 1000 do 10 000 m³ wody/dobę: w Otwocku, w Józefowie, w Bocianie, w Lipowie, w Celestynowie,
- 8 wodociągów publicznych o wydajności od 100 do 1000 m³ wody/dobę: w Osiecku, w Sobieniach Jeziorach, w Glinie, w Ostrowie, w Rzakcie, w Majdanie, w Glinkach, w Regucie.

Tabela 1. Infrastruktura zaopatrzenia ludności w wodę do spożycia na terenie powiatu otwockiego w 2024 r.

Rodzaj wodociągu	Produkcja wody [m ³ /dobę]	Liczba wodociągów	Liczba ludności [tys.]
Wodociągi zbiorowego zaopatrzenia	≤ 100	0	0
	101 - 1 000	8	29,617
	1 001 - 10 000	5	85,073
	10 001 - 100 000	0	0
Inne podmioty zaopatrujące w wodę		27	0,275
Razem		40	114,965

Wodociągi publiczne działają w oparciu o zasoby wód podziemnych, w 2024 r. pobieranych z 40 studni o głębokości od 20 m do 226 m. Woda surowa podlega uzdatnianiu m.in. poprzez filtrację eliminującą nadmierną ilość żelaza i manganu z wody. W celu zmniejszenia zawartości manganu i żelaza stosuje się również napowietrzanie. Ponadto do poprawy mętności w trzech wodociągach stosowany jest siarczan glinu. W czterech wodociągach publicznych do dezynfekcji zastosowano lampy UV. W jednym wodociągu stosuje się na stałe dozowanie podchlorynu sodu do dezynfekcji końcowej.

W 2024 r. przeprowadzono kontrole sanitarne w 12 wodociągach publicznych oraz w 1 wodociągu indywidualnym w zakresie oceny stanu sanitarno – technicznego i sanitarno-higienicznego stacji uzdatniania wody oraz ujęć wody, zabezpieczenia zbiorników wody czystej i ujęć wody przed dostępem osób nieupoważnionych, oceny realizacji wewnętrznej kontroli jakości wody prowadzonej przez zarządzającego zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294).

W jednym z wodociągów publicznych stwierdzono nieprawidłowości: brak do wglądu wyników badań jakości wody przeprowadzonych po awariach sieci wodociągowej i po wymianie odcinków sieci wodociągowej oraz po oddaniu do użytku nowego odcinka sieci wodociągowej, czyli w przypadkach wystąpienia okoliczności mogących mieć wpływ na zmianę jakości wody, szczególnie na jej pogorszenie.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Otwocku zgodnie z art. 12 i 13 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. z 2024 r. poz. 757) oraz przepisami wykonawczymi do ww. ustawy, prowadzi systematyczny monitoring jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi rozprowadzanej w systemach wodociągowych wodociągów publicznych i wodociągach indywidualnych, wykorzystujących własne ujęcia wody do prowadzonej działalności. Ponadto zgodnie z art. 5 ust. 1a ww. ustawy przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne (właściciel, administrator urządzenia wodnego) zobowiązane jest do prowadzenia regularnej, wewnętrznej kontroli jakości wody i zapewnienia dobrej jakości wody dla odbiorców.

Próbki wody do badań laboratoryjnych pobierane były w ustalonych, stałych punktach poboru (zlokalizowanych na sieci wodociągowej i miejscach czerpania wody) z częstotliwością zależną od wielkości produkowanej wody, określoną w załączniku nr 3

do obowiązującego rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. z 2017 r. poz. 2294). Próbkę wody pobrane z nadzoru przez pracowników Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Otwocku badane były przez Oddział Laboratoryjny Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Warszawie.

Inspekcja Sanitarna na podstawie wyników badań próbek wody pobranych w ramach nadzoru oraz przekazanych przez administratorów wodociągów dokonuje oceny jakości wody. Oceniono, że na dzień 31 grudnia 2024 r. we wszystkich nadzorowanych wodociągach woda była przydatna do spożycia przez ludzi. O wydanych ocenach jakości wody w nadzorowanych wodociągach informowano administratorów wodociągów oraz władze samorządowe.

Dobrą jakość pod względem mikrobiologicznym przez cały 2024 r. notowano w 6 wodociągach publicznych (w 2023 r. w 4, w 2022 r. w 7, w 2021 r. w 6), w 7 wodociągach w wodzie stwierdzono podwyższone parametry mikrobiologiczne:

- w wodociągu publicznym w Otwocku w 1 próbce wody stwierdzono obecność bakterii grupy coli oraz w 1 próbce przekroczenie zalecanej wartości parametrycznej ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C;
- w wodociągu publicznym w Glinkach w 1 próbce wody stwierdzono obecność bakterii grupy coli;
- w wodociągu publicznym w Bocianie w 1 próbce wody stwierdzono obecność bakterii grupy coli;
- w wodociągu publicznym w miejscowości Majdan w 1 próbce wody pobranej do badania stwierdzono obecność bakterii grupy coli;
- w wodociągu publicznym w Osiecku w 2 próbkach wody stwierdzono obecność bakterii grupy coli;
- w wodociągu publicznym w Celestynowie w 1 próbce wody pobranej do badania stwierdzono przekroczenie zalecanej wartości parametrycznej ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C;
- w wodociągu publicznym w Ostrowie w 1 próbce wody pobranej do badania stwierdzono przekroczenie zalecanej wartości parametrycznej ogólnej liczby mikroorganizmów w 22°C.

Dobłą jakość wody pod względem fizyko-chemicznym przez cały 2024 r. notowano w 10 wodociągach (w 2023 r. w 8, w 2022 r. w 7, w 2021 r. w 13), w 3 wodociągach w wodzie stwierdzono podwyższone parametry fizyko-chemiczne:

- w wodociągu publicznym w Otwocku w 13 próbkach wody pobranych do badania stwierdzono podwyższoną mętność, w 2 próbkach wody stwierdzono podwyższony poziom żelaza, w 1 próbce stwierdzono podwyższony poziom manganu;
- w wodociągu publicznym w miejscowości Majdan w 1 próbce wody pobranej do badania stwierdzono obcy zapach;
- w wodociągu publicznym w miejscowości Sobienie Jeziory w 1 próbce wody pobranej do badania stwierdzono podwyższoną mętność.

Administratorzy wodociągów natychmiast podejmowali działania naprawcze (płukanie sieci wodociągowej, ewentualnie przeprowadzana była dezynfekcja sieci podchlorynem sodu). Jakość wody za każdym razem została przywrócona do wymogów obowiązującego rozporządzenia.

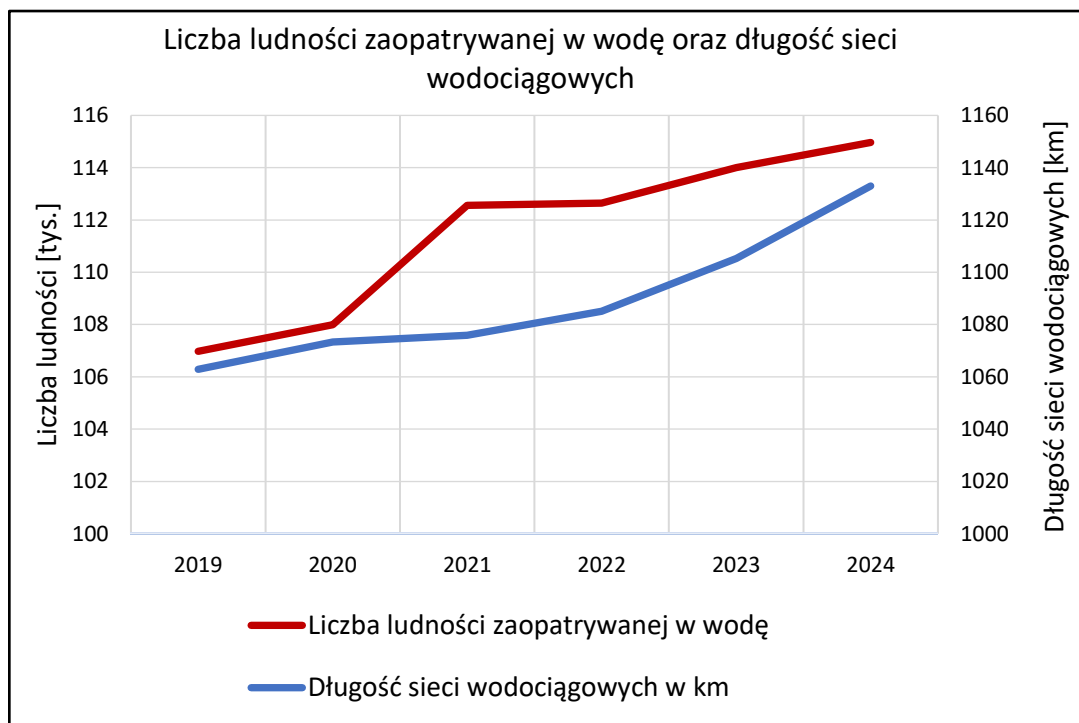
Nadzorowano także jakość wody w 27 wodociągach lokalnych – (w 2023 r. w 26, w 2022 r. w 22, w 2021 r. w 16), wykorzystujących własne ujęcia wody do prowadzonej działalności (7 w szpitalach, 4 w domach opieki, 8 w podmiotach działających na rynku spożywczym, 1 w stacji paliw, 7 – inne podmioty), w których badania były wykonywane w ramach kontroli wewnętrznej przez administratorów/właścicieli wodociągów.

W 4 wodociągach indywidualnych stwierdzono obecność bakterii grupy coli, a także w 4 wodociągach stwierdzono ponadnormatywną ogólną liczbę mikroorganizmów w 1 ml wody w temp. 22°C. W 2 wodociągach indywidualnych w wodzie stwierdzono podwyższone parametry fizyko-chemiczne: w 1 próbce wody stwierdzono podwyższoną mętność, w 1 próbce wody podwyższoną barwę. Podjęte działania naprawcze w wodociągach indywidualnych doprowadziły jakość wody do wymogów obowiązującego rozporządzenia. W pozostałych obiektach jakość wody w zakresie zbadanych parametrów zarówno mikrobiologicznych jak i fizyko-chemicznych była zgodna z obowiązującymi przepisami.

W 2024 r. przedstawiono do wglądu wyniki badania substancji promieniotwórczych w wodzie z 7 wodociągów publicznych: Józefów, Ostrów, Lipowo, Majdan, Rzakta, Osieck, Regut oraz w wodzie z 1 ujęcia indywidualnego. Przeprowadzone badania nie wykazały przekroczenia wartości parametrycznych.

Długość sieci wodociągowych w wodociągach publicznych zaopatrujących w wodę mieszkańców powiatu otwockiego wynosi 1133,19 km i systematycznie jest rozbudowywana; w 2024 r. zwiększyła się o 27,89 km, w 2023 r. o 20,17 km, w 2022 r. o 9,22 km, w 2021 r. o 2,5 km, w 2020 r. o 10,27 km, w 2019 r. zwiększyła się o 14,27 km nowych odcinków (wykres 1).

Wykres 1. Liczba ludności zaopatrywanej w wodę oraz długość sieci wodociągowych

Pozostali mieszkańcy powiatu otwockiego zaopatrują się w wodę z własnych ujęć. Studnie przydomowe nie są objęte nadzorem Państwowej Inspekcji Sanitarnej i dlatego nie można ocenić jakości wody ujmowanej ze studni. Niekorzystny wpływ na jakość wody z ujęć indywidualnych może mieć zbyt małe skanalizowanie miast i wsi, a także nieszczelne szamba przydomowe.

1.4.2. Nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej – Legionella sp.

Wymagania mikrobiologiczne, jakim powinna odpowiadać ciepła woda użytkowa, minimalną częstotliwość pobierania próbek ciepłej wody oraz procedury postępowania w zależności od wyników badania bakteriologicznego określa rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez

ludzi (Dz.U. z 2017 r. poz. 2294). Zgodnie z ww. rozporządzeniem Państwowa Inspekcja Sanitarna w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego wykonuje badania jakości ciepłej wody użytkowej w celu wykrycia bakterii *Legionella* sp., w szczególności w podmiotach wykonujących działalność leczniczą, w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne.

Legioneloza jest chorobą układu oddechowego, wywoływaną przez bakterie *Legionella*, które mogą przeżyć w wodzie o bardzo różnej temperaturze. Optymalna temperatura dla rozwoju bakterii *Legionella* sp. (od 20°C do 50°C), jest również najczęściej utrzymywaną temperaturą wody w instalacji ciepłej wody użytkowej w budynkach. W związku z powyższym, należy dokonywać okresowych przegrzewów instalacji podwyższając temperaturę wody >70°C. Bakterie *Legionella* sp. występują m.in. w sieciach kanalizacyjnych, urządzeniach kąpielowych, prysznicach, myjniach, klimatyzatorach. Do zakażenia bakterią *Legionella* dochodzi drogą inhalacyjną poprzez wdychanie skażonego aerozolu wraz z parą wodną. Ze względu na powszechne zasiedlanie instalacji wodnych pałeczkami *Legionella* sp. i realne zagrożenie zakażenia ludzi niezmiernie ważne jest prowadzenie działań mających na celu ograniczenie ich występowania i namnażania.

W 2024 r. w podmiotach wykonujących działalność leczniczą, w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne kontynuowano badania jakości ciepłej wody użytkowej pod kątem obecności bakterii *Legionella* sp. W tym okresie w ramach sprawowanego nadzoru pobrano 85 próbek wody z instalacji wody ciepłej w 16 obiektach – 24 budynki (podmioty wykonujące działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne).

W oparciu o wyniki badań w 21 próbkach stwierdzono ponadnormatywną liczbę bakterii *Legionella* sp., w tym na podstawie wyników badań z 17 próbek stwierdzono skażenie średnie ciepłej wody, natomiast z 4 próbek skażenie wysokie. Ponadto w 8 próbkach wody pobranych w ramach kontroli wewnętrznej przez administratorów/zarządców budynków stwierdzono skażenie średnie ciepłej wody użytkowej.

W przypadku skażenia sieci wodociągowej bakteriami *Legionella* sp. (skażenie wysokie, skażenie średnie - jeżeli większość próbek była pozytywna) wdrażano postępowania administracyjne, wydano 7 decyzji nakazujących m.in. podjęcie działań naprawczych oraz doprowadzenie jakości wody ciepłej w instalacji do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do

spożycia przez ludzi. W przypadku wystąpienia ponadnormatywnej liczby bakterii *Legionella* sp. administratorzy/zarządcy budynków podejmowali działania naprawcze, informując o zakresie wykonywanych prac Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Otwocku. Działania podejmowane przez ww. podmioty doprowadzały jakość wody do obowiązujących przepisów.

1.4.3. Kąpieliska i miejsca okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli

W 2024 r. Uchwałą Rady Gminy w Wiązownie została przyjęta organizacja kąpieliska w Kącku.

W lipcu 2024 r. w trakcie trwania sezonu kąpielowego przeprowadzono kontrolę sanitarną na terenie kąpieliska, w wyniku której nie stwierdzono nieprawidłowości. W trakcie kontroli sanitarnej stwierdzono, że teren był wykoszony, utrzymany czysto, wyznaczono plażę, umożliwiono skorzystanie z przenośnych, nieskanalizowanych toalet publicznych. Na terenie kąpieliska odpady komunalne gromadzone w workach, umieszczonych na metalowych stelażach. Przy wejściu na teren kąpieliska na tablicy informacyjnej umieszczony był regulamin kąpieliska, adres Urzędu Gminy oraz aktualna ocena jakości wody w kąpielisku a także dane wraz z numerem telefonu organizatora kąpieliska. W trakcie kontroli pozostawiono w obiekcie materiały edukacyjne dotyczące profilaktyki UV – plakaty „Bezpieczne wakacje” dotyczące bezpiecznych zachowań nad wodą, bezpiecznego przebywania na słońcu. W maju 2024 r. PPIS w Otwocku zatwierdził

harmonogram poboru próbek wody z kąpieliska w sezonie kąpielowym w 2024 r. Próbki wody do badania pobierane były zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem. W ramach kontroli urzędowej pobór wody w kąpielisku odbył się w czerwcu 2024 r. Próbki wody do badania zostały pobrane przez pracowników PSSE w Otwocku.

Na podstawie badań próbek wody wykonanych w ramach kontroli wewnętrznej zgodnie z ustalonym harmonogramem oraz badania wykonanego w ramach kontroli urzędowej wydano 5 ocen jakości wody (4 oceny bieżące i 1 sezonowa ocena jakości wody - oceniono jakość wody jako doskonałą).

W 2024 r. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Otwocku nie otrzymała zgłoszenia o zorganizowaniu miejsca okazjonalnie wykorzystywanego do kąpeli na terenie powiatu otwockiego.

1.4.4. Pływalnie

Pływalnia w Józefowie. Źródło zdjęcia: ICSiR w Józefowie.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Otwocku sprawuje nadzór nad 4 pływalniami krytymi, w tym nad 1 pływalnią ogólnodostępną oraz 3 basenami znajdującymi się w hotelach.

Zarządcy pływalni realizują zapisy rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach (Dz. U. z 2022 r. poz. 1230).

Przedstawione przez zarządzających pływalniami harmonogramy kontroli jakości wody na pływalniach na 2024 r. określające zakres i częstotliwość badań wykonywanych w ramach kontroli wewnętrznej zostały zatwierdzone przez PPIS w Otwocku.

Zarządzający pływalniami są zobowiązani do prowadzenia systematycznych i udokumentowanych badań jakości wody, prowadzonych zgodnie z ustalonym z Inspekcją Sanitarną harmonogramem poboru próbek wody do badań, w celu zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego wszystkim użytkownikom pływalni. Szczególne znaczenie ma nadzór nad jakością mikrobiologiczną wody. Zanieczyszczenia mikrobiologiczne wnoszone są do wody przez użytkowników pływalni, którzy mogą zanieczyszczać wodę przede wszystkim drobnoustrojami bytującymi w przewodzie pokarmowym, w górnych drogach oddechowych, błonach śluzowych i na skórze. Oprócz drobnoustrojów wchodzących w skład normalnej mikroflory, mogą to być również mikroorganizmy chorobotwórcze, będące przyczyną infekcji. Występowanie patogenów w wodzie tj. *Escherichia coli*, *Pseudomonas aeruginosa* w istotny sposób może negatywnie wpływać na zdrowie kąpiących się osób.

W jednym z basenów w dniu planowanego poboru próbek wody do badania wystąpiła awaria instalacji elektrycznej na podbaseniu. Ze względu na awarię instalacji próbki wody do badania nie zostały pobrane w terminie. W następnym miesiącu wykonano zaległe badanie.

W pozostałych pływalniach badania jakości wody wykonywane były zgodnie z zatwierdzonym harmonogramem.

Ponadto w 2024 r. w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego pracownicy PSSE w Otwocku pobrali próbki wody do badania w 4 obiektach pływalni. Na podstawie otrzymanych sprawozdań z badań stwierdzono przydatność wody do kąpieli.

W 2024 r. przeprowadzono kontrole sanitarne w 4 pływalniach. W wyniku kontroli pływalni nie stwierdzono nieprawidłowości.

W 2024 r. w jednej z niecek basenowych oraz w wodzie wprowadzanej do niecki z systemu cyrkulacji stwierdzono obecność bakterii *Pseudomonas aeruginosa*. Niecka basenu została wyłączona z użytkowania niezwłocznie po otrzymaniu informacji z laboratorium przez zarządzającego pływalnią.

Ponadto w jednej z próbek pobranej do badania w zakresie parametru Legionella z natrysku w szatni pływalni, stwierdzono skażenie średnie.

W przypadku stwierdzonych przekroczeń zarządzający pływalnią niezwłocznie podejmował działania naprawcze, które doprowadzały jakość wody do wymogów obowiązującego rozporządzenia.

Ponadto w 2024 r. na pływalni krótkotrwale wystąpiły przekroczenia parametrów fizykochemicznych, a mianowicie mętność w niecce basenowej oraz w cyrkulacji, utlenialność w jacuzzi, utlenialność w niecce basenowej. Właściciele/zarządzający pływalniami niezwłocznie podejmowali działania naprawcze, które doprowadziły jakość wody do obowiązujących przepisów.

W powiecie otwockim funkcjonuje basen rehabilitacyjny znajdujący się na terenie jednego ze szpitali, który nie podlega przepisom rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 9 listopada 2015 r. w sprawie wymagań, jakim powinna odpowiadać woda na pływalniach. W 2024 r. nie planowano kontroli szpitala, w którym znajduje się basen rehabilitacyjny.

1.4.5. Obiekty użyteczności publicznej

Hotele i obiekty świadczące usługi noclegowe

Pod nadzorem znajduje się 8 obiektów skategoryzowanych (8 hoteli) oraz 13 obiektów świadczących usługi hotelarskie. W 2024 r. w zakresie higieny komunalnej przeprowadzono kontrolę sanitarną w 6 hotelach. Zakres przedmiotowy kontroli przeprowadzonej w obiektach hotelowych obejmował m.in.: ocenę stanu higieniczno-sanitarnego pokoi hotelowych, węzłów higieniczno-sanitarnych, ciągów komunikacyjnych, postępowanie z czystą oraz brudną bielizną, nadzór nad jakością wody w instalacji c.w.u., badania profilaktyczne pracowników, stosowane preparaty do dezynfekcji rąk, powierzchni, odbiór nieczystości stałych, aktualność dokumentów potwierdzających drożność wentylacji. W roku sprawozdawczym w jednym ze skontrolowanych obiektów stwierdzono nieprawidłowości w zakresie higieniczno-sanitarnym. Właściciel hotelu został ukarany mandatem karnym. Kontrola sprawdzająca wykazała usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

W 2024 r. do PPIS w Otwocku wpłynęła jedna interwencja dotycząca obecności insektów w jednym z hoteli. Przeprowadzona kontrola w tym zakresie nie wykazała żadnych nieprawidłowości, wniesiona interwencja była bezzasadna.

W innych obiektach świadczących usługi hotelarskie przeprowadzono kontrole sanitarne w 4 obiektach. W dwóch obiektach, które skontrolowano w związku z wniesionymi

interwencjami, stwierdzono nieprawidłowości w zakresie sanitarno-porządkowym. Właścicieli ukarano mandatami karnymi.

W pozostałych obiektach w wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Szpital

W ewidencji PSSE w Otwocku znajduje się 9 szpitali. W 2024 r. w zakresie higieny komunalnej skontrolowano 5 szpitali. Zakres przedmiotowy kontroli obejmował: postępowanie z odpadami, w tym z odpadami medycznymi, postępowanie z bielizną szpitalną, postępowanie ze zwłokami ludzkimi, zapewnienie rezerwowego źródła wody w obiekcie, nadzór nad wentylacją i klimatyzacją, nadzór nad instalacją wody ciepłej, przestrzeganie przepisów ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych, zabezpieczenie ujęcia wody przed dostępem osób obcych, prowadzenie kontroli wewnętrznej jakości wody zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. W żadnym z obiektów nie stwierdzono nieprawidłowości. Wydano zalecenia.

W związku ze złą jakością wody ciepłej w instalacji ciepłej wody w szpitalach wydano 5 decyzji nakazujących m.in. podjęcie działań naprawczych oraz doprowadzenie jakości wody ciepłej w instalacji do wymagań określonych w rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Jeden szpital nie posiada rezerwowego źródła wody. Trwa postępowanie administracyjne, wydana jest decyzja nakazująca.

Dworce PKP

Na terenie powiatu otwockiego znajdują się 2 dworce PKP. W 2024 r. nie planowano kontroli dworców PKP. Od 2023 r. trwa postępowanie administracyjne dotyczące jednego z dworców, wydana została decyzja nakazująca usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości.

Domy Pomocy Społecznej (DPS) posiadające wpis do rejestru wojewody mazowieckiego

Pod nadzorem PSSE w Otwocku znajduje się 5 obiektów. W 2024 r. skontrolowano 4 obiekty. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Zakres przedmiotowy kontroli obejmował: czystość bieżącą w pokojach i sanitariatach

przeznaczonych dla pensjonariuszy, pranie bielizny i pościeli podopiecznych, przechowywanie pościeli czystej, gromadzenie bielizny i pościeli brudnej, postępowanie z odpadami, stosowane środki do dezynfekcji i utrzymania czystości, zaopatrzenie w wodę zimną i ciepłą, nadzór nad instalacją ciepłej wody użytkowej, badania profilaktyczne pracowników.

Placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w tym prowadzonych na podstawie przepisów o działalności gospodarczej (umieszczone w rejestrze wojewody mazowieckiego)

Pod nadzorem PSSE w Otwocku jest 10 obiektów. W 2024 r. skontrolowano 7 obiektów. Zakres przedmiotowy kontroli obejmował m.in.: czystość bieżącą w pokojach i sanitariatach przeznaczonych dla pensjonariuszy, pranie bielizny i pościeli podopiecznych, przechowywanie pościeli czystej, gromadzenie bielizny i pościeli brudnej, postępowanie z odpadami, stosowane środki do dezynfekcji i utrzymania czystości, zaopatrzenie w wodę zimną i ciepłą, nadzór nad instalacją ciepłej wody użytkowej, badania profilaktyczne pracowników. W wyniku kontroli w dwóch obiektach stwierdzono nieprawidłowości, m.in. w pokojach powłoki malarskie ścian brudne, wymagające odmalowania, ze złuszczącą się farbą, ubytki tynku na ścianie, zacieki na suficie, w ciągu komunikacyjnym zacieki na suficie i złuszcząca się farba, pajęczyny na suficie i ścianie, brudną i zakurzoną kratkę wentylacyjną w łazience, w łazienkach rozwarstwione futryny i drzwi z ubytkami okleiny, popękane (uszkodzone) płytki glazury na ścianie, szafka pod umywalką zniszczona, rozwarstwiona, żółte zacieki na ścianie i suficie, pęknięty brodzik, popękane płytki terakoty na podłodze. Ponadto stwierdzono na ścianie zakurzoną z pajęczynami dekorację, pajęczyny wokół obrazów, brudne i zakurzone poduszki w magazynie pościeli czystej, przechowywane w miejscu o niewłaściwym stanie higieniczno-sanitarnym, w sposób nie chroniący przed zanieczyszczeniem, pajęczyny na ścianie w magazynie pościeli czystej, kurz na szafie oraz w szafie podręcznej na bieliznę czystą.

Wszczęte zostały postępowania administracyjne, w jednym przypadku wydana została decyzja nakazująca usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości. W drugim przypadku wyniki kontroli sprawdzającej wykazały zrealizowanie stwierdzonych nieprawidłowości. W związku z powyższym postępowanie administracyjne zostało umorzone.

Ponadto w 2024 r. przeprowadzono 2 kontrole w domach opieki w związku z wniesionymi interwencjami. W wyniku przeprowadzonych kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. W żadnym z obiektów nie potwierdzono zasadności wniesionej interwencji.

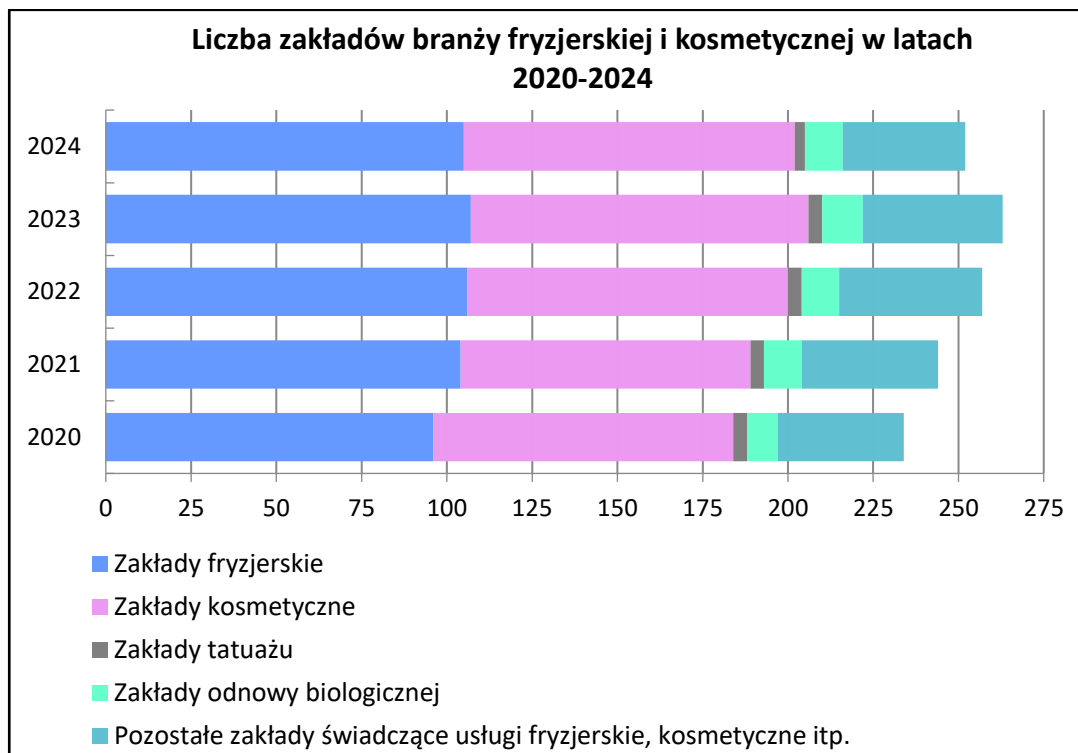
Środowiskowe Domy Samopomocy umieszczone w rejestrze wojewody mazowieckiego

Pod nadzorem PSSE w Otwocku znajdują się 3 obiekty. W 2024 r. nie planowano kontroli w środowiskowych domach samopomocy.

Zakłady fryzjerskie, kosmetyczne itp.

W 2024 r. zarejestrowane były 252 obiekty (w 2023 r. – 263, w 2022 r. - 257, w 2021 r. – 244, w 2020 r. - 234), w tym zakłady świadczące usługi fryzjerskie (105), gabinety kosmetyczne (97), odnowy biologicznej (11), tatuażu (3) oraz zakłady, w których świadczona jest więcej niż jedna usługa; fryzjerskie, kosmetyczne, odnowy biologicznej i tatuażu (36). Zmiany w zakresie liczby zakładów na przestrzeni ostatnich 5 lat przedstawione zostały na wykresie 2.

Wykres 2. Liczba zakładów branży fryzjerskiej i kosmetycznej w latach 2020-2024.

Łącznie w 2024 r. przeprowadzono 87 kontroli (w 2023 r. – 55, w 2022 r. - 61, w 2021 r. – 10, w 2020 r. – 14). W wyniku kontroli sanitarnych przeprowadzonych w roku

sprawozdawczym w 13 obiektach stwierdzono nieprawidłowości, m.in. brudne szczotki, wałki do włosów, wyposażenie z resztkami włosów, zakurzone szuflady na narzędzia m.in. pyłem paznokciowym, narzędzia „czyste” po dezynfekcji zabrudzone, z resztkami włosów, materiały jednorazowe przechowywane w miejscu brudnym, zapyłonym, zakurzonym, szczotki do omywania pyłu paznokciowego w znacznym stopniu zniszczone, zakurzone – z długim włosiem bez możliwości dezynfekcji, przeterminowane pakiety z narzędziami; niewysterylizowane narzędzia między pakietami wysterylizowanymi, narzędzia wielorazowe nie poddawane sterylizacji, brak płynu do dezynfekcji narzędzi wielorazowego użytku; preparaty do dezynfekcji narzędzi i powierzchni używane po terminie ważności, pajęczyny na ścianach i suficie, brudne zakurzone wyposażenie w gabinetach, brudne blaty i szuflady na stanowiskach do manicure, nieład i nieporządek w szafkach, brudne z zewnątrz frezarki, lampy do paznokci, brudne i zakurzone szyby, brudne szafki przy stanowiskach, brudne drzwi do toalety, materiały jednorazowe i narzędzia oraz kosmetyki przechowywane w toalecie, brak opracowanej procedury postępowania z narzędziami wielorazowego użytku w celu zapobiegania chorobom zakaźnym i ich przenoszenia w gabinecie kosmetycznym, opracowana procedura postępowania z narzędziami nie zapewnia właściwej ochrony przed zakażeniami i chorobami zakaźnymi, brak kontroli chemicznej, biologicznej i fizycznej procesu sterylizacji, brak dat sterylizacji na pakietach z narzędziami, brak przeglądu technicznego autoklawu. W 10 obiektach nałożono mandaty karne.

W dalszym ciągu część zakładów, w szczególności kosmetycznych, odnowy biologicznej otwiera się nie informując o tym inspekcji sanitarnej, często nie posiadając wiedzy o wymaganiach przy świadczeniu tego typu usług.

W trakcie kontroli w salonach branży fryzjerskiej i kosmetycznej sprawdzano m.in. dostępność właściwych preparatów do dezynfekcji powierzchni, do dezynfekcji narzędzi, do dezynfekcji rąk, czystość bieżącą, aktualność badań profilaktycznych pracowników. Ponadto w gabinetach kosmetycznych kontrolowano sposób postępowania z narzędziami wielokrotnego użytku naruszających ciągłość tkanek – dezynfekcja, sterylizacja narzędzi, przechowywanie narzędzi sterylnych.

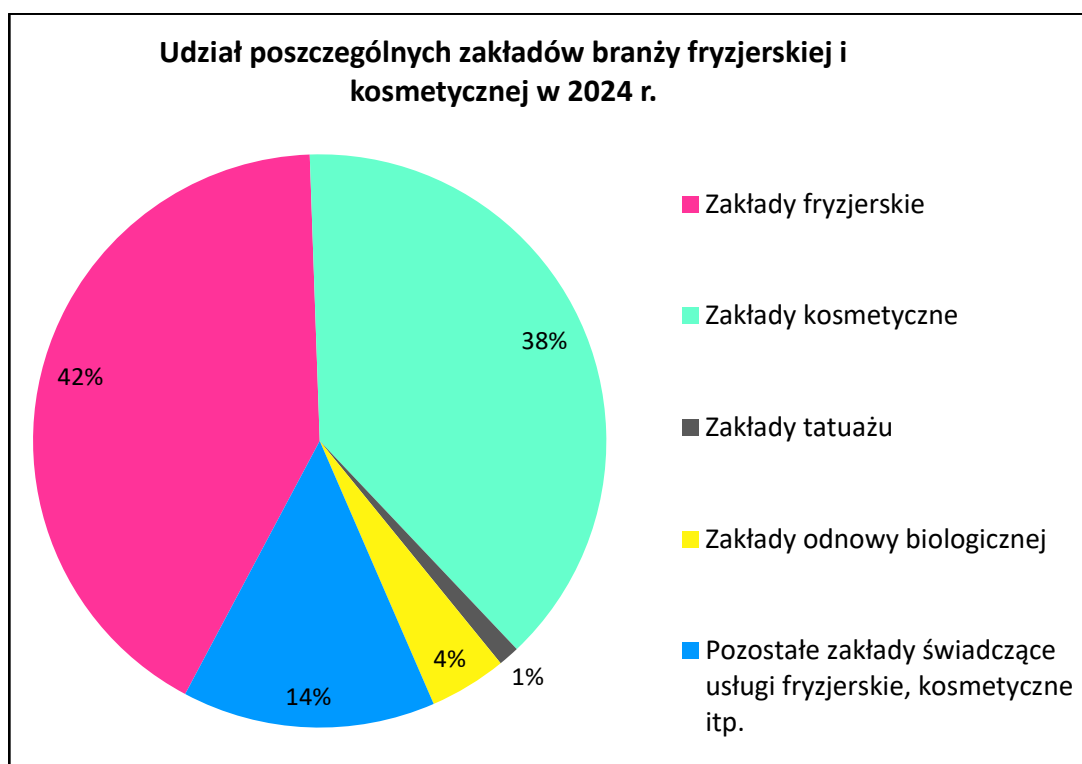
Kontrola procesów sterylizacji.

Kontrolą objęto również zgodność opracowanych procedur zapewniających ochronę przed zakażeniami oraz chorobami zakaźnymi ze sposobem postępowania w gabinetach,

w tym zasady stosowania sprzętu poddawanego sterylizacji oraz sposoby przeprowadzania dezynfekcji skóry i błon śluzowych oraz dekontaminacji pomieszczeń i urządzeń.

W 2024 r. największą liczbę obiektów w tej grupie będących pod nadzorem PSSE w Otwocku stanowiły zakłady fryzjerskie z udziałem 42 % w ogólnej liczbie zakładów, na drugim miejscu znajdują się zakłady kosmetyczne z udziałem 38 %. Szczegółowe dane przedstawia poniżej wykres 3.

Wykres 3. Udział poszczególnych zakładów branży fryzjerskiej i kosmetycznej w 2024 r.

W roku sprawozdawczym pracownicy PSSE w Otwocku upowszechniali wiedzę w zakresie zagrożeń wynikających przy świadczeniu usług branży beauty (usługi fryzjerskie, kosmetyczne). Przypominano o konieczności właściwego postępowania z narzędziami wielorazowego użytku naruszającymi ciągłość tkanek a także przestrzeganiu procedur dekontaminacji powierzchni i urządzeń w związku z ryzykiem przeniesienia drobnoustrojów chorobotwórczych (bakterii, wirusów, grzybów) na inne osoby. Mając na uwadze bezpieczeństwo klientów gabinetów i ryzyko przeniesienia choroby zakaźnej lub zakażenia zalecano zorganizowanie stanowiska sterylizacji gabinetowej zapewniając ruch postępowy wyrobów, od wyrobów skażonych do wyrobów sterylnych. Przy organizacji stanowiska sterylizacji gabinetowej zalecano skorzystanie z „Ogólnych wytycznych dla wszystkich

podmiotów wykonujących procesy dekontaminacji, w tym sterylizacji wyrobów medycznych i innych przedmiotów wielorazowego użytku wykorzystywanych przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych oraz innych czynności, podczas których może dojść do przeniesienia choroby zakaźnej lub zakażenia”. Ponadto w trakcie kontroli przekazywano do wykorzystania schemat graficzny stanowiska sterylizacji gabinetowej opracowany przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego, Państwowy Zakład Higieny.

Inne obiekty

Pod nadzorem jest 5 ustępów publicznych: 1 w parku miejskim w Otwocku, 2 w centrum Miasta Józefów, 1 na terenie oczyszczalni ścieków dla miasta Józefów, 1 na terenie placu zabaw w m. Wiązowna. W 2024 r. skontrolowano 3 ustępy publiczne. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości. Stan higieniczno-sanitarny bez zastrzeżeń.

Działalność pozaplanowa

W 2024 r. do PPIS w Otwocku wpłynęły 34 interwencje (w 2023 r. – 13, w 2022 r. – 29, w 2021 r. - 15, w 2020 r. - 22, w 2019 r. - 18).

Sześć interwencji dotyczyło nieodpowiedniej jakości wody w wodociągach publicznych, a mianowicie nieodpowiedniej barwy. Jedna z interwencji została wycofana przez osobę wnoszącą interwencję. W jednym przypadku w wyniku przeprowadzonych badań wody stwierdzono przekroczenia parametru żelaza i mętności, sytuacja ta dotyczyła instalacji wewnętrznej bloku mieszkalnego. W żadnym przypadku nie potwierdzono zasadności wniesionej interwencji i potwierdzenia nieodpowiedniej jakości wody w wodociągu publicznym.

Osiem interwencji dotyczyło niewłaściwego gromadzenia, odbierania oraz gospodarowania odpadami komunalnymi, usuwania nieczystości płynnych, spalania martwych zwierząt, niehigienicznego użytkowania mieszkania w bloku mieszkalnym, odorów pochodzących ze stajni dla koni. Sprawy te przekazywane były zgodnie z kompetencjami do właściwych Urzędów Miast oraz do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Prezesa Otwockiej Spółdzielni Mieszkaniowej.

Dwie interwencje dotyczyły niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego oraz niewłaściwej opieki nad pensjonariuszami w domach opieki. W żadnym z obiektów nie potwierdzono zasadności wniesionej interwencji.

Pięć interwencji dotyczyła niewłaściwego stanu higieniczno-sanitarnego w gabinetach branży beauty oraz nieprawidłowości podczas świadczenia usług fryzjerskich/kosmetycznych. Dwie z tych interwencji dotyczyły prowadzenia działalności nielegalnie w domach mieszkalnych. W przypadku dwóch obiektów stwierdzono nieprawidłowości, na właścicieli obiektów nałożono mandaty karne.

Trzy interwencje dotyczyły zanieczyszczania odchodami gołębi posesji oraz elewacji zewnętrznych budynków.

Cztery interwencje dotyczyły niewłaściwych warunków higieniczno-sanitarnych w pokojach gościnnych, w hotelu robotniczym. W dwóch obiektach stwierdzono nieprawidłowości, nałożono mandaty karne.

Jedna z interwencji dotyczyła obecności insektów w jednym z hoteli na terenie powiatu otwockiego. Przeprowadzono kontrolę. Nie potwierdzono zasadności wniesionej interwencji.

Pięć z wniesionych interwencji dotyczyła m.in. braku zachowania zasad bezpieczeństwa na lodowisku, uciążliwości związanych z nasadzeniem i wycinką drzew, chwilowego braku wody w budynku użyteczności publicznej, intensywnego odoru w mieszkaniu utrzymującego się po zmarłym, zakopywania martwych zwierząt na terenie posesji.

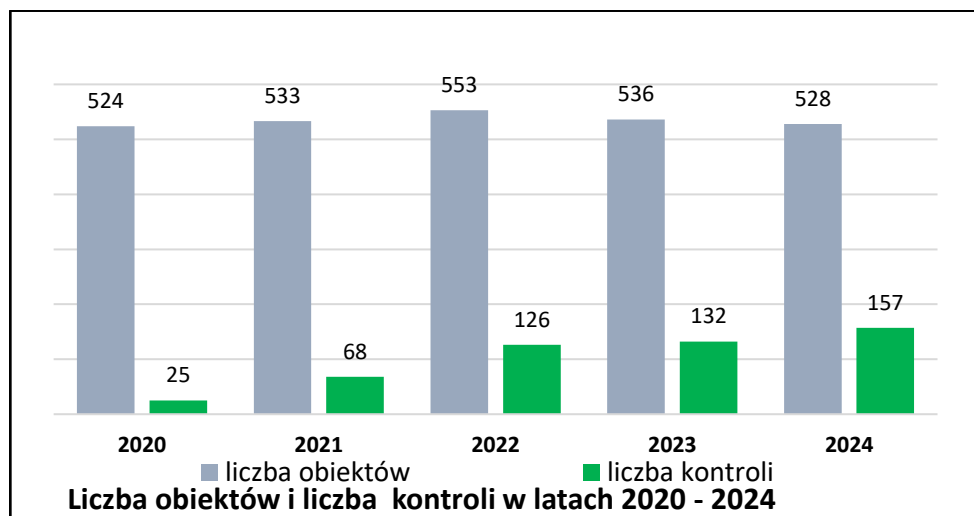
Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Otwocku rozpatrując każdy wniosek o interwencję zwraca szczególną uwagę na możliwe wystąpienie zagrożenia życia i/lub zdrowia ludzi. Wielokrotnie stwierdza się, że zagrożenie jest znikome lub nie występuje, a skierowane pismo z prośbą o interwencję nosi znamiona konfliktu międzyludzkiego lub niezdrowej konkurencji pomiędzy przedsiębiorcami. Ponadto liczne interwencje, które powinny być skierowane do właściwych urzędów, czy instytucji dla rozparzenia danej sprawy kierowane są do PPIS, który nie posiada kompetencji w tym zakresie.

1.4.6. Wnioski dotyczące działalności Sekcji higieny komunalnej

Na dzień 31.12.2024 r. w Sekcji Higieny Komunalnej zarejestrowanych było 528 obiektów użyteczności publicznej (w 2023 r. - 536, w 2022 r. - 553, w 2021 r. - 533, w 2020 r. - 524 obiekty). Ogółem w 2024 r. w tych obiektach przeprowadzono 157 kontroli, w 2023 r. - 132 kontrole, w 2022 r. - 126 kontroli, w 2021 r. - 68 kontroli, w 2020 r. - 25 kontroli.

Szczegółowe dane dotyczące obiektów użyteczności publicznej znajdujących pod nadzorem Sekcji Higieny Komunalnej PSSE w Otwocku oraz liczbę wykonanych w nich kontroli w latach 2020-2024 przedstawia wykres 4.

Wykres 4. Liczba obiektów i liczba kontroli w latach 2020-2024.

W grupie obiektów, w których najwięcej jest nowo uruchomianej działalności są gabinety kosmetyczne i fryzjerskie, zwiększa się zarówno ich ilość jak i zakres świadczonych usług. W związku z brakiem aktów prawnych określających szczegółowe wymagania dla salonów beauty, m.in. zakładów fryzjerskich, kosmetycznych i odnowy biologicznej oraz brakiem obowiązku zgłaszania rozpoczęcia działalności w tym zakresie Państwowemu Powiatowemu Inspektorowi Sanitarnemu należy w dalszym ciągu prowadzić wzmożony nadzór nad przestrzeganiem właściwego stanu higieniczno-sanitarnego w ww. obiektach.

W 2024 r. wydano w sumie 44 decyzje administracyjne, m.in. 14 decyzji nakazujących usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, w tym 5 dotyczących wody do spożycia (2 decyzje dotyczące braku przydatności wody do spożycia, 3 decyzje dotyczące warunkowej przydatności wody do spożycia), 2 dotyczące budynków użyteczności publicznej, 7 dotyczących skażenia bakteriami *Legionella* sp. instalacji wody ciepłej. Wydano również 20 decyzji dotyczących wyrażenia zgody na ekshumację zwłok/szczątków, 3 decyzje dotyczące wywozu zwłok poza granicę RP. Ponadto w 2024 r. PPIS w Otwocku wydał 11 postanowień oraz 15 opinii, w tym 7 opinii dotyczących imprez masowych.

W 2024 r. Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Otwocku wydał 33 decyzje kosztowe.

W 2024 r. pracownicy Sekcji Higieny Komunalnej PSSE w Otwocku pobrali 183 próbki wody do badania, w tym wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi, ciepłej wody użytkowej, wody z niecek basenowych na pływalniach oraz wody w kąpielisku. Ponadto w 5 obiektach w ramach prowadzonego dochodzenia epidemiologicznego, w związku z zachorowaniem na legionelozę podjęto działania dotyczące sprawdzenia wewnętrznej instalacji c.w.u. w miejscu zamieszkania osób chorych. W 2024 r. wydano 178 ocen jakości wody.

Sekcja Higieny Komunalnej w roku sprawozdawczym na bieżąco prowadziła nadzór nad jakością wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w nadzorowanych wodociągach, zarówno w wodociągach publicznych jak i pochodzącą z ujęć indywidualnych, wykorzystywaną w ramach prowadzonej działalności gospodarczej a także w budynkach użyteczności publicznej. Ponadto Sekcja Higieny Komunalnej prowadziła stały nadzór nad jakością ciepłej wody użytkowej w kierunku obecności bakterii *Legionella* sp. w podmiotach wykonujących działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia

zdrowotne, w budynkach zamieszkania zbiorowego oraz w budynkach użyteczności publicznej, w których w trakcie ich użytkowania wytwarzany jest aerozol wodno-powietrzny, a także nadzór nad jakością wody na pływalniach oraz w trakcie trwania sezonu letniego nadzór nad jakością wody w kąpielisku.

1.5. Stan sanitarny żywności, żywienia, przedmiotów użytku

Pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno- Epidemiologicznej w Otwocku, zatrudnieni w Sekcji Higieny Żywności i Żywienia w ramach urzędowej kontroli żywności mają zapewnić stałe monitorowanie bezpieczeństwa żywności oraz zapobiegać potencjalnym zagrożeniom zdrowia konsumentów. Praca inspektorów jest związana z prowadzeniem nadzoru nad warunkami produkcji, przechowywania, sprzedaży i transportu środków spożywczych, ocenianiu sposobu żywienia w zakładach żywienia zbiorowego, oraz

ocenianiu jakości żywności w aspekcie zdrowotnym i materiałów przeznaczonych do kontaktów z żywnością.

W świetle obowiązujących regulacji prawnych, to producent żywności ponosi pełną odpowiedzialność za bezpieczeństwo zdrowotne produkowanych i wprowadzanych do obrotu artykułów spożywczych. Prawo żywnościowe stanowi, że żywność niebezpieczna nie może być wprowadzana do obrotu, co zostało jednoznacznie określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 178/2002 z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającym ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującym Europejski Urząd ds. bezpieczeństwa żywności oraz ustanawiającym procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności.

W celu zapewnienia skutecznego działania w zakresie nadzoru nad bezpieczeństwem żywności, urzędowe kontrole żywności przeprowadzane były zgodnie z kompetencjami określonymi w ustawie z dnia 25 sierpnia 2006 r. o bezpieczeństwie żywności i żywienia, ustawie z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej oraz w oparciu o rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/625 z dnia 15 marca 2017 r. w sprawie kontroli urzędowych i innych czynności urzędowych przeprowadzanych w celu zapewnienia stosowania prawa żywnościowego i paszowego oraz zasad dotyczących zdrowia i dobrostanu zwierząt, zdrowia roślin i środków ochrony roślin.

Sposób przeprowadzania kontroli prowadzony był w oparciu o procedury kontroli, opracowane i wprowadzone do stosowania zarządzeniami Głównego Inspektora Sanitarnego Nr 104/2017 w sprawie procedur przeprowadzania urzędowej kontroli żywności oraz materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

W 2024 r. kontrole obiektów żywności, żywienia i przedmiotów użytku, pracownicy Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Otwocku prowadzili zgodnie z podziałem administracyjnym terenu. Nadzorem objęto 1535 zakładów, gdzie przeprowadzono 606 kontroli sanitarnych.

Z przeprowadzonych 570 kontroli:

- 163 to kontrole kompleksowe;
- 191 to kontrole sprawdzające;
- 120 to kontrole przeprowadzone w związku z wydaniem decyzji zatwierdzającej,
- 132 to kontrole tematyczne, w tym:
 - 4 w zakładach, gdzie pobierano próby środków spożywczych nietrwałych mikrobiologicznie,
 - 3 w związku ze zgłoszeniem RASFF,
 - 13 kontroli w związku z wydaniem opinii na środek transportu,
 - 42 w związku ze zgłoszeniami dotyczącymi złej jakości produktów spożywczych lub nieprawidłowości przy produkcji i wprowadzaniu do obrotu środków spożywczych,
 - 13 kontroli w związku z akcją letnią i zimową,
 - 14 kontroli tematycznych dotyczących warunków przechowywania wód mineralnych,
 - 4 kontrole z PIORiN w gospodarstwach rolnych,
 - 36 kontroli w związku z wydaniem świadectw,
 - 3 kontrole w związku z opracowywaniem dwóch ognisk zatruc pokarmowych.

Wydano 256 decyzji merytorycznych tj.: 24 to decyzje administracyjne, w tym:

- 20 decyzji na poprawę stanu sanitarno-technicznego zakładów;
- 3 decyzje wstrzymujące prowadzenie działalności produkcyjnej, w związku ze złym stanem sanitarnym w zakładach i obecnością śladów bytowania gryzoni :
- decyzja wstrzymującą działalność produkcyjną w zakładzie cukierniczym,
- 2 decyzje wstrzymującą działalność 2 barów gastronomicznych,
- 1 decyzja na zakład suplementów diety za nieprawidłowe oznakowania suplementów diety,
- 120 decyzje zatwierdzające,

- 40 decyzje wykreślające,
- 32 decyzje wygaszające,
- 29 decyzje zmieniające decyzje zatwierdzające,
- 1 decyzja umarzająca decyzje administracyjne,
- 10 decyzji zmieniające termin wykonania zaleceń z decyzji administracyjnej;

W związku ze złym stanem sanitarnym podczas kontroli w zakładach, na osoby odpowiedzialne nałożono 99 mandatów karnych na kwotę 33 400 zł. Wystawiono 2 tytuły wykonawcze, 7 postanowień o nałożeniu grzywny w celu przymuszenia i 4 postanowienia o umorzeniu grzywny.

Do badań pobrano 275 próbek środków spożywczych, w tym 8 próbek w związku z podejrzeniem zatrucia pokarmowego.

Do Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Warszawie skierowano 6 wniosków o nałożenie kar pieniężnych:

- 1 w związku z rozpoczęciem działalności bez uzyskania decyzji zatwierdzającej;
- 2 w związku z prowadzeniem działalności w zakresie niezgodnym z posiadaną decyzją zatwierdzającą,
- 2 w związku z niewłaściwym oznakowaniem środków spożywczych które wprowadzało w konsumenta błąd.

Lp.	Grupa obiektów	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
1.	Zakłady produkcji żywności	283	306	307	339	356	353
2.	Zakłady obrotu żywnością	658	682	663	696	671	623
3.	Zakłady żywienia zbiorowego otwartego	173	177	209	238	218	229
4.	Zakłady żywienia zbiorowego zamkniętego	171	197	177	174	194	194
5.	Środki transportu	80	86	41	44	48	53
6.	Zakłady produkcji materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	19	19	19	19	19	18
7.	Zakłady obrotu materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	6	9	9	11	14	13
8.	Razem	1401	1487	1490	1521	1535	1515

Tabela 1 Zakłady produkcji obrotu żywnością, wyrobami do kontaktów z żywnością. Źródło: Opracowanie własne.

W 2024 roku na terenie powiatu otwockiego zewidencjonowano o 3% mniej zakładów objętych nadzorem niż w 2023 r., małe wiejskie i osiedlowe sklepy zostały zlikwidowane.

Stan sanitarny w nadzorowanych obiektach Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny ocenia zgodnie z jednolitymi procedurami urzędowej kontroli żywności, materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością, uwzględniającymi przepisy w zakresie wymagań higieniczno-sanitarnych.

Zgodnie z ustaleniami zawartymi w porozumieniu podpisanym przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Otwocku (PPIS) i Powiatowego Lekarza Weterynarii w Otwocku (PLW) w 5 zakładach posiadających decyzje zatwierdzające wydane przez oba organy, przeprowadzano przynajmniej raz w roku wspólne kontrole (akcyjne i tematyczne).

W ramach porozumienia o współdziałaniu Państwowej Inspekcji Sanitarnej, Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa oraz Inspekcji Ochrony Środowiska w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa produkcji pierwotnej żywności pochodzenia roślinnego, przeprowadzono wspólnie cztery kontrole w gospodarstwach ogrodniczych.

Lp.	Wyszczególnienie	2019	2020	2021	2022	2023	2024
1.	Liczba skontrolowanych obiektów produkcji i obrotu żywnością, materiałami do kontaktu z żywnością	384	114	201	266	373	350
2.	Liczba przeprowadzonych kontroli	540	173	465	481	559	570
3.	Liczba decyzji merytorycznych	230	109	204	189	198	256
	w tym unieruchamiających	2	0	3	4	3	3
4.	Liczba wydanych decyzji kosztowych	307	129	288	319	348	346
5.	Liczba wysłanych wniosków o ukaranie	9	4	11	19	8	6

Tabela 2 Kontrola obiektów produkcji i obrotu żywności, przedmiotami użytku. Źródło: Opracowanie własne.

W porównaniu z rokiem 2023, w 2024 roku przeprowadzono o 2% więcej kontroli, wydano o 29% więcej decyzji merytorycznych (120 to decyzje zatwierdzające, 40 to decyzje wykreślające, 32 to decyzje wygaszające, 29 to decyzje zmieniające decyzje zatwierdzające, 1 decyzje umarzające decyzje administracyjne).

Wydano 3 decyzje administracyjne nakazujące wstrzymanie prowadzenia działalności do czasu usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych podczas kontroli.

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
1.	Liczba skontrolowanych obiektów	390	116	201	272	373	350
2.	Liczba obiektów nieodpowiadających wymaganiom	3	0	3	4	3	3
3.	Udział obiektów nieodpowiadających wymaganiom	0,77%	0,00%	1,5%	1,47%	0,8%	0,8%
4.	Liczba nałożonych mandatów karnych w roku	68	13	105	87	80	90
5.	Nałożone mandaty karne w złotych w roku	17900	3200	26100	30800	27200	33400
6.	Udział nałożonych mandatów w przeprowadzonych kontrolach	17,4%	11,2%	22,5%	39,1%	21,4%	15,8%
7.	Średnia wysokość mandatu w roku w złotych	263,2	246,2	248,6	354,0	340,0	371,0
8.	Ilość pobranych prób	295	214	241	245	275	275
9.	Ilość zakwestionowanych prób	6	0	3	0	2	5
10.	Udział zakwestionowanych próbek żywności	2,0%	0,0%	1,2%	0,0%	0,72%	1,8%

Tabela 3 Wyniki kontroli zakładów produkcji i obrotu żywności. Źródło: Opracowanie własne.

Stan techniczny pomieszczeń niektórych zakładów produkcyjnych był niezadowalający. Największe zastrzeżenia budziły te obiekty, które funkcjonują w kilkudziesięcioletnich budynkach zaadaptowanych w celu prowadzenia produkcji spożywczej. Ściany wymagały malowania, posadzki naprawy lub wymiany. Dlatego też większość wydanych decyzji (podobnie jak w latach ubiegłych) dotyczyła konieczności przeprowadzenia prac remontowych.

Porównując rok 2024 z 2023 rokiem można stwierdzić, że ilość skontrolowanych obiektów, liczba obiektów o złym stanie techniczno-sanitarnym jest porównywalna, zwiększyła się ilość przeprowadzonych kontroli, nałożonych mandatów karnych oraz ich wysokość.

Mandaty karne nakładane były głównie za następujące uchybienia:

- brak czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu,
- zły stan sanitarno-higieniczny pomieszczeń produkcyjnych oraz socjalno-sanitarnych,
- brudną powierzchnię maszyn, urządzeń i sprzętu, wyposażenia meblowego oraz sprzętu i wyposażenia mającego kontakt z żywnością;
- brak segregacji przy przechowywaniu odzieży wierzchniej i ochronnej;
- niewłaściwą higienę osobistą personelu (brak prawidłowej odzieży ochronnej, brak zabezpieczenia włosów);
- brak orzeczeń do celów sanitarno-epidemiologicznych personelu;
- brak środków do higienicznego mycia i suszenia rąk;
- nieprawidłowo przechowywany sprzęt produkcyjny, elementy maszyn, naczynia kuchenne i stołowe – narażone na zanieczyszczenia;
- nieprawidłowo przechowywane artykuły spożywcze, narażone na wtórne zanieczyszczenia (brak prawidłowej segregacji surowców, półproduktów i wyrobów gotowych, nieopakowane środki spożywcze przechowywane w otwartych pojemnikach, niezabezpieczone przed zanieczyszczeniami);
- brak zachowanej ciągłości łańcucha chłodniczego – artykuły spożywcze wymagające przechowywania w obniżonej temperaturze ekspozowane poza urządzeniami chłodniczymi;
- za sprzedaż artykułów spożywczych po upływie terminu przydatności do spożycia lub dacie minimalnej trwałości;
- brak prowadzonej identyfikowalności dostawców środków spożywczych;
- brak wdrażania w zakładach zasad GHP/GMP/HACCP.

W 2024 roku w 6 przypadkach (o 25% mniej niż w 2023 r.) występowało z wnioskami do Mazowieckiego Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego o nałożenie kary pieniężnej w związku z:

- 1 rozpoczęciem działalności bez uzyskania decyzji zatwierdzającej;
- 2 prowadzeniem działalności w zakresie niezgodnym z posiadaną decyzją zatwierdzającą;
- 3 z oznakowaniem środków spożywczych które wprowadzały w błąd konsumentów.

Na koniec roku z wdrożonymi zasadami GHP/GMP było **1515** zakładów, natomiast system HACCP wprowadziło **24** zakładów. Systematycznie zwiększa się liczba zakładów

stosujących zasady Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP), Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP) i System Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli (HACCP).

Lp.	Wyszczególnienie	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
1.	Liczba zakładów z wdrożonymi zasadami GHP/GMP	1120	1176	1290	1307	1535	1515
2.	Liczba zakładów z wdrożonymi zasadami HACCP	18	20	24	25	25	25

Tabela 4 Zakłady z wdrożonymi zasadami GHP/GMP i HACCP. Źródło: Opracowanie własne.

W dużych zakładach produkcyjnych, zgodnie zasadami HACCP powołane są zespoły które zajmują się czuwaniem nad bezpieczeństwem wyrobu końcowego. Gorzej wygląda sytuacja gdzie obsada kadrowa jest mała i nie ma wyznaczonego koordynatora który zajmuje się systemem jakości.

Zauważalne jednak jest zjawisko wzrostu świadomości u przedsiębiorców, którzy większy nacisk skierowali na wdrażanie systemów (GMP), (GHP), (HACCP), (BRC) itp., w tych zakładach przez wiele lat nie notowano wystawiania decyzji zamykających.

Nadal wiele zakładów kontynuowało prace modernizacyjne zmierzające do poprawy warunków higieniczno-sanitarnych. W 2024 roku kilkadziesiąt obiektów wdrożyło zasady GHP/GMP/HACCP.

W dalszym ciągu zauważa się, że stan sanitarno-higieniczny obiektów żywności i żywienia, funkcjonujących w powiecie otwockim jest zróżnicowany. Na terenie powiatu działają zarówno obiekty nowoczesne np. duże zakłady produkcyjne, obiekty żywienia zbiorowego, markety, kuchnie w szkołach i nowo otwierających się domach opieki dla osób starszych, jak i stare, mieszczące się w małych obiektach, które pozbawione są możliwości rozbudowy i modernizacji.

W wielu zakładach żywieniowo – żywnościowych stan sanitarny ulega systematycznej poprawie, dzięki rosnącej świadomości przedsiębiorców w zakresie obowiązujących wymagań oraz stosowaniu zasad dobrej praktyki higienicznej (GHP), dobrej praktyki produkcyjnej (GMP), a także wprowadzaniu Systemu Analizy Zagrożeń i Krytycznych Punktów Kontroli (HACCP).

Na podstawie przeprowadzonej analizy dokumentacji z kontroli sanitarnych za rok 2024, można stwierdzić, że większość uchybień stwierdzanych podczas kontroli, wynikała

z nieświadomości pracowników zatrudnionych w sektorze spożywczym, z brakiem szkoleń, które winni zapewnić przedsiębiorcy i brakiem wdrożenia systemu HACCP oraz zasad dobrej praktyki higienicznej i produkcyjnej.

Analiza nieprawidłowości i niezgodności w zakładach produkujących środki spożywcze pozwoliła stwierdzić, że w pełni wymagania prawa żywnościowego spełniają duże firmy, ukierunkowane na jakość produktu i zadowolenie klienta, wdrażające systemy jakości w każdym obszarze działalności.

W związku z nieprawidłowościami stwierdzonymi podczas prowadzenia bieżącego nadzoru sanitarnego wydawano decyzje administracyjne nakazujące ich usunięcie. Za nieprawidłowy bieżący stan sanitarny nakładano mandaty karne, natomiast w celu poprawy złego stanu technicznego, wydawano decyzje administracyjne nakazujące usunięcie uchybień.

Na podstawie analizy wyników kontroli dotyczących zakładów stanu w poprzednich latach, jednak świadomość przedsiębiorców i podejmowane przez nich działania w celu poprawy stanu higieniczno-sanitarnego, a także wdrażaniu i stosowaniu zasad dobrej praktyki higienicznej (GHP), dobrej praktyki produkcyjnej (GMP) oraz wprowadzaniu systemu HACCP są widoczne. Ogółem w zakładach wzrosła liczba obiektów z wdrożonymi zasadami GHP i GMP oraz zasadami systemu HACCP. Przedsiębiorcy w ramach wewnętrznej kontroli często sami decydowali się na modernizację pomieszczeń, a tym samym poprawę stanu technicznego obiektów.

W celu zapewnienia właściwego poziomu bezpieczeństwa zdrowotnego żywności będzie kontynuowany nadzór sanitarny szczególnie w obszarach, w których w dalszym ciągu stwierdza się nieprawidłowości takie jak: brak wdrażanych i skutecznych systemów kontroli wewnętrznej, brak prawidłowego znakowania wyrobów, brak identyfikowalności surowców i produktów, wprowadzanie do obrotu środków spożywczych niewłaściwej jakości, brak zachowania łańcucha chłodniczego, nieprawidłowe procesy mycia i dezynfekcji. Konieczna jest także kontynuacja uzupełniania wiadomości oraz stały instruktaż prowadzony w czasie kontroli sanitarnych. Bardzo ważnym elementem jest współpraca producentów z przedstawicielami Państwowej Inspekcji Sanitarnej w rozwiązywaniu problemów, co bardzo często jest czynnikiem pomagającym i mobilizującym do poprawy stanu sanitarnego obiektów i polepszenia jakości produkowanej żywności.

W celu prawidłowego wykonywania zadań, mając na uwadze zmieniający się porządek prawny oraz funkcjonowanie w systemie zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego żywności w zintegrowanych strukturach Unii Europejskiej, konieczne jest ciągłe doskonalenie wiedzy pracowników, poprzez udział w szkoleniach wewnętrznych i zewnętrznych.

Ponadto, w trosce o zdrowie publiczne, niezbędne jest kontynuowanie działań edukacyjnych prowadzących do wzrostu świadomości społeczeństwa w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia, a także upowszechniania wiedzy nt. racjonalnego żywienia i zdrowego trybu życia.

1.6. Obiekty produkcji i obrotu żywnością

1.6.1. Wytwórnice lodów

Produkcja lodów w 2024 r. tak jak w roku poprzednim prowadzona była w 9 zakładach: 1 w Otwocku, 1 w Majdanie, 1 w Malcanowie, 2 w Karczewie, 3 w Józefowie, 1 w Kołbieli.

Na terenie powiatu otwockiego zlokalizowane są dwa duże zakłady produkcyjne, działające cały rok tj: Lodziarnie Firmowe Sp. z o.o. S.K.A. w Wiązownie (produkcja na bazie śmietany) oraz Wytwórnia lodów „Hela Prima” w Karczewie, (produkcja na bazie tłuszczu kokosowego). Pozostałe zakłady działają przeważnie w sezonie letnim, produkcja oparta jest na bazie półproduktów, tj. past lub sypkich koncentratów rozpuszczonych w wodzie lub mleku UHT. Lody tradycyjne na bazie mleka i jaj produkowane są tylko w wytwórni „Babcia Hela” w Józefowie.

We wszystkich zakładach wdrożone zostały zasady GHP/GMP oraz zasady systemu HACCP. Pobrano 15 próbek lodów, podobnie jak w poprzednich latach żadna nie była kwestionowana. Wszystkie zakłady były kontrolowane. Wystawiono 2 mandaty.

1.6.2. Automaty do lodów

Sezonowa produkcja lodów prowadzona była w 3 zakładach (2 w Otwocku i 1 w Celestynowie). Lody sporządzane były z koncentratów sypkich służących do przygotowywania mieszanek. Wszystkie zakłady poddano kontroli, stan sanitarny dobry.

1.6.3. Wytwórnice Mieszanin Tłuszczów Zwierzęcych z Roślinnymi

Zakład Bunge Polska Sp. z o.o. Karczew w roku 2024 kontrolowany był dwukrotnie. Zgodnie zobowiązującym porozumieniem kontrole przeprowadzane były wspólnie z Powiatowym Lekarzem Weterynarii. Zakład jest w pełni zautomatyzowany, posiada pięć linii produkcyjnych oraz własne laboratorium, w którym badana była każda partia produktu gotowego. Stan sanitarny dobry.

1.6.4. Piekarnie

Ilość zakładów w tej grupie obiektów w roku 2024 zmalała z 9 do 8 piekarni (zakład produkujący pieczywo tureckie w Józefowie zakończył działalność).

Większość piekarni to wytwórnice rodzinne o mniejszej mocy produkcyjnej. Wyroby sprzedawane są na terenie powiatu otwockiego i powiatów ościennych.

Jednym z większych obiektów jest Zakład Piekarski „Oskroba” w Człekówce. Jest on w pełni zautomatyzowany. Zamontowane są tam clean-roomy, gdzie pieczywo wychodzące z pieca pakowane jest w sterylnej atmosferze, dzięki temu produkt pozostaje dłużej świeży.

W 2024 r. przeprowadzono 16 kontroli. Ze względu na zły stan sanitarno-techniczny zakładu wydano jedną decyzję administracyjną. Wystawiono 7 mandatów. Do badań pobrano 18 próbek, które nie zostały zakwestionowane.

W zakresie bieżącego stanu czystości i porządku w niektórych zakładach stwierdzano

uchybień: niestarannie umyte pojemniki transportowe, brudne ściany, sufity, zniszczone posadzki, brudno utrzymany sprzęt produkcyjny, brudne maszyny, urządzenia, powierzchnie wykorzystywane do produkcji. Często surowce przechowywane były w nieodpowiednich temperaturach.

1.6.5. Ciastkarnie

W stosunku do roku 2023 liczba zakładów tego typu nie uległa zmianie. W ewidencji zarejestrowanych jest 14 zakładów. W 7 obiektach przeprowadzono 13 kontroli. Wydano 3 mandaty karne. Do badań laboratoryjnych pobrano 10 próbek, w których nie stwierdzono zanieczyszczeń mikrobiologicznych.

1.6.6. Browary i słodownie.

W roku 2024 r. w rejestrze widniały 3 zakłady tego typu. Przeprowadzono 1 kontrolę, stan sanitarny dobry.

1.6.7. Przetwórnictwo owocowo-warzywne

W roku 2024 liczba zakładów objętych nadzorem wynosiła 11. Zakład przetwórstwa i konfekcjonowania owoców i warzyw „Agmar” został zlikwidowany. Skontrolowano 3 zakłady, wystawiono 1 mandat.

Do tej grupy zaliczamy: 2 zakłady produkujące ogórki i kapustę kwaszoną z własnych produktów rolnych, tłoczenie soków z owoców i warzyw. Zakład „Wimar” w Radwankowie Szlacheckim zajmuje się mrożeniem owoców miękkich. Zakład „Przetwórstwo Warzyw i Ovoców w Warszawicach” produkuje kwaszoną kapustę i ogórki oraz buraczki, które są szatkowane, wszystkie warzywa pakowane są próżniowo i dostarczane do sieci handlowych. 7 zakładów zajmuje się sortowaniem i sprzedażą owoców i warzyw.

1.6.8. Zakłady garmażeryjne

W roku 2024 na terenie powiatu otwockiego było 10 zakładów garmażeryjnych, obecnie jest 11. W zakładzie „Piekarnia Oskroba S.A.” w Człekówce rozszerzono działalność o produkcję garmażeryjną.

Największym zakładem garmażeryjnym jest „KOTWICA”, który produkuje na rynek krajowy. Znajduje się pod nadzorem Inspekcji Weterynaryjnej i Państwowej Inspekcji Sanitarnej.

W tym roku przeprowadzono 15 kontroli sanitarnych. Wydano 1 decyzję administracyjną na poprawę stanu sanitarno-technicznego oraz wystawiono 4 mandaty. Do badań pobrano 5 próbek. Wszystkie wyniki badań były pozytywne.

1.6.9. Wytwórnice makaronów

Pod nadzorem są 2 zakłady - P.P.H. „TABIT” Sp. z o. o. w Wiązownie oraz „FIORI FOODS” s.c. w Sobiekursku (w tym roku zawieszona działalność).

W zakładzie Tabit makaron produkowany jest ze świeżych, kurzych jaj. Zakład „Fiori Foods” produkuje makarony mrożone, z różnych rodzajów mąk, proszku jajecznego i wody. Stan sanitarny dobry.

1.6.10. Wytwórnice wyrobów cukierniczych

W ewidencji było 9 zakładów tego typu. W roku 2024 ilość zakładu nie uległa zmianie. Przeprowadzono 5 kontroli w 3 obiektach i wystawiono 1 mandat. Na poprawę stanu sanitarno-higienicznego wydano jedną decyzję administracyjną. Do badań pobrano 5 próbek, wszystkie były zgodne z wymaganiami.

1.6.11. Wytwórnice suplementów diety

W 2024 r. pod nadzorem znajdowały się 3 wytwórnice suplementów diety. Zakład „Medicaline” i „Intenson” zajmuje się produkcją, blistrowaniem i konfekcjonowaniem, suplementów diety. Zakład „Gemi” w Karczewie produkuje pod własną marką syrop oraz wytwarza suplementy diety dla innych podmiotów. Łącznie przeprowadzono 13 kontroli. Za

złe oznakowanie na produktach wystawiono 2 wnioski o ukaranie, do badań pobrano 9 próbek. Żadna nie została zakwestionowana.

1.6.12. Inne wytwórnie żywności

W 2024 roku ilość podmiotów zwiększyła się o 5% w stosunku do roku 2023. Do badań pobrano 3 próbki, wszystkie były zgodne.

Spośród 260 producentów produkcji pierwotnej wyszczególniono:

- 219 producentów pierwotnych;
- 4 dostawców bezpośrednich;
- 35 producentów pierwotnych i dostawców bezpośrednich;
- 2 producenta pierwotnego, rolniczy handel detaliczny i dostawca bezpośredni.

Do rejestru zakładów wpisano 14 producentów pierwotnych.

Przeprowadzono 7 kontroli, 3 wspólnie z PIORiN.

1.6.13. Producenci żywności w warunkach domowych

W roku 2024 w rejestrze znajdowało się 8 podmiotów. W 2024 r. nie były kontrolowane.

1.6.14. Sklepy spożywcze

Ilość sklepów spożywczych zmalała o 6% w porównaniu z rokiem 2023 (z 480 do 450). Zlikwidowały się małe, osiedlowe sklepy. Powstały 2 sklepy sieci ALDI. Do badań pobrano 168 próbek, wszystkie zgodne. Skontrolowano 82 sklepy, wydano 21 mandatów karnych.

Lp.	Firma	Adres siedziby	Liczba obiektów			
			sklepy	supermarkety	hipermarkety	razem
1.	API Market	05-200 Wołomin ul. Kościelna 3	1	0	0	1
2.	Carrefour Polska Sp. z o.o.	03-734 Warszawa ul. Targowa 72,	0	2	0	2
3.	Lidl Polska Sklepy Spożywcze Sp. z o.o. Sp. k.	62-080 Tarnowo Podgórne Jankowice ul. Poznańska 48	0	3	0	3
4.	Netto Sp. z o.o.	71-627 Szczecin ul. 1 Maja 38-39	0	3	0	3
5.	Jeronimo Martins Dystrybucja S.A	62-025 Kostrzyn ul. Żniwna 5	0	7	0	7
6.	DINO	63-700 Krotoszyn ul. Ostrowska 127	1	0	0	1
7.	Stokrotka	05-400 Otwock ul. Warsztatowa 2	8	0	0	8
8.	Kulfony	05-340 Kołbiel, ul. 1 Maja	2	0	0	2
9.	Delikatesy Maja	05-320 Mrozy, ul. Pokoju 7/1	1	0	0	1

10.	Lewiatan	87-800 Włocławek, ul. J. Kilińskiego 10	2	0	0	2
11.	Livio	44-335 Jastrzębie Zdrój, ul. Pszczynska 186	3	0	0	3
12.	ALDI	41-530 Chorzów ul. Niedźwiedźiniec 10	2	0	0	2

Tabela 5 Sieci handlowe. Opracowanie własne.

Stan techniczny większych obiektów, w których na bieżąco prowadzone są prace modernizacyjne oraz stosunkowo niedawno uruchomionych nie budził zastrzeżeń. Natomiast zaobserwowano pogorszenie się warunków sanitarno-higienicznych w obiektach długo istniejących. W mniejszych sklepach stwierdzano nadal następujące nieprawidłowości: zniszczone posadzki, ściany wymagające malowania, zniszczone powierzchnie urządzeń chłodniczych, brak wdrożonych zasad GHP i HACCP.

W dalszym ciągu, chociaż w mniejszej liczbie przypadków, stwierdzano: brak segregacji artykułów spożywczych, niehigieniczną sprzedaż nieopakowanych środków spożywczych, niewłaściwą temperaturę przetrzymywania produktów nietrwałych, w sprzedaży stwierdzano przeterminowane artykuły spożywcze lub bez

prawidłowej identyfikacji.

W kilku obiektach stwierdzono brak widocznej informacji dla klientów dotyczącej obecności w produktach substancji alergennych. Wyeliminowanie tego typu nieprawidłowości wymaga kontynuowania działań kontrolnych w kolejnych latach.

W 2024 r. do PSSE w Otwocku wpłynęły 47 powiadomień w ramach **Systemu Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach (Rapid Alert System for Food and Feed)**, w tym 34 powiadomień zakwalifikowanych jako informacyjne, 14 jako powiadomienia informacyjne w celu zwrócenia uwagi, 14 jako powiadomienia informacyjne w celu podjęcia działań oraz 11 powiadomień alarmowych. Wśród wszystkich zarejestrowanych powiadomień RASFF 20 dotyczyło środków spożywczych, natomiast 14 produktów pochodzenia zwierzęcego. Działania w ramach systemu RASFF sprowadzały się do kontroli przeprowadzanych w obiektach lub przeprowadzonych

postępowań wyjaśniających. Większość produktów objętych powiadomieniami zostało sprzedanych indywidualnym klientom, w kilku przypadkach produkty były zabezpieczone na zapleczach sklepu w ramach wewnętrznej kontroli po uzyskaniu informacji od producentów/dystrybutorów i zwracane do dostawców.

W 2024 r. opracowano jedno powiadomienia RASFF które dotyczyło wykrycia obecności bakterii Salmonella w mrożonym mięsie do produkcji kebabu.

Do PSSE w Otwocku w 2024 roku wpłynęło 51 interwencji (50 w 2023 r.) poruszających różne problemy dotyczące niezgodności związanych z jakością środków spożywczych. 20 uznano jako zasadne, cztery sprawy przekazano do Powiatowego Lekarza Weterynarii w Otwocku.

1.6.15. Kioski spożywcze na targowiskach, obiekty ruchome i tymczasowe, apteki.

Do rejestru wpisane jest 30 obiektów ruchomych i tymczasowych i 25 kiosków zakładów zlokalizowanych jest na targowisku w Otwocku, 4 na targowisku w Kołbieli i 1 na targowisku w Celestynowie, 22 apteki, 53 firm transportowych i 49 innych zakładów obrotu żywnością. Przeprowadzono ww. obiektach 53 kontrole i wydano 2 mandaty karne.

1.6.16. Magazyny hurtowe

Pod nadzorem PPIS było 64 magazynów hurtowych, przeprowadzono 5 kontroli. Wydano 1 mandat.

1.6.17. Zakłady żywienia zbiorowego otwarte, zakłady małej gastronomii

W 2024 roku PPIS nadzorował 229 zakładów (o 5% więcej niż w 2023 r), w tym 133 małej gastronomii, wydano 42 decyzje zatwierdzające w nowouruchomionych obiektach, w tym 29 obiektach małej gastronomii. Tę grupę obiektów cechuje duża różnorodność pod względem zakresu prowadzonej działalności, wielkości pomieszczeń, poziomu wyposażenia, jakości świadczonych usług, od zakładów produkujących szeroki asortyment posiłków w pełnym zakresie do niewielkich punktów gastronomicznych oferujących dania typu fast food z gotowych produktów. Można wyodrębnić w tej grupie zakładów obiekty nowe, zbudowane od podstaw z przeznaczeniem do takiej działalności oraz obiekty w istniejących budynkach, często „starych”, poddanych adaptacji.

Stwierdzone niezgodności wynikały z braku czystości i porządku w pomieszczeniach zakładu: brudne ściany, sufity, brudne, niedomyte podłogi, brudne glazury, brudny, niedomyty sprzęt, brak czystości i porządku w pomieszczeniu szatni, brudno utrzymane pojemniki na odpady, brudno utrzymane toalety dla pracowników. W tej grupie obiektów wydano 14 decyzji administracyjnych w tym dwie unieruchamiające zakłady.

W zakładach kontrolowano:

- jakość zdrowotną oraz pochodzenie surowców;
- funkcjonowanie systemu identyfikowalności żywności tzw. Traceability;
- warunki przechowywania surowców, półproduktów i gotowych posiłków;
- prawidłowość procesów technologicznych, poszczególnych etapów procesu produkcyjnego;
- prawidłowość prowadzenia procesów mycia i dezynfekcji;
- funkcjonalność pomieszczeń z uwzględnieniem stref krzyżowania się dróg „czystych” i „brudnych”;
- sposób gromadzenia i usuwania odpadów pokonsumpcyjnych i poprodukcyjnych;
- informowanie konsumentów o składnikach alergennych znajdujących się w oferowanych produktach;
- prawidłowość dokumentowania przestrzegania zasad GHP/GMP;
- wdrożenie i utrzymywanie systemu HACCP;
- procedury zabezpieczania i wycofywania z obrotu partii żywności nieodpowiadającej wymaganiom jakości zdrowotnej.

Pozytywnie można ocenić nowe zakłady, działające w nowo powstałych obiektach lub przystosowanych na ten cel zgodnie z obowiązującymi wymogami, prowadzące kontrolę wewnętrzną. Zasady dobrej praktyki higienicznej i dobrej praktyki produkcyjnej wdrożone zostały w 186 obiektach.

1.6.18. Zakłady żywienia zbiorowego zamknięte

Pod nadzorem PSSE w Otwocku było 186 stołówek o 4% mniej niż w 2023 r. (194),

W 111 kuchniach prowadzona jest produkcja pełna od surowca. Podobnie jak w latach ubiegłych pozytywnie można ocenić stan czystości i porządku w blokach żywienia szpitali, szkołach i przedszkolach. Personel przestrzega zasad higieny, pomimo że w niektórych obiektach są jeszcze stosunkowo trudne warunki lokalowe.

Jednak w zakładach tych stan ulega ciągłej poprawie, podlegają modernizacji istniejące zakłady oraz powstają nowe obiekty.

Na przestrzeni ostatnich kilku lat obserwuje się sukcesywne polepszenie warunków w tej grupie obiektów. Istotny wpływ na tą sytuację mają środki finansowe, które przekazywane są przez organy założycielskie na inwestycje w celu poprawienia warunków sanitarno-higienicznych i dostosowania zakładów do obowiązujących wymogów. Modernizacja większości placówek odbywa się często poprzez rozbudowę, co wymaga czasu i dużych nakładów finansowych. W większości przypadków zostało to ujęte w długoletnich planach finansowych poszczególnych gmin.

W wielu placówkach żywione są dzieci i młodzież, co powodowało, że szczególną uwagę zwracano na jakość posiłków z punktu widzenia zasad racjonalnego żywienia. Oceniano 27 jadłospisów. Najczęściej stwierdzane błędy żywieniowe to brak w posiłkach pełnowartościowego białka zwierzęcego, warzyw i owoców.

W 2024 r. pod nadzorem PPIS znajdowały się 33 stołówki szkolne prowadzące żywienie uczniów. Posiłki obiadowe przygotowywane są w 24 stołówkach szkolnych, a w 9 obiektach wydawane są gotowe posiłki dostarczane w systemie cateringowym. We wszystkich zakładach są opracowane i wdrożone procedury GHP, GMP.

W 2024 r. pod nadzorem znajdowało się 65 stołówek przedszkolnych prowadzących żywienie dzieci. W 33 zakładach produkcja odbywała się od surowca, w 32 placówkach posiłki dostarczane były w systemie cateringowym.

W czasie wypoczynku letniego i zimowego dzieci, przeprowadzono 13 kontroli. W czasie ferii zimowych skontrolowano 6 obiektów. W 4 obiektach posiłki były przygotowywane na miejscu, w 2 serwowane były w formie cateringu. W czasie kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

Lp.	Wyszczególnienie		Stolówki	
			szkolne	przedszkolne
1.	liczba kontroli		15	23
2.	liczba zakładów	w nadzorze	33	65
3.		gotujących z surowców	25	33
4.		z systemem cateringowym	8	32
5.		kontrolowane	10	17
6.		ukarane	0	2
7.		ze stwierdzonymi nieprawidłowościami	0	2
8.		z wdrożonymi zasadami GHP/GMP/HACCP	33	65
9.		z wdrożonymi zasadami HACCP	0	0
10.		% zakładów z wdrożonymi zasadami GHP/GMP	100%	100%
11.	% zakładów z wdrożonymi zasadami HACCP	0%	0%	
12.	wartość wystawionych mandatów w złotych ogółem		0	500
13.	liczba wystawionych mandatów		0	2
14.	liczba wystawionych wniosków o ukaranie do PWIS		0	0

Tabela 6 Nadzorowane zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego w 2024 r. Źródło: Opracowanie własne.

Stolówki w żłobkach i domach małego dziecka

W 2024 roku pod nadzorem znajdowało się 12 zakładów. Powstały trzy nowe obiekty. Powstał publiczny Żłobek Miejski „Wesoła Ciuchcia” w Karczewie, oraz prywatny żłobek w Józefowie, w obu zakładach posiłki dostarcza firma cateringowa, jeden zakład przekształcił się z punktu przedszkolnego na żłobek. Przeprowadzono 12 kontroli. Stan sanitarno-porządkowy w obiektach był bardzo dobry.

Szpitala

Liczba obiektów nie uległa zmianie w stosunku do ubiegłego roku. Pod nadzorem było 12 zakładów. Przeprowadzono 5 kontroli, w jednym obiekcie stwierdzono zły stan sanitarny. W związku z podejrzeniem zatrucia pobrano do badania 5 próbek żywności, które nie zostały zakwestionowane.

Domy Opieki Społecznej

W rejestrze obiektów było 28 zakładów. Przeprowadzono 13 kontroli. W związku, z rozszerzeniem działalności wysłano dwa wnioski o ukaranie do WSSE w Warszawie.

1.6.19. Cateringi

Pod nadzorem było 15 obiektów. Przeprowadzono 21 kontroli i wystawiono 4 mandaty karne.

1.6.20. Zakłady produkujące materiały i wyroby do kontaktu z żywnością

Objętych nadzorem jest 18 zakładów produkujących materiały i wyroby do kontaktu z żywnością. Trzy wytwórnie zawiesiły swoją działalność.

W wytwórniach prowadzona jest głównie produkcja opakowań do żywności z wykorzystaniem folii HDPE i LDPE.

1.6.21. Wytwórnice i obiekty obrotu kosmetykami

Obecnie w wykazie zakładów wytwarzających produkty kosmetyczne wpisanych jest 13 zakładów.

W roku 2024 przeprowadzono kontrole sanitarne w 9 zakładach, wytwarzanie produktów kosmetycznych odbywa się zgodnie z dobrą praktyką produkcyjną. Nie stwierdzono

nieprawidłowości.

Po kontroli interwencyjnej dotyczącej warunków wytwarzania mydła przez przedsiębiorcę przeprowadzonej w 2023 r., w styczniu 2024 r. nałożono kary pieniężne w łącznej wysokości 1000 zł z tytułu braku zgłoszenia produktów kosmetycznych do europejskiej bazy internetowej

1.7.Graniczna kontrola sanitarna

Zakładami eksportującymi środki spożywcze objętymi nadzorem sanitarnym są:

firmy P.P.H „Tabit”, Łodziarnie Firmowe Sp. z o. o.

SKA w Majdanie, CHOCOMOCO Sp.

z o. o., Wiązowna ul. Turystyczna, INTENSON

EUROPE, Całowanie 96 G, Bunge Polska

Sp. z o.o. ul. Jagodne 1, Karczew oraz firma

DiWine Manufaktura Wina P.S.A. ul. Wąska 1,

05-462 Wiązowna. Łącznie w 2024 r. wydano 57

świadczeń eksportowych potwierdzających spełnienie wymagań zdrowotnych. Dla zakładu „Tabit”, który produkuje makarony wydano 28 świadectw eksportowych: do Izraela 17, do Wietnamu 3, do Malezji 2; do Mołdawii 1; do Macedonii 1; do Anglii 4 dla zakładu CHOCOMOCO Sp. z o. o. producenta czekolady wydano 5 świadectw: 1 do Chin i 4 do Dubaju. Dla firmy INTENSON EUROPE producenta suplementów diety wydano 10 świadectw 1 do Zjednoczonych Emiratów Arabskich i 9 do Kosowa, dla firmy Bunge wydano 13 świadectw w tym do Zjednoczonych Emiratów Arabskich 12 i 1 świadectwo do Bośni i Hercegowiny. Nie wydano decyzji zakazujących wprowadzania do obrotu środków spożywczych, ani materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością.

lp.	Import				Eksport			
	Liczba wydanych świadectw jakości zdrowotnej lub świadectw przydatności do produkcji dla		Liczba ocenionych partii towaru		Liczba wydanych świadectw jakości zdrowotnej lub świadectw przydatności do produkcji dla		Liczba ocenionych partii towaru	
	Materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	Środków spożywczych	Materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	Środków spożywczych	Materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	Środków spożywczych	Materiałów i wyrobów przeznaczonych do kontaktu z żywnością	Środków spożywczych
	0	0	0	0	0	57	0	57

Tabela 7 Import i eksport żywności. Źródło: Opracowanie własne

1.8. Wnioski dotyczące bezpieczeństwa żywności

- W zakładach produkujących środki spożywcze, należy obligować pracowników i właścicieli do zachowania właściwej higieny produkcji i sprzedaży nie tylko działaniami represyjnymi, lecz również poprzez przekazywanie wiedzy merytorycznej oraz instruowanie w zakresie zasad Dobrej Praktyki Higienicznej (GHP), Dobrej Praktyki Produkcyjnej (GMP) oraz systemu HACCP.
- W zakładach gastronomicznych ze względu na procesy przygotowywania żywności nietrwałej, niosące ryzyko związane z wystąpieniem zatruc pokarmowych należy w dalszym ciągu podejmować systematyczne działania zmierzające do zapewnienia prawidłowych warunków produkcji środków spożywczych oraz obligować przedsiębiorców do utrzymania skutecznej kontroli wewnętrznej bezpieczeństwa zdrowotnego żywności.
- Mobilizowanie przedsiębiorców do przeprowadzania prac modernizacyjnych które powinny zmierzać do poprawy warunków higieniczno-sanitarnych zakładach.
- Wskazanie przedsiębiorcą konieczności prowadzenia raportów żywieniowych gdyż ich ocena w istotny sposób pozwala na prowadzenie prawidłowego żywienia dzieci. Modelowe racje pokarmowe obecnie mają formę zaleceń. Niektóre placówki nie prowadzą pełnych raportów żywieniowych – w związku z powyższym ocena sposobu żywienia jest niemożliwa. Ponadto nie istnieją przepisy narzucające obowiązkowe normy żywieniowe – w związku z powyższym nie ma podstaw prawnych do egzekwowania prawidłowego żywienia w zakładach żywienia zbiorowego typu zamkniętego.
- Mając na uwadze zmieniający się porządek prawny oraz wprowadzanie nowych nie do końca sprawnie funkcjonujących systemów zapewnienia bezpieczeństwa zdrowotnego żywności w zintegrowanych strukturach Unii Europejskiej, konieczne jest ciągle doskonalenie wiedzy pracowników, poprzez udział w szkoleniach wewnętrznych i zewnętrznych.
- Niezbędne jest kontynuowanie działań edukacyjnych prowadzących do wzrostu świadomości społeczeństwa w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia, a także upowszechniania wiedzy nt. racjonalnego żywienia i zdrowego trybu życia.

- W trosce o pogłębianie wiedzy osób zainteresowanych, na oficjalnych stronach internetowych Państwowej Inspekcji Sanitarnej umieszczane są na bieżące informacje w zakresie bezpieczeństwa produkcji żywności i żywienia ludzi

1.9. Stan sanitarny środowiska pracy

Celem działania Inspekcji Sanitarnej w zakresie higieny pracy jest ochrona pracowników przed niekorzystnymi skutkami narażenia na czynniki pochodzenia chemicznego, fizycznego i biologicznego w środowisku pracy. Państwowa Inspekcja Sanitarna sprawuje nadzór nad warunkami pracy kontrolując przestrzeganie przepisów dotyczących utrzymania należytego stanu higienicznego zakładów pracy oraz zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy.

1.9.1. Nadzór nad warunkami środowiska pracy

W roku 2024 Sekcja Higieny Pracy przeprowadziła 164 kontrole w 139 zakładach pracy zatrudniających 9793 pracowników (na zarejestrowanych 388 zakładów pracy, zatrudniające 19938 pracowników). W 4 zakładach stwierdzono nieprawidłowości (w 2023 r. w 7 zakładach), co oznacza, że w ok. 1,03% skontrolowanych zakładów nie przestrzegane są wymagania higieniczne i zdrowotne wobec zatrudnionych pracowników. Także kontrola obowiązku wykonywania przez pracodawców badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia w środowisku pracy wykazała, że w 2 skontrolowanych zakładach (w 2023 r. także w 2 zakładach) nie przeprowadzono ich w obowiązującym terminie. Polecono usunąć te nieprawidłowości.

Do obowiązków pracodawców należy wykonywanie profilaktycznych badań lekarskich wstępnych i okresowych pracowników oraz ocena ryzyka zawodowego pracowników związanego z wykonywaną pracą. Ocena ta dokonywana jest w celu wykrycia zagrożeń w środowisku pracy oraz wprowadzenia środków ograniczających szkodliwy wpływ procesu pracy na pracownika. W 2024 r. wszyscy pracownicy w skontrolowanych zakładach posiadali aktualne orzeczenia lekarskie. Tylko w 1 zakładzie na 139 skontrolowanych w 2024 r. nie opracowano ryzyka zawodowego dla pracownika. Wydano decyzję, ryzyko zawodowe opracowano i pracownik został z nim zapoznany. Nieprawidłowości dotyczące warunków bhp stwierdzono w 1 zakładzie (w roku 2023 – w 2 zakładach). Dotyczyły one nieprawidłowego stanu pomieszczeń higieniczno-sanitarnych

(zniszczonych podłóg i ścian). Wydano decyzje administracyjne, nieprawidłowości zostały usunięte.

1.9.2. Nadzór na pracownikami mającymi kontakt z czynnikiem szkodliwym – hałasem

Na terenie powiatu otwockiego najczęściej występującym czynnikiem szkodliwym w środowisku pracy jest hałas, na który narażonych jest ponad 3000 pracowników. W 2 zakładach (na 80 skontrolowane w 2024 r., w których występuje hałas) brak było aktualnych badań i pomiarów hałasu. Wydano decyzje administracyjne, badania zostały przeprowadzone.

W 6 skontrolowanych zakładach pracy stwierdzono przekroczenia najwyższego dopuszczalnego natężenia hałasu (85 dB). Dotyczyło to 174 pracowników. Obniżenie poziomu hałasu metodami technicznymi jest często bardzo trudne, a czasami wręcz niewykonalne, ponieważ stosowane w produkcji maszyny i urządzenia, nawet fabrycznie nowe, przekraczają niejednokrotnie dopuszczalne normy emisji. Na podstawie rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 5 sierpnia 2005 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy pracach związanych z narażeniem na hałas lub drgania mechaniczne, w celu zapobiegania skutkom zdrowotnym wywołanym przez hałas podejmowane są działania organizacyjno-techniczne zmierzające do ograniczenia narażenia pracowników. W ramach realizacji tych programów, pracownicy zatrudnieni w warunkach narażenia na hałas są informowani i szkoleni w temacie możliwych zagrożeń, przepisów i ochrony przed hałasem, wyposażeni są we właściwie dobrane, atestowane ochronniki słuchu, których stosowanie jest nadzorowane i egzekwowane przez pracodawcę, a strefy zagrożenia hałasem są oznakowane. Pracownicy są też poddawani okresowym badaniom lekarskim rozszerzonym o badania słuchu. Tam gdzie to możliwe, jest wprowadzana rotacja pracowników na stanowiskach pracy oraz zwiększona jest liczba przerw w pracy, pomieszczenia socjalne oddzielone są od pomieszczeń produkcyjnych i wygłuszone.

Na ogół występujące w zakładach pracy na terenie powiatu otwockiego przekroczenia NDN hałasu dotyczą pojedynczych stanowisk pracy (przy automatach do obróbki metalu, na stanowiskach młynów do przemiału odpadów z tworzyw sztucznych, przy szlifierkach do obróbki spawów, przy prasach hydraulicznych), w których ze względów technologicznych nie ma możliwości zmniejszenia poziomu hałasu. Pracodawcy podejmują

też działania w celu ograniczenia rozprzestrzeniania hałasu poprzez stosowanie środków ochrony zbiorowej (obudowy dźwiękochłonne, ekrany akustyczne, kabiny dźwiękoizolacyjne, materiały pochłaniające dźwięk).

1.9.3. Nadzór na pracownikami mającymi kontakt z czynnikiem szkodliwym – pyłem

Na terenie powiatu otwockiego narażenie pracowników na pyły występuje w 40 zakładach pracy, w których na obecność pyłów w powietrzu narażonych jest ponad 1600 pracowników. W roku 2024 skontrolowano 20 firm, m.in.: piekarnie, zakłady przemysłu kosmetycznego, zakłady produkujące meble, tartaki, betoniarnie. Na podstawie analizy okazanych wyników badań i pomiarów w 1 zakładzie, na stanowiskach pracy (9 pracowników w piekarni) stwierdzono przekroczenie najwyższego dopuszczalnego stężenia (NDS) pyłów - wskaźnika zagrożenia powstawania chorób układu oddechowego (m. in. pylicy). W skontrolowanym w roku 2023 zakładzie przetwarzającym drewno, pracodawca przeprowadził prace remontowe wentylacji. W roku 2024 PPIS w Otwocku otrzymał wyniki przeprowadzonych badań i pomiarów stężenia pyłów drewna w środowisku pracy, które nie przekraczają NDS pyłów. Zgodnie z przepisami Kodeksu Pracy, pracodawca ma obowiązek chronić zdrowie i życie pracowników, poprzez zapewnienie im bezpiecznych i higienicznych warunków pracy. Dotyczy to również wdrażania działań profilaktycznych w tym zakresie. W związku z tym, pracodawcy starają się odpowiednio zmniejszyć ich narażenie na pyły, poprzez poprawę wentylacji, izolację pomieszczeń szczególnie narażonych na działanie pyłów, stosowanie nawilzaczy oraz wyciągów podczas obróbki materiałów, poprawę wentylacji czy stosowanie środków ochrony indywidualnej: masek przeciwpyłowych oraz odzieży ochronnej.

**NIEBEZPIECZNE SUBSTANCJE
I PREPARATY CHEMICZNE**

1.9.4. Nadzór na pracownikami mającymi kontakt z czynnikiem szkodliwym – chemią

Polska od 01.06.2007 r. tak jak inne kraje Unii Europejskiej, wdraża i stosuje zapisy Rozporządzenia REACH, dotyczące bezpiecznego stosowania chemikaliów, a także od 01.12.2010 r. również wdraża i stosuje zapisy Rozporządzenia CLP, dotyczącego klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin chemicznych. Rozporządzenie

CLP nakłada na wszystkie podmioty w łańcuchu dostaw chemikaliów obowiązek utrzymywania współpracy w zakresie klasyfikacji, oznakowania i pakowania chemikaliów. Skierowane jest ono do producentów, importerów i dalszych użytkowników, w tym pracowników i konsumentów. Dotyczy dostaw i stosowania chemikaliów. Obejmuje swoim zakresem także oznakowanie, które umożliwia informowanie użytkownika danej substancji lub mieszaniny chemicznej o zagrożeniach, tak by zwrócić uwagę użytkownika na konieczność unikania narażenia i będącego jego następstwem ryzyka.

Substancje chemiczne i ich mieszaniny, które stwarzają zagrożenie występują nie tylko w dużych zakładach przemysłowych, ale także w małych i średnich przedsiębiorstwach. Stanowią one potencjalne zagrożenie chemiczne, ponieważ uwalniane do środowiska pracy w trakcie procesów technologicznych mogą stać się źródłem zanieczyszczenia powietrza i stanowić zagrożenie dla zdrowia pracowników. Nieprawidłowe stosowanie a zwłaszcza niezgodne z zaleceniami producenta, mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia pracowników.

Zgodnie z Kodeksem pracy niedopuszczalne jest stosowanie substancji czy mieszaniny niebezpiecznej, substancji lub mieszaniny stwarzającej zagrożenie bez posiadania aktualnego spisu tych substancji i mieszanin oraz ich kart charakterystyki. Ponadto stosowanie substancji czy mieszaniny niebezpiecznej, substancji lub mieszaniny stwarzającej zagrożenie jest dopuszczalne pod warunkiem zastosowania środków zapewniających pracownikom ochronę ich zdrowia i życia.

Narażenie pracowników z terenu powiatu otwockiego na środki chemiczne występuje w 151 zakładach stosujących substancje i mieszaniny niebezpieczne. Są to:

- szpitale, ze względu na stosowanie środków dezynfekcyjnych i tlenku etylenu w sterylizatorniach;
- laboratoria - odczynniki chemiczne;
- drukarnie - farby, lakiery i rozpuszczalniki;
- zakłady produkujące kosmetyki, detergenty i tworzywa sztuczne – substancje i mieszaniny niebezpieczne;
- garbarnie - kwas siarkowy i barwniki;
- galwanizernie - kwasy, wodorotlenki, chromiany, cynk;
- zakłady mechaniczne - oleje i rozpuszczalniki;
- baseny i zakłady uzdatniania wody – m. in. podchloryn sodu;
- sklepy z chemikaliami.

Przeanalizowano wyniki badań i pomiarów czynników chemicznych w 78 skontrolowanych zakładach i nie stwierdzono przekroczeń NDS na stanowiskach pracy. Podczas kontroli dotyczących stosowania substancji i mieszanin chemicznych zwracano uwagę na prawidłowość oznakowania chemikaliów stosowanych i magazynowanych w zakładach pracy oraz czy pracownicy zostali zapoznani z kartami charakterystyki tych chemikaliów. Karta charakterystyki substancji lub mieszaniny zawiera informacje dotyczące niebezpiecznych właściwości oraz zagrożeń, jakie może stwarzać ich działanie. W karcie tej znajdują się informacje o sposobie bezpiecznego stosowania, zasadach postępowaniu w przypadku pożaru czy niezamierzonego uwolnienia do środowiska, o warunkach transportu oraz o możliwych sposobach udzielania pierwszej pomocy w przypadku narażenia na działanie takiego produktu. Nie odnotowano nieprawidłowości przy stosowaniu substancji i preparatów chemicznych.

Pod egidą Europejskiej Agencji Chemikaliów (ECHA) funkcjonuje tzw. Forum wymiany informacji o egzekwowaniu przepisów. Jest to sieć organów kontroli nad chemikaliami w państwach członkowskich, której misją jest zapewnienie dokładnego, skoordynowanego i zharmonizowanego egzekwowania przepisów REACH, CLP i PIC (rozporządzenie dotyczące wywozu i przywozu niektórych niebezpiecznych chemikaliów) i produktów biobójczych w UE, Norwegii, Islandii i Liechtensteinie.

W związku z tą działalnością powstają inicjatywy, których wynikiem są m.in. coroczne projekty REACH-EN-FORCE (REF). Przedstawiciel Państwowej Inspekcji Sanitarnej jest członkiem forum, zatem PIS uczestniczy w takich projektach, jednakże w 2024 r. PPIS w Otwocku nie przeprowadzano projektów REACH-EN-FORCE.

1.9.5. Nadzór na pracownikami mającymi kontakt z czynnikami rakotwórczymi lub mutagennymi

Na terenie powiatu otwockiego, w roku 2024 w 42 zakładach pracy występowały substancje, preparaty, czynniki i procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy. W 2021 roku do rozporządzenia Ministra Zdrowia dotyczącego substancji, preparatów, czynników i procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy zostały wpisane prace związane

z narażeniem na pył drewna, na krzemionkę krystaliczną (frakcja respirabilna powstająca w trakcie pracy) oraz prace związane z narażeniem na spaliny emitowane z silników Diesla. Pracodawcy zakładów, w których występuje narażenie na substancje, preparaty, czynniki i procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym lub mutagennym, mają obowiązek przekazania do inspekcji sanitarnej corocznej informacji o substancjach, preparatach, czynnikach albo procesach o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy na odpowiednim załączniku do rozporządzenia. W czerwcu 2024 r. zmienione zostały przepisy Kodeksu pracy. W związku z wdrożeniem unijnej Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2022/431 z dnia 9 marca 2022 r. zmieniającej dyrektywę 2004/37/WE w sprawie ochrony pracowników przed zagrożeniem dotyczącym narażenia na działanie czynników rakotwórczych lub mutagenów podczas pracy, zmienione zostało prawo. Do obowiązujących regulacji prawnych w zakresie czynników rakotwórczych i mutagennych wprowadzono substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu reprotoksycznym. Działają one szkodliwie na rozrodczość. Oznacza to niekorzystny wpływ na funkcje rozrodcze i płodność u dorosłych mężczyzn i kobiet oraz na rozwój potomstwa w następstwie narażenia na substancję lub mieszaninę. Zgodnie z rozporządzeniem CLP jako działanie szkodliwe na rozrodczość uważa się również wpływ substancji/mieszanin na laktację lub oddziaływanie szkodliwe na dzieci karmione piersią.

Na terenie powiatu otwockiego istnieją zakłady pracy, których pracownicy są narażeni na substancje chemiczne, ich mieszaniny, czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym i reprotoksycznym. Są to m.in.:

- zakłady stolarskie, w których używane jest drewno, ze względu na narażenie na ich pyły;
- zakłady służby zdrowia, gdzie występuje tlenek etylenu w procesie sterylizacji i używany jest formaldehyd (np. w pracowniach patomorfologii), a także te, w których stosowane są leki cytostatyczne;
- pracownie radiologiczne ze względu na promieniowanie jonizujące podczas badań;
- Narodowe Centrum Badań Jądrowych i Zakład Unieszkodliwiania Odpadów Promieniotwórczych ze względu na promieniowanie α , β , γ , X i neutronowe;
- przedsiębiorstwa budowy dróg ze względu na kontakt z benzo/a/pirenem;
- warsztaty samochodowe ze względu na spaliny emitowane z silników Diesla;
- zakłady, w których występuje narażenie na krzemionkę krystaliczną;

- zakłady, w których odbywa się spawanie (ze względu na narażenie na tlenek węgla);
- apteki, w których robione są leki tzw. recepturowe, sporządzone w aptece na podstawie recepty lekarskiej (substancje zakwalifikowane jako rakotwórcze i reprotoksyczne: Amonowy bromek, Boraks, Fenobarbital, Hydrokortyzon, Kwas borowy (w tym 3% roztwór kwasu borowego), Finasteryd, Witamina A, Chloramfenikol, Metronidazol, Testosteron mikronizowany.

W roku 2024 skontrolowano 19 takich zakładów (w roku 2023 – 17), w których narażonych na te czynniki było 415 pracowników. Badania środowiskowe nie wykazały przekroczenia dopuszczalnych norm.

Wszystkie zakłady pracy, w których występuje narażenie na czynniki lub procesy technologiczne o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym, zobowiązane są do prowadzenia rejestru prac i rejestru pracowników narażonych na te czynniki. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 26 lipca 2024 r. w sprawie substancji chemicznych, ich mieszanin, czynników lub procesów technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym w środowisku pracy (Dz. U. z 2024 r. poz. 1126, pracodawca przekazuje informację o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym, mutagennym lub reprotoksycznym właściwemu państwowemu wojewódzkiemu inspektorowi sanitarnemu oraz właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy niezwłocznie po rozpoczęciu działalności oraz corocznie, w terminie do dnia 15 stycznia za rok poprzedni. Podczas kontroli nie stwierdzono uchybień w tym zakresie.

1.9.6. Nadzór nad pracownikami mającymi kontakt z czynnikiem szkodliwym biologicznym

W powiecie otwockim w 82 zakładach znajdujących się w rejestrze, 5893 pracowników narażonych jest na działanie czynników biologicznych.

W roku 2024 przeprowadzono 29 kontroli w zakładach pracy (w 2023 roku – w 27 zakładach), w których narażonych jest 3352 pracowników na czynniki biologiczne - z tego około 3268 pracowników narażonych jest

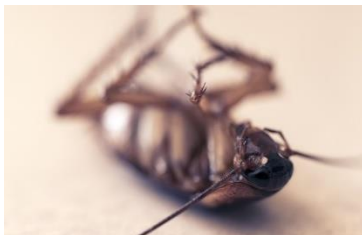
na 3 grupę zagrożenia czynnikiem biologicznym (tj. czynnikiem, mogącym wywoływać u ludzi ciężkie choroby zakaźne). Narażenie to występuje: w szpitalach, w leśnictwie, w zakładach usług komunalnych zajmujących się odpadami stałymi i płynnymi w zakładach zajmujących się zaopatrzeniem ludności w wodę i odprowadzaniem ścieków z kanalizacji

miejskiej oraz w zakładach energetycznych zajmujących się naprawami linii energetycznych w terenie. Pracodawca zakładu, w którym występuje narażenie na 3 grupę zagrożenia czynnikiem biologicznym, ma obowiązek, poza sporządzeniem ryzyka zawodowego, sporządzić rejestr pracowników i rejestr prac narażających pracowników na działanie szkodliwych czynników biologicznych zaklasyfikowanych do 3 lub 4 grupy zagrożenia. Kontrole wykazały, że pracownicy są prawidłowo zaopatrzeni w odzież ochronną i środki ochrony osobistej, sporządzane jest ryzyko zawodowe. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Od 2013 roku obowiązuje rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 6 czerwca 2013 roku w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac związanych z narażeniem na zranienie ostrymi narzędziami używanymi przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych (Dz. U. z 2013 r. poz. 696), które zobowiązuje pracodawców m.in. do sporządzania co pół roku raportów dotyczących zranień ostrymi narzędziami używanymi przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych oraz co 2 lata aktualizacji ryzyka zawodowego.

W roku 2024 skontrolowano 17 podmiotów leczniczych, zatrudniających 2486 pracowników (w roku 2023 - 6 podmiotów), w których udzielane są świadczenia zdrowotne (na 39 będących w rejestrze tut. Inspektora). We wszystkich zakładach raporty były sporządzane.

1.9.7. Nadzór nad wprowadzaniem do obrotu środków biobójczych

Produkty biobójcze najczęściej występują w postaci repelentów przeciwko owadom – komarom, kleszczom, molom czy meszkom albo produktów do dezynfekcji rąk. Mogą to być także produkty odstraszające zwierzęta – kuny czy dziki. Wiele produktów codziennego użytku zawiera w swoim składzie produkty biobójcze np. konserwanty, które przedłużają ich trwałość. Produkty biobójcze znajdują się także w takich wyrobach jak farby wodne, niektóre detergenty czy skóra. Zgodnie z definicją przez produkt biobójczy rozumiemy każdą substancję lub mieszaninę w postaci, w jakiej jest dostarczana użytkownikowi, składającą się z jednej lub kilku substancji czynnych lub zawierającą lub wytwarzającą jedną lub więcej substancji czynnych, której przeznaczeniem jest niszczenie,

odstraszanie, unieszkodliwianie organizmów szkodliwych, zapobieganie ich działaniu lub zwalczanie ich w jakikolwiek sposób inny niż działanie czysto fizyczne lub mechaniczne. Produkty biobójcze przed wprowadzeniem do obrotu powinny być zarejestrowane. Zgodnie z ustawą o produktach

biobójczych, udostępniane na rynku i stosowane na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej są produkty biobójcze, na które zostało wydane pozwolenie albo zezwolenie na handel równoległy albo pozwolenie na obrót. Działalność Państwowej Inspekcji Sanitarnej w tym obszarze polega m.in. na kontroli posiadania i ważności pozwolenia na wprowadzanie do obrotu, statusu substancji czynnej, czy oznakowania.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Otwocku otrzymuje, na zasadzie powiadomień alarmowych, informacje o wprowadzaniu do obrotu na terenie całego kraju środków biobójczych, które zawierają substancje czynne niedozwolone lub nie mają pozwolenia na obrót. W 2024 r. PPIS w Otwocku przeprowadzono 5 kontroli (w porównaniu w roku 2023 - 4 kontrole) w sklepach i hurtowniach wprowadzających do obrotu środki biobójcze - nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.9.8. Nadzór nad kosmetykami

Kosmetyki to przede wszystkim mieszaniny związków chemicznych, które ze względu na swoje przeznaczenie, a więc bezpośredni kontakt ze skórą, podporządkowane są pewnym normom oraz przepisom prawnym. W związku z tym jednym z najważniejszych aspektów, który reguluje wprowadzenie kosmetyku na rynek europejski jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) dotyczący produktów kosmetycznych. Instytucje te nakładają największy zakres obowiązków przede wszystkim dla producentów i importerów kosmetyków.

Państwowy powiatowy inspektor sanitarny właściwy ze względu na siedzibę zakładu wytwarzającego produkty kosmetyczne prowadzi wykaz zakładów wytwarzających produkty kosmetyczne (rejestr zakładów). Wykaz zakładów służy monitorowaniu przestrzegania zasad dobrej praktyki produkcji zgodnie z art. 22 rozporządzenia nr 1223/2009. Wytwórca składa wniosek o wpis do wykazu zakładów, w postaci papierowej albo elektronicznej, w terminie 30 dni od dnia rozpoczęcia prowadzenia działalności w zakładzie wytwarzającym produkty kosmetyczne. Ponadto zgodnie z przepisami rozporządzenia (WE) Nr 1223/2009 dotyczącymi produktów kosmetycznych, kosmetyki podlegają rejestracji w bezpłatnej, internetowej bazie CPNP (Cosmetic Products Notification Portal) prowadzonej przez Komisję Europejską.

Wytwórcy są zobowiązani do posiadania oraz udostępniania podczas kontroli dokumentacji dla danego produktu kosmetycznego. Jednym z najważniejszych dokumentów danego produktu kosmetycznego jest raport bezpieczeństwa produktu kosmetycznego (część A i B), który zawiera:

- ilościowy oraz jakościowy skład produktu;
- właściwości fizyczne, chemiczne oraz jego stabilność;
- jakość mikrobiologiczną;
- zanieczyszczenia, ilości śladowe, a także informacje o materiale z jakiego zostało wykonane opakowanie;
- stosowanie produktu;
- narażenie na działanie produktu;
- profil toksykologiczny substancji;
- działania niepożądane (lekkie i ciężkie);
- informacje na temat przeprowadzonych badań dermatologicznych.

Bez tych informacji nie można przeprowadzić oceny ryzyka danego produktu kosmetycznego. Zgodnie z artykułem 20 rozporządzenia 1223/2009/WE komunikacja produktu kosmetycznego nie może zawierać elementów sugerujących właściwości, których produkt nie posiada. Produkty kosmetyczne nie mogą zawierać:

- związków podlegających ograniczeniom;
- barwników;
- substancji konserwujących stosowanych niezgodnie z określonymi warunkami;
- związków promienioochronnych stosowanych niezgodnie z określonymi warunkami;
- substancji rakotwórczych, mutagennych i teratogennych.

Każdy produkt kosmetyczny powinien być prawidłowo oznakowany, w sposób widoczny oraz czytelny, przede wszystkim tak aby informacje na opakowaniu nie były łatwe do usunięcia. Na opakowaniu jednostkowym kosmetyku powinny znaleźć się informacje tj:

- nazwa firmy lub imię i nazwisko osoby odpowiedzialnej;
- kraj pochodzenia (w przypadku kosmetyków importowanych);
- ilość kosmetyku w opakowaniu w jednostce masy lub objętości;
- termin trwałości lub PAO;
- szczególne ostrzeżenia przy stosowaniu produktu;
- wykaz składników kosmetyku poprzedzony wyrazem „ingredients”.

Na terenie Polski obecnie obowiązują dwa podstawowe akty prawne dotyczące produktów kosmetycznych – jednym z nich jest Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 roku, dotyczące produktów kosmetycznych, a drugim ustawa z dnia 4 października 2018 roku o kosmetykach, określająca wymagania dotyczące składu, oznakowania kosmetyków oraz warunki obrotu kosmetykami.

Państwowa Inspekcja Sanitarna jest powołana do sprawowania nadzoru nad produktami kosmetycznymi, odpowiada za weryfikację czy producent lub inna osoba odpowiedzialna dopełniła wszystkich obowiązków związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa kosmetyku.

Kary za nieprzestrzeganie przepisów w zakresie dotyczącym produktów kosmetycznych są wysokie i mogą sięgać nawet 100 000,00 zł (szczegółowe informacje opisane w rozdziale 5 ustawy o produktach kosmetycznych).

Od 2023 r. nadzór nad bezpieczeństwem kosmetyków prowadzony jest, tak jak nadzór nad innymi chemikaliami, przez Sekcję Higieny Pracy. W rejestrze PPIS w Otwocku znajduje się 11 zakładów produkujących i konfekcjonujących kosmetyki oraz 2 zakłady, w których odbywa się rozlewanie, konfekcja perfum oraz ich sprzedaż detaliczna.

W roku 2024 przeprowadzono kontrole sanitarne w 9 zakładach, w zakresie przestrzegania przepisów określających wymagania jakim powinny odpowiadać produkty kosmetyczne wprowadzane do obrotu na terytorium Unii Europejskiej, określone w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczącym produktów kosmetycznych (Dz. Urz. UE. L Nr 342, str. 59, z późn. zm.), w zakresie przestrzegania przepisów Ustawy z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych (Dz.U. 2018 poz. 2227) oraz na podstawie Rozporządzenia Komisji (UE) 2022/1176 z dnia 7 lipca 2022 r. zmieniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 w odniesieniu do stosowania niektórych filtrów UV w produktach kosmetycznych. W skontrolowanych zakładach wytwarzanie produktów kosmetycznych odbywa się zgodnie z dobrą praktyką produkcyjną. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Przeprowadzone kontrole dotyczyły także oceny zgodności oznakowania opakowania jednostkowego produktu kosmetycznego z wymaganiami zawartymi w obowiązujących przepisach prawnych, zgodności dokumentacji produktu kosmetycznego z wymaganiami zawartymi w obowiązujących przepisach prawnych. W 1 zakładzie w czasie

kontroli (kontrola Rapex) stwierdzono, że na etykiecie wprowadzonego do obrotu produktu w składzie widnieje niezgodny z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1223/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. dotyczącego produktów kosmetycznych (Dz. Urz. UE. L Nr 342, str. 59 z późn.

zm.) oraz ustawy z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych (Dz.U. 2018 poz. 2227) zakazany składnik Butylphenyl Methylpropional (lilial). Pobrano 3 próbki zakwestionowanego produktu. Powyższy składnik, zgodnie z informacją uzyskaną od wytwórcy, nie był zawarty w składzie kompozycji zapachowej ww. produktu od 24.08.2020 r., co potwierdziły przeprowadzone badania laboratoryjne nr 3/K/2024 z dnia 31.05.2024 r. przez Oddział Laboratoryjny Higieny Pracy i Substancji Chemicznych Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Warszawie, 00-875 Warszawa, ul. Żelazna 79. Na firmę nałożono kary pieniężne w łącznej wysokości 3 000,00 zł za uchybienia dotyczące przestrzegania przepisów określających wymagania jakim powinny odpowiadać produkty kosmetyczne wprowadzane do obrotu na terytorium Unii Europejskiej.

Po kontroli interwencyjnej dotyczącej warunków wytwarzania mydła przez przedsiębiorcę przeprowadzonej w 2023 r. (interwencja dotyczyła sprzedaży 2 kostek mydła wytworzonego w warunkach domowych i sprzedanego w internecie), w styczniu 2024 r. nałożono kary pieniężne w łącznej wysokości 1 000,00 zł z tytułu braku zgłoszenia produktów kosmetycznych do europejskiej bazy internetowej – Cosmetic Products Notification Portal (CPNP) – na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych (Dz.U. 2018 poz. 2227) oraz z tytułu braku sporządzenia raportów bezpieczeństwa wytwarzanych produktów kosmetycznych – na podstawie art. 27 ustawy z dnia 4 października 2018 r. o produktach kosmetycznych (Dz.U. 2018 poz. 2227).

W związku z wejściem w życie w 2022 r. bezwzględnego zakazu dostępności na rynku produktów zawierających: aldehyd 2-(4-tertbutylobenzylo) propionowy (nazwa zwyczajowa: lilial) oraz pirytonian cynku, oraz przepisów określających nowe ograniczenia dotyczące filtrów UV: benzofenon-3 i oktokrylen, Sekcja Higieny Pracy skoncentrowała się na kontroli firm kosmetycznych pod kątem dostosowania do tych przepisów. Lilial jest substancją o zapachu białych kwiatów, natomiast pirytonian cynku znajdował się w popularnych szamponach przeciwłupieżowych. Benzofenon natomiast jest filtrem

dodawanym do kosmetyków ochronnych przed promieniowaniem słonecznym. Jego zadaniem jest przede wszystkim ochrona przed poparzeniami, przebarwieniami, fotostarzeniem skóry (absorbując promienie pochodzące ze słońca), przedłuża też trwałość produktu kosmetycznego narażonego na działanie promieni UV. Oktokrylen (Octocrylene) to organiczny (chemiczny) filtr stosowany powszechnie w kremach do opalania.

1.9.9. Nadzór nad detergentami

Detergent, zgodnie z definicją określoną w rozporządzeniu (WE) Nr 648/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie detergentów oznacza jakąkolwiek substancję lub preparat zawierający mydło i/lub inne substancje powierzchniowo czynne przeznaczoną do procesów prania, mycia i czyszczenia. Wymagania jakim powinny odpowiadać detergenty wprowadzane do obrotu na terytorium Unii Europejskiej są określone w ww. rozporządzeniu. Detergenty występują w postaci proszku lub płynu do usuwania zabrudzeń z ubrań, naczyń itp. Detergenty tak samo jak inne produkty chemiczne podlegają wymaganiom dotyczącym klasyfikacji, oznakowania czy pakowania. Na oznakowaniu opakowania detergentu powinny się znaleźć:

- instrukcja użycia i specjalne środki ostrożności, w przypadku detergentów przeznaczonych do prania, sprzedawanych na rynku detalicznym informacje określone w załączniku VII B; adres strony internetowej, na której można uzyskać arkusz danych składników wg załącznika VIID;
- informacje o dozowaniu (załącznik VII B),
- informacje dotyczące zawartości niektórych składników (załącznik VIIA) (np. fosforanów, anionowe środki powierzchniowo czynne, kationowe środki powierzchniowo czynne, amfoteryczne środki powierzchniowo czynne, niejonowe środki powierzchniowo czynne, środki bielące oparte na tlenie);
- wskazania innych składników takich jak: enzymy, substancje dezynfekujące, rozjaśniacze optyczne, kompozycje zapachowe, środki konserwujące, substancje pochodzące z kompozycji zapachowych, mogące powodować alergie.

Na producencie ciąży też obowiązek udostępniania szerokiemu ogółowi konsumentów, na stronie internetowej, uproszczonej wersji arkusza danych składników.

W 2024 roku została przeprowadzona 1 kontrola podmiotu będącego producentem detergentów. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.9.10. Nadzór nad prekursorami kategorii 2 i 3

Prekursory narkotyków, w zależności od wielkości ryzyka związanego z wytworzeniem z nich substancji psychoaktywnej, podzielono na cztery kategorie. Są to substancje, z których bezpośrednio można tworzyć związki psychoaktywne lub inne substancje pomocnicze, znajduwane przez organy ścigania w nielegalnych laboratoriach. Państwowa Inspekcja Sanitarna prowadzi nadzór nad przestrzeganiem przez podmioty stosujące i wprowadzające do obrotu prekursory narkotyków: kategorii 2A (bezwodnik octowy, czerwony fosfor), kategorii 2B (kwas fenylooctowy, kwas antranilowy, piperydyna, nadmanganian potasu i ich sole), kategorii 3 (kwas chlorowodorowy, kwas siarkowy, toluen, eter etylu, aceton, keton metylowo-etylowy i ich sole z wyjątkiem soli kwasu chlorowodorowego i kwasu siarkowego), obowiązków wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii i rozporządzeń Wspólnotowych.

Nadzór nad prekursorami kat. 2 i 3, zgodnie z art. 44 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii nadzór nad prekursorami kat. 2 i 3, sprawuje państwowy powiatowy inspektor sanitarny właściwy ze względu na siedzibę wytwórcy, importera lub innego podmiotu wprowadzającego do obrotu – poprzez:

- wydawanie zezwoleń na wywóz/przywóz prekursorów;
- sprawdzenie legalności funkcjonowania firm podlegających obowiązkowi rejestracji (użytkowników prekursorów podkategorii 2A oraz podmiotów wprowadzających prekursory podkategorii 2A i 2B do obrotu), w ścisłej współpracy z Prezesem Biura ds. Substancji Chemicznych właściwym do realizacji zadań z zakresu dokonywania rejestracji.

Na terenie powiatu otwockiego, nie ma zakładów, które ubiegałyby się o zezwolenie na wywóz prekursorów. Na wniosek Biura ds. Substancji Chemicznych skontrolowano firmę wprowadzającą do obrotu produkty chemiczne, w tym prekursory. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

W ramach nadzoru nad prekursorami narkotyków kategorii 2 i 3 Sekcja Higieny Pracy PPIS w Otwocku przeprowadziła 3 kontrole w podmiocie wprowadzającym do obrotu prekursory narkotyków kategorii 2 i 3, 9 kontroli w zakładach stosujących te substancje w działalności zawodowej. Dodatkowo przeprowadzono też kontrolę interwencyjną (notyfikacją RAPEX

dotyczącą kleju BUTAPREN, w którym wykryto znaczne przekroczenie toluenu.) w zakładzie, który produkował kleje na bazie toluenu.

Toluen wymieniony jest w rozporządzeniu (WE) nr 1907/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie rejestracji, oceny, udzielania zezwoleń i stosowanych ograniczeń w zakresie chemikaliów (REACH) i utworzenia Europejskiej Agencji Chemikaliów, zmieniającego dyrektywę 1999/45/WE oraz uchylającego rozporządzenie Rady (EWG) nr 793/93 i rozporządzenie Komisji (WE) nr 1488/94, jak również dyrektywę Rady 76/769/EWG i dyrektywy Komisji 91/155/EWG, 93/67/EWG, 93/105/WE i 2000/21/WE (Dz. Urz. UE L 396 z 30.12.2006 r., str. 1, z późn. zm.) w załączniku XVII „ograniczenia dotyczące produkcji, wprowadzania do obrotu i stosowania niektórych niebezpiecznych substancji, mieszanin i wyrobów”, pozycja 48 wg której: „Toluen Nr CAS 108-88-3, Nr WE 203-625-9. Nie jest wprowadzany do obrotu ani stosowany jako substancja lub w mieszaninach w stężeniu równym lub większym niż 0,1 % masowo, w przypadku gdy jest on stosowany w klejach lub farbach w dozownikach aerozolowych, przeznaczonych do powszechnej sprzedaży”. Wydano decyzję dotyczącą wycofania z rynku Unii Europejskiej kleju, zaprzestania udostępniania na rynek Unii Europejskiej kleju zawierającego tolueń w stężeniu równym lub większym niż 0,1 % masowy oraz powiadomieniu (pisemnie) Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Otwocku o wycofaniu wprowadzonego na rynek Unii Europejskiej kleju.

Decyzja została wykonana.

1.9.11. Nadzór nad pracownikami mającymi kontakt z azbestem

Usuwanie pokryć dachowych zawierających eternit we własnym zakresie lub przez firmy, których pracownicy nie są przeszkoleni i nie posiadają odpowiedniej odzieży (kombinezony oraz maski jednorazowe i rękawice jednorazowe)

stwarza zagrożenie zarówno dla zdrowia pracowników jak i okolicznego społeczeństwa (gdy eternit może nie być prawidłowo utylizowany). Eternit zawiera azbest, którego wdychanie prowadzi do chorób układu oddechowego: pylicy azbestowej (azbestozy), łagodnych zmian opłucnowych, raka płuc, międzybłoniaka opłucnej i otrzewnej. Nowotwory spowodowane przez azbest są nowotworami złośliwymi. Na terenie powiatu otwockiego istnieją firmy posiadające przeszkolonych pracowników i mogące prowadzić prace z azbestem. Zgodnie

z § 6 ust. 2 rozporządzenia Ministra Gospodarki z 5 sierpnia 2010 r., zmieniającym rozporządzenie w sprawie sposobów i warunków bezpiecznego użytkowania i usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. z 2010 r. Nr 162, poz. 1089), wykonawca prac polegających na zabezpieczeniu lub usunięciu wyrobów zawierających azbest z miejsca, obiektu, urządzenia budowlanego lub instalacji przemysłowej, a także z terenu prac obowiązany jest do zgłoszenia zamiaru przeprowadzenia tych prac właściwemu organowi nadzoru budowlanego, właściwemu okręgowemu inspektorowi pracy oraz właściwemu państwowemu inspektorowi sanitarnemu, w terminie co najmniej 7 dni przed rozpoczęciem prac. Jednakże, w związku z brakiem obowiązku uzyskania pozwolenia na demontaż wyrobów zawierających azbest przez firmy wykonujące wymianę pokryć dachowych można przypuszczać, że prace te mogą być wykonywane we własnym zakresie. W roku 2024 Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny otrzymał informacje o terminie i miejscu usuwania elementów zawierających azbest od 2 firm zarejestrowanych poza powiatem otwockim. Prace polegały na odebraniu i transporcie na składowiska przygotowanych materiałów. Nieduża liczba lub brak kontroli spowodowana jest tym, że większość zgłoszeń dotyczy wyłącznie odbioru azbestu wcześniej usuniętego z budynków i składowanego na prywatnych posesjach. Stałym problemem jest brak informacji od firm do Państwowej Inspekcji Sanitarnej o dokładnym terminie i miejscu planowanych prac związanych z usuwaniem azbestu lub podawana jest tylko planowana data rozpoczęcia i zakończenia tych prac na terenie danej gminy pod wskazanymi adresami.

1.9.12. Choroby zawodowe

Inspekcja Sanitarna realizując zadania dotyczące nadzoru nad warunkami pracy prowadzi również postępowania administracyjne w sprawie chorób zawodowych. Za chorobę zawodową uważa się chorobę, wymienioną w wykazie chorób zawodowych, będącym załącznikiem do rozporządzenia z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1836), jeżeli w wyniku oceny warunków pracy można stwierdzić bezspornie lub z wysokim prawdopodobieństwem, że została ona spowodowana działaniem czynników szkodliwych dla zdrowia występujących w środowisku pracy albo w związku ze sposobem wykonywania pracy. Sporządzona zostaje ocena narażenia zawodowego u osoby, u której podejrzewa się chorobę zawodową, w oparciu o informacje o przebiegu zatrudnienia w narażeniu na czynnik szkodliwy dla zdrowia, który może być

przyczyną powstania choroby zawodowej lub mieć związek ze sposobem wykonywania pracy (np. nadmiernym przeciążeniem układu ruchu). W toku postępowania Inspektor Sanitarny wydaje imienną decyzję o stwierdzeniu choroby zawodowej lub decyzję o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. Sekcja Higieny Pracy PSSE w Otwocku sporządza też karty oceny narażenia zawodowego dla innych stacji (dla osób, u których podejrzewa się chorobę zawodową, a którzy kiedyś pracowali na terenie powiatu otwockiego).

Niewielkie uprzemysłowienie powiatu otwockiego wiąże się z małym narażeniem pracowników na uciążliwe i szkodliwe czynniki mogące powodować wystąpienie chorób zawodowych. W 2024 r. postępowania administracyjne w sprawie chorób zawodowych prowadzone były na podstawie przepisów określonych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie chorób zawodowych (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1836) oraz rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 1 sierpnia 2002 r. w sprawie dokumentowania chorób zawodowych i skutków tych chorób (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1542).

W roku 2024, PPIS w Otwocku otrzymał 6 zgłoszeń podejrzenia choroby zawodowej u pracowników z zakładów pracy na terenie powiatu otwockiego oraz 7 wniosków o przeprowadzenie oceny narażenia zawodowego u osób, które kiedyś były zatrudnione w zakładach powiatu otwockiego. PPIS w Otwocku, w roku 2024, wydał 2 decyzje o braku podstaw do stwierdzenia choroby zawodowej. Obie decyzje dotyczyły podejrzenia choroby zawodowej: „przewlekłe choroby układu nerwowego wywołane sposobem wykonywania pracy: zespół cieśni w obrębie nadgarstka” wpisanych w wykazie chorób zawodowych określonym w przepisach w sprawie chorób zawodowych, wydanych na podstawie art. 237 § 1 pkt 3-6 i § 11 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy - poz. 20.1. Pozostałe postępowania toczą się.

1.9.13. Nadzór nad przestrzeganiem zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych

Do Państwowej Inspekcji Sanitarnej należy też nadzór w zakresie przestrzegania przepisów zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych w rozumieniu ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t. j. Dz. U. z 2023 roku poz. 1939).

Środek zastępczy, zwany potocznie dopalaczem, to produkt zawierający substancję o działaniu na ośrodkowy układ nerwowy, który może być użyty w takich samych celach jak środek odurzający, substancja psychotropowa lub nowa substancja psychoaktywna, którego wytwarzania i wprowadzanie do obrotu nie jest regulowane na podstawie odrębnych przepisów.

Nowa substancja psychoaktywna to każda substancja lub grupa substancji

pochodzenia naturalnego lub syntetycznego w formie czystej lub w formie preparatu działająca na ośrodkowy układ nerwowy, inna niż substancja psychotropowa i środek odurzający, stwarzająca, zgodnie z rekomendacją Zespołu do spraw oceny ryzyka zagrożeń dla zdrowia lub życia ludzi związanych z używaniem

nowych substancji psychoaktywnych, zagrożenie dla zdrowia lub zagrożenie społeczne porównywalne do zagrożeń stwarzanych przez substancję psychotropową lub środek odurzający lub które naśladują działanie tych substancji, określoną w rozporządzeniu Ministra Zdrowia w sprawie wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych.

Zapoczątkowane w roku 2010 działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w zakresie zakazu wytwarzania i wprowadzania do obrotu środków zastępczych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej były kontynuowane w roku 2024. Do końca września 2010 roku sprzedaż dopalaczy odbywała się za pośrednictwem wyspecjalizowanych sklepów stacjonarnych i internetowych. Obecnie sprzedaż dopalaczy jest w Polsce zakazana. Nowelizacje ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii pozwoliły m.in. na stosowanie sankcji karnych w odniesieniu do nowych substancji psychoaktywnych. Nowelizacje rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 17 sierpnia 2018 roku w sprawie

wykazu substancji psychotropowych, środków odurzających oraz nowych substancji psychoaktywnych (t. j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1139) umożliwiły szybką regulację środków zastępczych (tak, że znalazły się na liście nowych substancji psychoaktywnych). Przyczyniło się to do tego, że w sprzedaży stosunkowo rzadko pojawiają się nowe modyfikacje istniejących już substancji zwane środkami zastępczymi. Większość nielegalnych działań, związanych z m.in. wytwarzaniem, przetwarzaniem, wprowadzaniem do obrotu czy udzielaniem osobie trzeciej, podlega obecnie przepisom karnym i działaniom Policji.

Państwowa Inspekcja Sanitarna ma także obowiązek rejestrować przypadki zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną albo podejrzenie wystąpienia takiego zatrucia albo zgonu, którego przyczyną mogło być albo było zatrucie środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną. Podmioty wykonujące działalność leczniczą oraz podmioty przeprowadzające badanie pośmiertne, zgodnie art. 30 a ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 1939), mają obowiązek zgłaszać państwowemu powiatowemu inspektorowi sanitarnemu, właściwemu ze względu na siedzibę tego podmiotu, wystąpienie zatrucia środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną albo podejrzenie wystąpienia takiego zatrucia albo zgonu, którego przyczyną mogło być albo było zatrucie środkiem zastępczym lub nową substancją psychoaktywną. W 2024 roku PPIS w Otwocku nie otrzymał informacji o takich zatruciach.

Inspekcja Sanitarna we współpracy z Policją prowadzi monitoring wprowadzania do obrotu dopalaczy, w stacjonarnych punktach sprzedaży oraz przez internet. W 2024 roku nie uzyskano informacji o prowadzeniu takiej działalności na terenie powiatu otwockiego, jednakże dwukrotnie odbyły się kontrole przeprowadzone wraz z Policją w lokalach, w których dawniej istniały salony gier z automatami, w obiektach z zakładami bukmacherskimi, w sklepach z e-papierosami gdzie mogłyby być sprzedawane środki zastępcze, w sklepach sprzedających wyroby z konopi oraz w sklepach z produktami alkoholowymi. Podczas tych kontroli przypomniano o zakazie sprzedaży nieletnim papierosów, e-papierosów i alkoholu.

Na całym świecie, nie tylko w Polsce, nastąpił wzrost popularności różnego rodzaju produktów z konopi siewnych, jak susz CBD, olejki czy choćby pre-rolls CBD. Zgodnie z obowiązującymi w Polsce przepisami produkty z konopi siewnych są legalne – pod warunkiem, że zawierają do 0,2% THC. THC to substancja odurzająca, która odpowiada

za działanie psychoaktywne. Jeżeli produkt będzie miał w sobie więcej THC, jego posiadanie i użytkowanie nie jest legalne. Konopie siewne są natomiast niemal pozbawione THC. Konopie siewne zawierają spektrum pozytywnych właściwości, a wśród nich kannabidiol, czyli CBD. Substancja ta posiada bardzo silne właściwości zdrowotne i jest powszechnie wykorzystywana jako wsparcie dla zdrowia. Najważniejsze jest to, że CBD nie uzależnia i nie ma właściwości psychoaktywnych. CBD jest znane niemal na całym świecie. Są kraje, w których funkcjonują specjalne kliniki, gdzie leczy się wyłącznie konopiami, a w tej dziedzinie specjalizuje się coraz większa liczba lekarzy. Także w Polsce powstaje coraz więcej klinik i przychodni, które specjalizują się we wspomaganiu leczenia konopiami. Najnowsze badania i obserwacje potwierdzają, że CBD jest istotnym wsparciem w leczeniu wielu chorób. Podczas akcji „Bezpieczne ferie” i „Bezpieczne wakacje” skontrolowano 2 sklepy, w których sprzedawane są wyroby zawierające konopie siewne (kremy, produkty spożywcze, olejki). Nie stwierdzono nieprawidłowości.

1.9.14. Inne działania sekcji higieny pracy

W roku 2024 realizowano też, jak w roku 2023, kontrole przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w dziedzinie paliw ciekłych (1 kontrola). Przeprowadzano kontrole w zakresie przestrzegania przepisów określających nie tylko wymagania higieniczne i zdrowotne dotyczące utrzymania należytego stanu higienicznego zakładu pracy, warunków zdrowotnych środowiska pracy a zwłaszcza zapobiegania powstawaniu chorób zawodowych i innych chorób związanych z warunkami pracy, przestrzegania przez producentów, importerów, osoby wprowadzające do obrotu stosujące lub eksportujące substancje chemiczne, preparaty chemiczne lub wyroby, obowiązków wynikających z ustawy z dnia 25 lutego 2011 roku o substancjach i ich mieszaninach (t. j. Dz. U. z 2022 roku poz. 1816), ale też w zakresie posiadanych koncesji dotyczących paliw ciekłych (ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 roku - Prawo Energetyczne (t. j. Dz. U. z 2024 roku poz. 266))

Ponadto w roku 2024 rozpatrzono 24 interwencje, z których 10 dotyczyło kosmetyków (oznakowania kosmetyków, składu kosmetyków), inne interwencje dotyczyły nadmiernej zawartości toluenu w kleju (po stwierdzeniu nieprawidłowości wydano decyzję administracyjną), nieprawidłowych kart charakterystyki produktów chemicznych, nieprawidłowego oznakowania produktów biobójczych, nieprawidłowego oznakowania

produktu chemicznego, złych warunków pracy w przychodni oraz w zakładzie pracy, hałasu emitowanego przez instalację wentylacji w sklepie. Większość interwencji było bezzasadnych. Część interwencji zostało przekazanych zgodnie z kompetencjami do Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, do urzędu miasta, Okręgowego Inspektoratu Pracy w Warszawie.

1.9.15. Wnioski dotyczące środowiska pracy

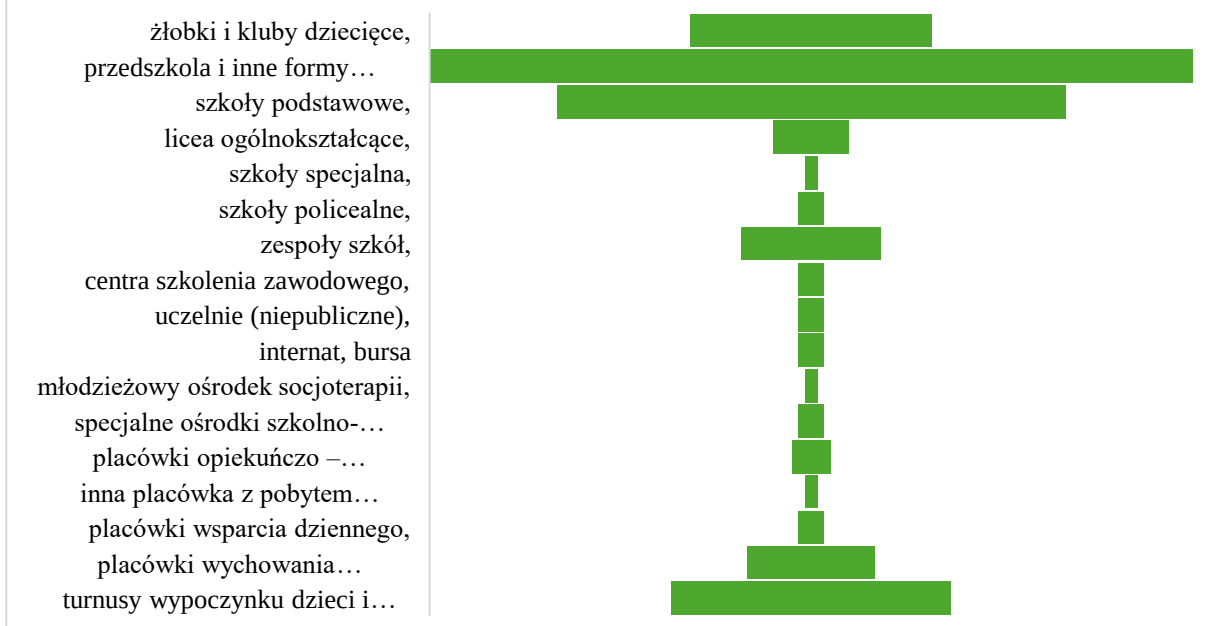
W nadzorowanym terenie nie zanotowano zakładów, w których warunki zdrowotne środowiska pracy byłyby złe. Działania o charakterze informacyjno-edukacyjnym prowadzone przez pracowników Higieny Pracy PSSE w Otwocku podczas kontroli sanitarnych oraz wzrost świadomości pracodawców w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy na przestrzeni ostatnich lat, przyczyniają się do poprawy warunków pracy. W nowo powstających firmach stanowiska pracy są nowoczesne, z prawidłowym zapleczem higieniczno-sanitarnym, zapewniające pracownikom właściwe, zgodne z przepisami warunki pracy. Pracodawcy stosują się do przepisów wynikających z rozporządzeń i przepisów Kodeksu pracy.

1.10. Stan sanitarny placówek nauczania, wychowania i opieki na terenie działalności PSSE w Otwocku w 2024 roku

W Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży w 2024 roku zatrudnione były 2 osoby. Zadania sekcji na terenie powiatu otwockiego wynikały przede wszystkim z ustawy o Państwowej Inspekcji Sanitarnej i polegały na sprawowaniu bieżącego nadzoru nad stałymi placówkami nauczania, opieki i wychowania oraz sezonowymi placówkami wypoczynku, w celu osiągnięcia optymalnych warunków sanitarnych pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach. W 2024 r. nadzorem objęte były 164 placówki nauczania, wychowania i opieki oraz 103 turnusy wypoczynku dzieci i młodzieży w tym:

- 19 żłobków i klubów dziecięcych;
- 60 przedszkoli i innych form wychowania przedszkolnego (punkty przedszkolne);
- 40 szkół podstawowych;
- 6 liceów ogólnokształcące;
- 1 szkoła specjalna;
- 2 szkoły policealne;
- 11 zespołów szkół;
- 2 centra szkolenia zawodowego;
- 2 uczelnie (niepubliczne);
- 1 internat, 1 bursa;
- 1 młodzieżowy ośrodek socjoterapii;
- 2 specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze;
- 3 placówki opiekuńczo – wychowawcze;
- 1 inna placówka z pobytem całodobowym;
- 2 placówki wsparcia dziennego;
- 10 placówek wychowania pozaszkolnego;
- 103 turnusy wypoczynku dzieci i młodzieży w tym: 29 turnusów wypoczynku zimowego, 74 turnusów wypoczynku letniego.

Placówki objęte nadzorem w 2024 r.

W roku 2024 rozpatrzono 6 interwencji, z których 5 było zasadnych:

- trzy interwencje dotyczyły prowadzenia prac remontowych w dwóch szkołach podstawowych w czasie roku szkolnego – łącznie przeprowadzono 6 kontroli sanitarnych, wszczęto postępowanie administracyjne, wydano decyzję z rygorem natychmiastowej wykonalności nakazującą zapewnienie bezpiecznych warunków pobytu dzieci w szkole, wystosowano pisma do organu prowadzącego – jedną z interwencji uznano za bezzasadną;
- jedna interwencja dotyczyła niewłaściwego stanu technicznego urządzeń sanitarnych w szkole podstawowej – przeprowadzono 2 kontrole, wydano zalecenia usunięcia stwierdzonych uchybień, zalecenia zostały wykonane – interwencja zasadna;
- jedna interwencja dotyczyła obecności pluskiew w placówce z pobytem całodobowym – przeprowadzono 2 kontrole sanitarne, specjalistyczna firma DDD przeprowadziła we wszystkich pomieszczeniach obiektu dezynsekcję – interwencja zasadna;
- jedna dotyczyła awarii kanalizacji w budynku przedszkola, przeprowadzono kontrolę, wydano zalecenia, wystosowano pismo do organu prowadzącego – interwencja zasadna.

W 74 nadzorowanych placówkach przeprowadzono 90 kontroli, co stanowi 45,1 % placówek będących w ewidencji oraz 22 kontrole placówek sezonowych. Wydano 6 opinii sanitarnych w celach rejestracji działalności placówek dla:

- 3 żłobków;
- 1 niepublicznej szkoły podstawowej i niepublicznego liceum ogólnokształcącego;
- 1 niepublicznej specjalnej szkoły podstawowej;
- 1 placówki wychowania pozaszkolnego.

Współpraca z merytorycznymi komórkami nadzoru prowadzona była na bieżąco w zależności od potrzeb i napotykanym problemom. Współpracowano z sekcją:

- Promocji Zdrowia – 28 wspólnych kontroli/wizytacji. Każda z sekcji w swoim zakresie. Działania edukacyjno-informacyjne dotyczyły: profilaktyki zażywania środków psychoaktywnych i alkoholu, profilaktyki chorób przenoszonych przez kleszcze, profilaktyki czerniaka, zasad higieny osobistej ze szczególnym uwzględnieniem higieny rąk, profilaktyki wszawicy, zasad bezpiecznego zachowania podczas ferii zimowych i wakacji;
- Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego – 5 wspólnych kontroli w ramach opiniowania nowo otwieranych lub rozbudowywanych placówek oświatowych, opiekuńczych lub wychowawczo-oświatowych;
- Higieny Żywności Żywnienia – 2 wspólne kontrole stałych placówek, oraz 14 turnusów wypoczynku dzieci i młodzieży, w których prowadzone jest dożywianie;
- Epidemiologii – 1 wspólna kontrola interwencyjna stałej placówki.

Warunki sanitarno-higieniczne w placówkach objętych nadzorem przedstawiały się następująco:

1.10.1. Żłobki i przedszkola

W 2024 r. na terenie powiatu otwockiego funkcjonowało 19 żłobków i klubów dziecięcych, 60 przedszkoli oraz punktów przedszkolnych.

Oddano do użytku nowobudowany żłobek miejski „Wesoła Ciuchcia” w Karczewie. W pozostałych kontrolowanych placówkach przeprowadzono bieżące remonty i konserwacje dotyczące malowania pomieszczeń, bieżących napraw i wymiany sprzętu sanitarnego.

W roku 2024 stan sanitarno-higieniczny większości placówek nie budził istotnych zastrzeżeń. Wyjątek stanowił jeden niepubliczny żłobek, w którym stwierdzono niewłaściwy stan sanitarno-higieniczny. Wydano zalecenia usunięcia nieprawidłowości a właściciela żłobka ukarano mandatem. Rozpatrzono jedną zasadną interwencję.

Filia Żłobka Miejskiego w Otwocku. Źródło zdjęcia: fot. PSSE Otwock

1.10.2. Szkoły podstawowe

W 2024 r. na terenie powiatu otwockiego funkcjonowało 40 szkół podstawowych oraz 1 specjalna szkoła podstawowa. Liczba szkół utrzymuje się na tym samym poziomie, co w roku ubiegłym.

Szkoła Podstawowa Nr 12 w Otwocku. Źródło zdjęcia: fot. PSSE Otwock

Zakończono rozbudowę Szkoły Podstawowej w Warszawicach i oddano do użytku nową salę sportową wraz z zapleczem sanitarnym oraz dwiema salami dydaktycznymi. Zakończono rozbudowę Szkoły Podstawowej w Osiecku o część dydaktyczną i pomieszczenia bloku żywieniowego.

We wszystkich skontrolowanych szkołach przeprowadzono drobne remonty, naprawy i konserwacje. Rozbudowy szkół oraz wszelkie prace remontowe w znaczny sposób przyczyniły się do poprawy stanu technicznego placówek nauczania i wychowania, poprawiając tym samym warunki do nauki jak i komfort pobytu uczniów w tych placówkach. Zły stan techniczny odnotowano w 5 szkołach, co stanowi 7 % wszystkich skontrolowanych placówek. Stwierdzone uchybienia dotyczyły: złego stanu technicznego pomieszczeń sanitarnych, sal dydaktycznych, pomieszczeń komunikacyjnych, przebieralni przy sali gimnastycznej w 1 szkole podstawowej; złego stanu technicznego urządzeń sanitarnych w 1 szkole podstawowej, złego stanu technicznego podłóg w salach lekcyjnych w 2 szkołach podstawowych; braku zabezpieczenia kaloryferów w 1 szkole podstawowej. Wydano i wyegzekwowano 2 decyzje administracyjne, 2 decyzje płatnicze, 3 wystąpienia pokontrolne oraz 2 zalecenia pokontrolne dotyczące stanu technicznego i higienicznego pomieszczeń szkół podstawowych. Ponadto rozpatrzono 4 interwencje z czego 3 uznano za zasadne.

Przyczyną złego stanu technicznego szkół był wg oświadczenia dyrekcji brak środków finansowych na remonty oraz trudności wynikające z procedur przetargowych.

W roku 2024 dokonano oceny obciążenia uczniów ciężarem tornistrów szkolnych. Badaniem objęto 193 uczniów w 10 oddziałach klas IV-VIII Szkoły Podstawowej Nr 1 w Józefowie oraz 208 uczniów w 10 oddziałach klas IV-VIII Szkoły Podstawowej w Celestynowie. Pomimo zapewnienia przez obie szkoły indywidualnych szafek, w których uczniowie mogą pozostawiać część podręczników i przyborów szkolnych, u 63 uczniów stwierdzono nadmierną wagę tornistrów (większą niż 15% masy ciała).

Źródło zdjęcia: Freepik Szkoła Podstawowa „PORT” w Józefowie. Źródło zdjęcia: PSSE w Otwocku

1.10.3. Zespoły Szkół

W roku sprawozdawczym pod nadzorem sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży znajdowało się 11 zespołów szkół, w których funkcjonowało 5 przedszkoli, 7 szkół podstawowych, 2 licea ogólnokształcące, 3 technika, 3 szkoły branżowe i 1 szkoła policealna.

Bieżące naprawy, drobne remonty i konserwacje przeprowadzono we wszystkich skontrolowanych placówkach.

Zespół Szkół Nr 2 w Otwocku. Źródło zdjęcia: fot. PSSE Otwock

W roku 2024 zakończono rozbudowę i przebudowę Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Starej Wsi. Oddano do użytku nową część dydaktyczną przeznaczoną dla dzieci przedszkolnych i nauczania wczesnoszkolnego oraz blok żywieniowy wraz z zapleczem.

1.10.4. Placówki z pobytem całodobowym

W roku 2024 na terenie powiatu otwockiego funkcjonowało 9 placówek tego typu, z czego kontroli poddano 2. Kontrolowane obiekty były w pełni dostosowane do potrzeb przebywających w nich dzieci i utrzymane w dobrym stanie sanitarno-higienicznym.

Rozpatrzone 1 interwencję, którą uznano za zasadną.

1.10.5. Placówki wychowania pozaszkolnego i wsparcia dziennego

Na terenie powiatu otwockiego znajdują się 2 niepubliczne placówki wsparcia dziennego, 1 Powiatowy Młodzieżowy Dom Kultury, 5 ognisk pracy pozaszkolnej, 4 pozaszkolne placówki specjalistyczne. Kontrole przeprowadzone w 2 obiektach nie wykazały nieprawidłowości.

1.10.6. Higiena procesów nauczania

Sytuacja w zakresie ergonomii mebli w szkołach i przedszkolach z roku na rok ulega systematycznej poprawie. Placówki nabywają nowe meble certyfikowane zgodnie z PN. Podczas kontroli oceniono dostosowanie mebli do warunków antropometrycznych uczniów i przedszkolaków. Ocenę przeprowadzono w 20 przedszkolach, 6 szkołach podstawowych i 3 zespołach szkół. Łącznie skontrolowano 1690 stanowisk. Nieprawidłowości stwierdzono w 1 przedszkolu i 2 szkołach podstawowych. Wydano zalecenia pokontrolne.

Higienicznej ocenie rozkładów zajęć lekcyjnych poddano 67 oddziałów w 8 szkołach podstawowych oraz 18 oddziałów w 2 zespołach szkół. Nieprawidłowości stwierdzono 1 szkole podstawowej, wynikały one z konieczności dostosowania planu lekcji do kursu autobusu dowożącego dzieci do szkoły. W systemie dwuzmianowym pracowało 8 szkół podstawowych oraz 3 zespoły szkół co stanowi 31,0% skontrolowanych obiektów. Problem zagęszczenia dotyczy głównie publicznych szkół średnich, gdzie liczba uczniów w stosunku do lat ubiegłych wrosła nawet o 50%. Sytuacja ta spowodowała, że nauka w tych placówkach odbywa się w systemie dwuzmianowym. Przyczyną tego zjawiska jest reforma oświaty i niedostateczna ilość sal dydaktycznych.

1.10.7. Warunki do utrzymania higieny osobistej w placówkach nauczania i wychowania

Oceniając warunki do utrzymania higieny osobistej skontrolowano 49 placówek wszystkich typów. Stwierdzono, że pomieszczenia sanitarno-higieniczne dla uczniów w większości obiektów utrzymywane były w dobrym stanie sanitarno-higienicznym, zaopatrzone w środki higieny osobistej tj. mydło w dozowniku, ręczniki papierowe lub suszarki, papier toaletowy. Urządzenia sanitarne na ogół znajdowały się w pełnej sprawności technicznej, a przy każdej umywalce zapewniono ciepłą wodę użytkową.

W 2024 r. wydano 1 decyzję oraz zalecenia pokontrolne nakazujące poprawę stanu sanitarno-technicznego sanitariatów dla dzieci (wymiana zniszczonych urządzeń sanitarnych, wymiana płytek ceramicznych, malowanie ścian, wymiana lub naprawa zniszczonej stolarki drzwiowej). Niedostateczną liczbę urządzeń sanitarnych (umywalek, oczek ustępowych, pisuarów) stwierdzono w 5 szkołach podstawowych, 1 zespole szkół i w 1 liceum.

1.10.8. Warunki do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego w szkołach.

Oceniając szkoły pod kątem posiadanej infrastruktury do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego jako kluczowego elementu dla zapewnienia uczniom odpowiednich warunków do aktywności fizycznej, stwierdzono, że:

28,6% skontrolowanych szkół posiadało szkolny zespół sportowy,

22,8% szkół posiadało salę gimnastyczną i boisko,

8,6% szkół posiadało salę zastępczą/rekreacyjną i boisko,

8,6% szkół dysponowało tylko boiskiem szkolnym,

11,2 % skontrolowanych szkół nie posiadało ani sali gimnastycznej ani boiska szkolnego, a zajęcia W-F odbywały się poza placówkami w wynajętych obiektach sportowych.

Pomimo systematycznej rozbudowy infrastruktury do prowadzenia zajęć fizycznych w szkołach, w dalszym ciągu obserwuje się prowadzenie tych zajęć w korytarzach szkolnych. Zjawisko to występowało w 2 szkołach podstawowych, co stanowi 5,7% skontrolowanych pod tym kątem szkół.

Zespół Szkół Nr 2 w Otwocku. Źródło zdjęcia: fot. PSSE Otwock

Aktywność fizyczna jest ważnym czynnikiem warunkującym prawidłowy rozwój i zdrowie ucznia, dlatego też istotne jest zapewnienie odpowiednich warunków do prowadzenia zajęć wychowania fizycznego.

1.10.9. Żywnienie dzieci i młodzieży

W toku kontroli stanu sanitarnego placówek dla dzieci i młodzieży uzyskano dane dotyczące żywienia dzieci w szkołach.

Wydawanie ciepłych posiłków prowadzone było przez wszystkie skontrolowane szkoły podstawowych oraz zespoły szkolno-przedszkolne. Posiłki przygotowywane i wydawane były przez własne kuchnie w 12 szkołach podstawowych (48% wszystkich skontrolowanych szkół) i 4 zespołach, posiłki dowożone zapewniło 13 szkół podstawowych (52 % wszystkich skontrolowanych szkół). Obiady jednodaniowe serwowano w 11 szkołach i jednym zespole, natomiast pełne obiady w 14 szkołach podstawowych, jednej szkole specjalnej i w trzech zespołach szkół. Z obiadów korzystało łącznie 6000 uczniów. Automaty z żywnością funkcjonowały w 6 szkołach podstawowych. Drugie śniadanie organizowane było w 13 placówkach dla 791 uczniów. Z dofinansowanych posiłków korzystało 393 uczniów.

1.10.10. Wypoczynek letni i zimowy

W roku 2024 zorganizowanych było 29 turnusów wypoczynku zimowego i 74 turnusy wypoczynku letniego. Skontrolowano łącznie 22 turnusy, z których korzystało łącznie 861 dzieci i młodzieży. Przeprowadzono 7 kontroli z przedstawicielami Komendy Powiatowej Policji, 3 z przedstawicielami Państwowej Straży Pożarnej i 1 z przedstawicielami Kuratorium Oświaty. W ramach akcji letniego i zimowego wypoczynku podjęto zintegrowane działania z sekcją Higieny Żywności i Żywienia w zakresie warunków prowadzonego żywienia oraz z sekcją Promocji Zdrowia w celu propagowania zachowań prozdrowotnych. W 16 placówkach w miejscu zamieszkania prowadzone było żywienie dzieci. Na terenie powiatu otwockiego wypoczynek odbywał się w większości przypadków w obiektach znajdujących się pod stałym nadzorem Sekcji Higieny Dzieci i Młodzieży dlatego też w trakcie kontroli nie stwierdzono istotnych nieprawidłowości.

Stajnia w Ponurzyca. Źródło zdjęcia: fot. PSSE Otwock

Pod względem sanitarnym placówki sezonowe były dobrze przygotowane. Wszystkie turnusy były zgłoszone do Kuratorium Oświaty i uzyskały pozwolenie na prowadzenie działalności. Dzikich placówek nie było.

1.10.11. Wnioski dotyczące placówek nauczania, wychowania i opieki

W roku 2024 problemem w nadzorowanych placówkach były uciążliwości wynikające z prowadzonych prac remontowych w czasie roku szkolnego. Sytuacja ta dotyczyła 4 szkół podstawowych. W sprawie przedłużających się remontów do PSSE w Otwocku wpłynęły 3 interwencje z czego 2 uznano za zasadne. W wyniku kontroli wydano wystąpienie pokontrolne oraz decyzję z rygorem natychmiastowej wykonalności zobowiązującą dyrektora szkoły do zapewnienia bezpieczeństwa uczniom i pracownikom szkoły. Przyczyną występującego zjawiska był rozległy zakres prac remontowych oraz trudności wynikające z procedur przetargowych.

Obowiązek zapewnienia uczniom miejsca na pozostawianie w placówce części podręczników był zrealizowany przez wszystkie kontrolowane szkoły. Wszystkie placówki zapewniały swoim podopiecznym dostęp do ciepłej i zimnej wody użytkowej oraz środków higieny osobistej w pomieszczeniach sanitarnych. Placówki wypoczynku dzieci i młodzieży w większości zorganizowane były i funkcjonowały tak jak w latach ubiegłych bez istotnych zastrzeżeń.

1.11. Promocja Zdrowia

1.11.1. Profilaktyka, czyli zapobieganie

Profilaktyka to zbiór działań mających na celu zapobieganie wystąpieniu chorób, urazów lub innych problemów zdrowotnych. Jej celem jest utrzymanie dobrego stanu zdrowia i zapobieganie chorobom.

Działania profilaktyczne oraz edukacja zdrowotna mają ogromne znaczenie w dobie występujących zagrożeń związanych z chorobami zakaźnymi i niezakaźnymi, które we wskaźnikach epidemiologicznych znacząco idą w górę.

1.11.2. Tematyka działalności

W 2024 roku kierunki działań Inspekcji Sanitarnej w zakresie promocji zdrowia wynikały głównie z założeń Narodowego Programu Zdrowia, wytycznych Głównego Inspektoratu Sanitarnego, a także wytycznych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) oraz z sytuacji epidemiologicznej i potrzeb zdrowotnych mieszkańców powiatu.

Celem tych przedsięwzięć było kształtowanie u ludzi na każdym etapie życia (od przedszkolaków po seniorów) postaw prozdrowotnych oraz edukacja społeczeństwa w zakresie zapobiegania chorobom. Systematyczna edukacja w zakresie nawyków i zachowań sprzyjających zdrowiu pozwala podnieść jego jakość oraz zapewnić prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie.

1.11.3. Tematy wiodące w roku 2024

Przedsięwzięcia prozdrowotne realizowane w roku 2024 opierały się o tematykę wynikającą z Narodowego Programu Zdrowia. To strategiczny dokument opracowany przez Ministerstwo Zdrowia, którego celem jest poprawa zdrowia publicznego w Polsce. Program na lata 2021-2025 skupia się na pięciu kluczowych obszarach:

- promowaniu zdrowego stylu życia i zapobieganiu chorobom związanym z nadwagą;
- zapobieganiu uzależnieniom od substancji psychoaktywnych, alkoholu, papierosów i wyrobów zawierających nikotynę;
- wspieraniu zdrowia psychicznego;
- działaniach mających na celu poprawę jakości środowiska i jego wpływu na zdrowie;
- zapobieganiu chorobom zakaźnym.

W roku 2024 w placówkach oświatowo-wychowawczych realizowane były programy propagujące m.in.: zdrowy styl życia, zbilansowane odżywianie, profilaktykę uzależnień i profilaktykę chorób zakaźnych.

1.11.4. Programy i przedsięwzięcia prozdrowotne

Państwowa Inspekcja Sanitarna realizuje programy prozdrowotne, które mają na celu edukację w zakresie zdrowego stylu życia, zmianę nawyków na zdrowsze oraz zapobieganie chorobom. Odbiorcami tych przedsięwzięć są zarówno dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym, jak i młodzież ze szkół średnich, kadra pedagogiczna, rodzice uczniów, dorośli mieszkańcy powiatu otwockiego oraz seniorzy.

Program „Czyste powietrze wokół nas” program adresowany jest do dzieci 5-6 letnich, rodziców i opiekunów. Założeniem programu jest ochrona dzieci przed szkodliwym wpływem dymu tytoniowego. Stanowi on pierwsze ogniwo w cyklu programów antytytoniowych.

Program ma charakter profilaktyczny, jego celem było zwiększenie wiedzy rodziców w zakresie ochrony dzieci przed narażeniem na działanie dymu tytoniowego, wykształcenie u dzieci świadomej postawy ochrony własnego zdrowia w sytuacjach, gdy są skazane na bezpośredni kontakt z palącymi.

Dzięki udziałowi w programie dzieci i ich rodzice podnieśli poziom wiedzy na temat szkodliwości dymu papierosowego, zwiększyli świadomość w zakresie szkodliwości biernego palenia papierosów (wdychanie tzw. dymu bocznego) oraz zdobyły wiedzę dotyczącą szkodliwości zanieczyszczenia powietrza różnymi dymami.

Program “Czyste Powietrze Wokół Nas” stanowi pierwsze ogniwo w cyklu programów antytytoniowych skierowanych do dzieci. Program kładzie fundamenty pod zdrowe nawyki, które mogą towarzyszyć im przez całe życie.

Program „Skąd się biorą produkty ekologiczne”. Okres przedszkolny jest niezmiernie

ważnym etapem kształtowania się postaw determinujących aktualne i przyszłe zachowania dotyczące zdrowia. Dlatego też istotne jest edukowanie dzieci w zakresie prawidłowego żywienia już od najmłodszych lat. Utrwalone wówczas przyzwyczajenia zdrowotne i nawyki decydują o późniejszym stylu życia.

Grupa, do której skierowany jest program „Skąd się biorą produkty ekologiczne”, to dzieci uczęszczające do przedszkoli w wieku 5-6 lat. Celem programu jest zwiększanie świadomości i wiedzy na temat rolnictwa ekologicznego oraz budowanie właściwych nawyków żywieniowych i higienicznych od najmłodszych lat.

Program „Bieg po zdrowie” - program antytytoniowej edukacji zdrowotnej opracowany w Głównym Inspektoracie Sanitarnym we współpracy z ekspertami. Zajęcia w programie „Bieg po zdrowie” realizowane były za pomocą bardzo zróżnicowanych metod aktywizujących, które dostosowano do wieku odbiorców. Podstawą zajęć jest stymulowanie

kreatywności i aktywności uczniów. Program jest skierowany także do rodziców i opiekunów uczniów, gdyż zwiększa to skuteczność programów profilaktycznych.

Realizacja programu w szkołach przyczyniła się do nasilenia pozytywnych przekonań uczniów dotyczących zdrowia oraz osłabienia błędnych przekonań, które nie sprzyjają dbaniu o zdrowie.

Program „Trzymaj Formę”. Istotnym przedsięwzięciem w zakresie przeciwdziałania otyłości wśród dzieci i młodzieży było uczestnictwo szkół podstawowych w programie „Trzymaj Formę”. Głównym programu jest popularyzacja zdrowego stylu życia – aktywności fizycznej i zbilansowanego odżywiania do uczniów klas V-VIII szkół podstawowych.

Dzięki uczestnictwu w ww. programie uczniowie poprawili swoje nawyki żywieniowe, zdobyli wiedzę jak komponować zbilansowane posiłki oraz zwiększyli ilość aktywności

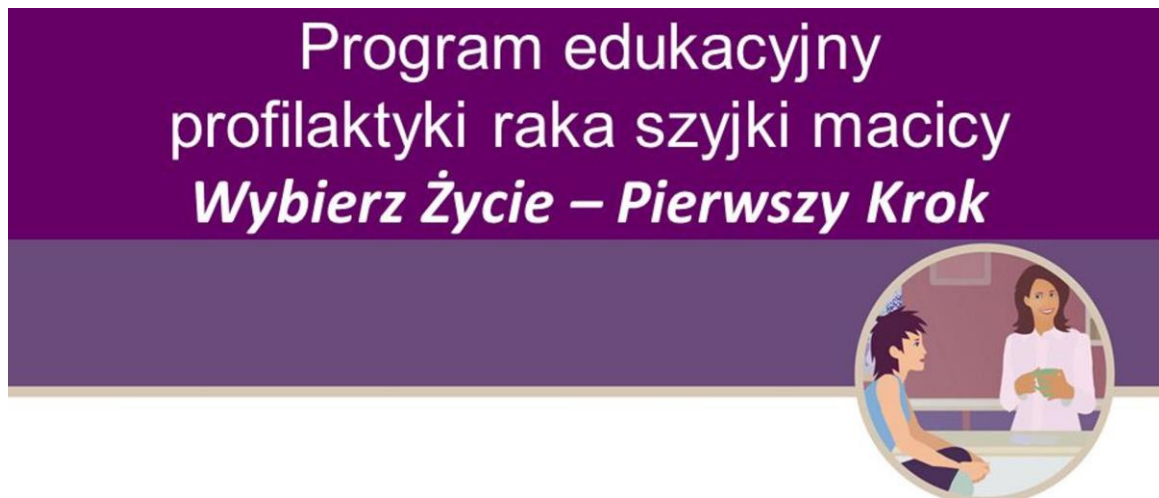

fizycznej, co przyczyni się z pewnością do poprawy ich kondycji fizycznej.

Program „Trzymaj Formę” angażował społeczność szkolną, w tym nauczycieli, rodziców i uczniów, co sprzyjało budowaniu wspólnoty i wspólnemu dążeniu do zdrowego stylu życia.

Program Wybierz Życie – Pierwszy Krok” - Celem programu było podniesienie poziomu wiedzy uczniów szkół średnich na temat dróg zakażenia wirusem brodawczaka ludzkiego (HPV), kształtowanie świadomości zdrowotnej młodzieży i właściwych postaw prozdrowotnych. Długofalowe efekty programu zakładają ograniczenie śmiertelności kobiet

z powodu raka szyjki macicy oraz zmianę zachowań w zakresie korzystania z badań profilaktycznych.

Program „Zdrowe piersi są OK!” Celem programu było kształtowanie wśród młodzieży szkół średnich nawyku pielęgnacji piersi i dbania o nie oraz budowanie świadomości dotyczącej zapobiegania rakowi piersi. Adresatami przedsięwzięcia byli uczniowie szkół średnich.

Program „Znamie! Znam je?” – adresowany jest do uczniów szkół średnich. Celem programu jest zwiększanie świadomości na temat czerniaka – jednego z najbardziej agresywnych nowotworów skóry, a także zachęcanie do regularnych badań oraz przestrzegania podstawowych zasad ochrony przed czerniakiem.

Program „Podstępne WZW” - program edukacyjny dotyczący profilaktyki zakażeń HBV i HCV dla uczniów szkół średnich. Program jest odpowiedzią na pojawiające się wciąż nowe przypadki zakażeń HBV i HCV. Jednym ze sposobów przeciwdziałania chorobie jest podnoszenie poziomu wiedzy młodzieży pozwalającej na rozpoznawanie i unikanie sytuacji ryzykownych.

Na świecie około 500 milionów ludzi jest zarażonych wirusowym zapaleniem wątroby typu B (HBV) lub C (HCV). Oznacza to, że mniej więcej co piętnasta osoba na świecie jest nosicielem jednego z tych wirusów. Brak świadomości istniejącego ryzyka i niepodejmowanie leczenia może powodować w przypadku obu zakażeń nieodwracalne konsekwencje zdrowotne a nawet śmierć.

Program „ARS, czyli jak dbać o miłość” – celem programu jest ograniczenie używania tytoniu, alkoholu i innych substancji psychoaktywnych przez kobiety w wieku prokreacyjnym,

tj. między 15 a 49 rokiem życia. Młodzież uczestnicząca w programie zdobywała wiedzę na temat wpływu używania alkoholu, narkotyków i innych środków psychoaktywnych na relacje międzyludzkie. Istotnym elementem programu było budzenie odpowiedzialności w kontekście przyszłych postaw rodzicielskich, a także uświadomienie młodzieży

szkodliwego wpływu substancji psychoaktywnych używanych przez kobiety w ciąży na zdrowie ich potomstwa.

Profilaktyka zażywania nowych narkotyków „Dopalacze”, czyli nowe narkotyki to produkty o zróżnicowanym składzie, zawierające substancje psychoaktywne, które działają na układ nerwowy człowieka w podobny sposób do dotychczas znanych narkotyków. Nowe narkotyki zawierają substancje niebezpieczne dla zdrowia i życia osoby, która je zażyje. W zależności od rodzaju zażytej substancji oraz dawki mogą wystąpić różne symptomy: nadmierny przypływ energii, pobudzenie psychoruchowe, podwyższenie nastroju, rozdrażnienie, wahanie nastroju, zaburzenia świadomości, zaburzenia oddechowe do zatrzymania oddechu, zwolnienie czynności serca, niskie ciśnienie tętnicze, agresja, stany depresyjne, halucynacje, napady lęku, bóle głowy, kołatanie serca.

W roku 2024 działania edukacyjne dotyczące skutków zdrowotnych zażywania środków psychoaktywnych skierowane do młodzieży polegały m.in. na: przeprowadzeniu warsztatów profilaktycznych, pogadanek dla młodzieży na temat szkodliwości zażywania środków psychoaktywnych, prowadzeniu stoisk informacyjno-profilaktycznych podczas imprez plenerowych oraz dystrybucji materiałów informacyjno-edukacyjnych.

Profilaktyka HIV/AIDS. Jej celem głównym jest ograniczenie rozprzestrzeniania HIV i AIDS, oraz kształtowanie właściwych postaw wobec problemów związanych z zakażeniem wirusem HIV i chorobą AIDS. Na terenie powiatu otwockiego realizowana była poprzez: działania w ramach Krajowego Programu Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS oraz obchodów Światowego Dnia Walki z AIDS.

Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczenia AIDS. Celem programu jest wzrost poziomu wiedzy na temat HIV i AIDS u ogółu społeczeństwa, zapewnienie odpowiedniego dostępu do usług diagnostycznych w zakresie profilaktyki HIV/AIDS – zwiększenie dostępności do anonimowego i bezpłatnego testowania w kierunku HIV. Wzmocnieniem realizacji zadań programowych były coroczne obchody **Światowego Dnia Walki z AIDS**.

Program „#ŻyjDobrze”. Ideą programu jest uświadomienie i przypomnienie, że mamy wpływ na nasze zdrowie, a wybory dokonywane każdego dnia warunkują jakość naszego życia. W treściach programowych uwzględniona została fundamentalna wiedza w zakresie

higieny, zdrowego żywienia, znaczenia aktywności fizycznej i profilaktyki oraz wybrane aspekty związane ze zdrowiem psychicznym.

#ŻyjDobrze

Program „#ŻyjDobrze” adresowany był do: uczniów klas 0 – 3, 4 – 8 szkół podstawowych, rodziców uczniów oraz kadry pedagogicznej. Uczestnictwo uczniów w programie przyniosło pozytywne efekty w postaci utrwalenia nawyków sprzyjających zdrowiu, podniesieniu wiedzy na temat czynników wpływających pozytywnie na dobrostan oraz zwiększeniu świadomości zdrowotnej.

W pierwszym półroczu 2024 roku ramach obchodów **Europejskiego Tygodnia Szczepień** zintensyfikowano działania związane z promocją szczepień ochronnych.

Europejski Tydzień Szczepień to coroczna inicjatywa Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), której celem jest zwiększenie świadomości społecznej na temat znaczenia szczepień oraz podkreślenie ich roli w ochronie zdrowia na każdym etapie życia.

Głównym celem obchodów Europejskiego Tygodnia Szczepień było:

- Informowanie o szczepieniach obowiązkowych i zalecanych wynikających z Kalendarza szczepień;
- Podnoszenie świadomości - edukowanie mieszkańców powiatu o korzyściach płynących ze szczepień oraz o chorobach, którym można zapobiegać dzięki szczepieniom;
- Promowanie równego dostępu do szczepień - zapewnienie, że każdy, niezależnie od wieku, miejsca zamieszkania czy statusu społeczno-ekonomicznego, ma dostęp do szczepień;
- Ochrona zdrowia publicznego - zmniejszenie liczby zachorowań na choroby zakaźne poprzez zwiększenie liczby zaszczepionych osób i tym samym zwiększenia odporności populacyjnej.

Akcja „Bezpieczne Ferie” i „Bezpieczne Wakacje”.

Z roku na rok przybywa ilość placówek oferujących różne formy wypoczynku letniego i zimowego dla dzieci i młodzieży. Zintegrowane działania służb (Inspekcja Sanitarna, Policja, Straż Pożarna) koncentrowały się na edukacji dzieci i młodzieży korzystających z wypoczynku podczas ferii zimowych na temat: higieny osobistej, profilaktyki chorób „brudnych rąk”, bezpiecznych zachowań podczas wypoczynku zimowego i letniego, udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej, profilaktyki chorób przenoszonych przez

kleszcze, profilaktyki HIV/AIDS, profilaktyki chorób odzwierzęcych, zatruc pokarmowych, bezpieczeństwa na drodze, nadmiernej ekspozycji i promieniowania UV oraz zapobieganiu zażywania substancji psychoaktywnych przez młodzież.

Wypracowana przez lata dobra współpraca z Policją i Państwową Strażą Pożarną pozwoliła na realizację zintegrowanych działań edukacyjnych skierowanych do dzieci i młodzieży oraz nadzór nad potencjalnymi punktami sprzedaży środków psychoaktywnych. Podczas ubiegłorocznej akcji „Bezpieczne Ferie” i „Bezpieczne Wakacje” propagowano zasady bezpiecznego wypoczynku w mediach aby dotrzeć do szerokiego grona odbiorców i wzmocnić tym samym przekaz edukacyjny (Facebook, strona internetowa PSSE w Otwocku).

W roku 2024 szerzono edukację mieszkańców powiatu otwockiego w zakresie zapobiegania chorobom i zdrowego stylu życia poprzez prowadzenie stoisk prozdrowotnych podczas imprez plenerowych takich jak:

- Dzień Otwarty w Centrum Edukacji Leśnej w Celestynowie. Impreza zorganizowana przez Nadleśnictwo Celestynów przebiegała pod hasłem „Jesień w lesie”. PSSE w Otwocku włączyła się w działania edukacyjne z zakresu profilaktyki zatruc grzybami;
- Półmaraton Otwocki gdzie z okazji miesiąca świadomości raka piersi propagowano badania przesiewowe dla kobiet (cytologię i mammografię) oraz podkreślano rolę aktywności fizycznej w profilaktyce chorób onkologicznych;
- Gra terenowa „Tajemnica zaginionego rękopisu” zorganizowana przez Bibliotekę w Kołbieli. Podczas zabawy pracownicy PSSE w Otwocku uczyli najmłodszych uczestników zabawy rozpoznawania grzybów jadalnych, a osoby dorosłe zachęcano do zdrowego stylu życia zachęcając jednocześnie do ograniczenia lub całkowitego zrezygnowania z używek. Dzięki użyciu narko i alkoholowi mieli okazję doświadczyć zaburzeń zmysłu wzroku, zaburzeń równowagi, oceny odległości co uzmysłowiło jakie mogą być zagrożenia związane ze stosowaniem używek;
- Piknik dla Seniorów w Wiązownie podczas którego zachęcano jego uczestników do wykonywania regularnych badań profilaktycznych, a także do prowadzenia zdrowego stylu życia (dostosowana do wieku aktywność ruchowa, zbilansowana dieta, ograniczenie używek).

- Piknik Służ Mundurowych w Otwocku – gdzie wśród jego uczestników propagowano profilaktykę chorób przenoszonych przez kleszcze (Borelioza, Kleszczowe Zapalenie Mózgu);
- Piknik „Cztery żywioły” zorganizowanego przez Centrum Edukacji Leśnej, gdzie propagowano bezpieczeństwo nad wodą;
- Stoisko informacyjno-profilaktyczne organizowane we współpracy z Powiatowym Centrum Zdrowia, gdzie zachęcano mieszkańców Otwocka do wykonywania badań profilaktycznych, propagowano szczepienia dla seniorów oraz wykonywano pomiary poziomu cukru i ciśnienia tętniczego krwi;
- Integracyjny Piknik Rodzinnym w Ognisku Wychowawczym Świder im. Dziadka Lisieckiego. Podczas wydarzenia wśród uczestników imprezy plenerowej propagowano zasady bezpieczeństwa podczas wakacji;
- Obchody Światowego Dnia bez Tytoniu organizowane we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Kultury, Turystyki i Sportu, podczas których zachęcano mieszkańców do zdrowego stylu życia bez używek;
- Obchody Europejskiego Tygodnia Walki z Rakiem – gdzie zachęcano mieszkańców Otwocka do dbania o własne zdrowie, propagowano badania profilaktyczne dla kobiet - cytologię i mammografię oraz zachęcano kobiety do wykonywania samobadania piersi;
- Obchody Europejskiego Tygodnia Szczepień – podczas którego zachęcano interesantów PSSE w Otwocku do korzystania ze szczepień ochronnych oraz promowano szczepienia wynikające z kalendarza szczepień.

1.12. Zapobiegawczy Nadzór Sanitarny

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Otwocku w związku ze sprawowaniem zapobiegawczego nadzoru sanitarnego prowadzi działania w ramach ustawowych zadań i obowiązków, których celem jest zapobieganie zagrożeniom bezpieczeństwa sanitarnego i szeroko pojęta ochrona ludzi. Realizowane jest to poprzez udział w procesie inwestycyjnym na etapach: planistycznym, projektowym oraz odbiorowym.

Do zakresu działania Państwowej Inspekcji Sanitarnej w dziedzinie zapobiegawczego nadzoru sanitarnego, zgodnie z ustawą z dnia 14 marca 1985 r. o Państwowej Inspekcji Sanitarnej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 416), należy:

- Uzgadnianie dokumentacji projektowych dotyczących budowy oraz zmiany sposobu użytkowania obiektów budowlanych;
- Uczestniczenie w dopuszczeniu do użytkowania obiektów budowlanych;
- Sprawowanie nadzoru pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych przy opiniowaniu projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, uzgadnianiu warunków zabudowy i zagospodarowania terenu, na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, z późn. zm.);
- Sprawowanie zapobiegawczego nadzoru nad warunkami higieny środowiska przy wydawaniu opinii do decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach w trybie określonym w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112, z późn. zm.).

Stanowiska państwowego powiatowego inspektora sanitarnego w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajmowane są wyłącznie na wniosek zainteresowanych podmiotów lub w związku z wystąpieniami organów prowadzących postępowanie główne i dotyczą planowanych inwestycji lub zagospodarowania terenu.

W 2024 roku Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Otwocku w ramach zapobiegawczego nadzoru sanitarnego zajął stanowisko w **1280** sprawach. Działalność Zapobiegawczego Nadzoru Sanitarnego polegała na kontroli przestrzegania wymagań

higienicznych i zdrowotnych przedsięwzięć na etapie planowania, budowy i dopuszczeniu do użytkowania.

W roku 2024, zaobserwowano znaczny wzrost do roku ubiegłego, działania gmin powiatu w sferze gospodarki przestrzennej, które mają na celu wprowadzenie ładu przestrzennego na polu społecznym, gospodarczym i ekologicznym.

W roku sprawozdawczym w ramach planowania urbanistycznego wydano **11** opinii dotyczących uzgodnienia zakresu i stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko sporządzanych do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, do projektów planu ogólnego gminy. Sporządzono **9** opinii dotyczących **projektów miejscowych planów zagospodarowania** przestrzennego terenów położonych m.in. w gminach Wiązowna, Celestynów oraz miasta Otwocka.

W roku 2024 wpłynęło **1082** wniosków o uzgodnienie projektów decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz lokalizacji inwestycji celu publicznego, dotyczących głównie budynków mieszkalnych jednorodzinnych oraz zespołów budynków.

Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Otwocku uczestniczył w postępowaniach dotyczących oceny oddziaływania na środowisko przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, wydając opinie stwierdzające obowiązek przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko oraz określając zakres raportu o oddziaływaniu na środowisko. Na etapie postępowania zmierzającego do wydania decyzji środowiskowej, PPIS w Otwocku wydał opinie określające środowiskowe uwarunkowania dla przedsięwzięć.

W roku 2024 na wnioski wójtów gmin powiatu otwockiego, burmistrzów, a także Prezydenta Miasta Otwocka wydano łącznie **39** opinii w sprawie **przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko** dla planowanych przedsięwzięć, a w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby - do określenia zakresu raportu oddziaływania tych przedsięwzięć na środowisko. Potrzeby przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko i wykonania raportu o oddziaływaniu na środowisko tut. Inspektor Sanitarny orzekał dla tych przedsięwzięć, których podstawowe dane charakteryzujące inwestycję, skala inwestycji, rodzaj planowanej technologii oraz emitowanych zanieczyszczeń, wskazywały na duże prawdopodobieństwo wystąpienia uciążliwego lub szkodliwego oddziaływania na środowisko, zdrowie, warunki i życie ludzi. Wydawane opinie w sprawie potrzeby

przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko dotyczyły m.in.: przebudowy i rozbudowy dróg powiatowych i gminnych, zespołu budynków mieszkalnych, budowy kanalizacji sanitarnej oraz rozbudowy istniejących obiektów produkcyjnych (m.in. folii i opakowań, zakład cukierniczy).

W przedmiocie wydania opinii dotyczących warunków realizacji inwestycji przed uzyskaniem przez inwestora **decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach** zajęto stanowisko w **6** przypadkach. Opinie odnosiły się m.in. do: zespołu zabudowy mieszkaniowej budynków wielorodzinnych wraz z budynkiem usługowo – handlowym z funkcjami oświaty w miejscowości Żanęcin gmina Wiązowna, rozbudowy drogi powiatowej w miejscowości Sępołów gmina Kołbiel,

budowy hali magazynowo – usługowej z funkcjami administracyjnymi w miejscowości Ostrowik gmina Celestynów, zmodernizowanej istniejącej instalacji do produkcji mas bitumicznych w miejscowości Tabor gmina Celestynów, a także hali magazynowej wraz z częściami socjalno – biurowymi w miejscowości Człkówka, gmina Kołbiel.

Opiniowane raporty oceny oddziaływania na środowisko zawierały rozwiązania chroniące i ograniczające negatywne oddziaływanie na środowisko.

W procesie inwestycyjnym, na etapie projektowania obiektów budowlanych, w tym uzyskiwania decyzji o pozwolenie na budowę, Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Otwocku uzgadniał pod względem wymagań higienicznych i zdrowotnych **projekty budowlane i technologiczne**. Opiniując dokumentację projektową szczególną uwagę zwracano na prawidłowy układ funkcjonalny pomieszczeń, prawidłowe ciągi technologiczne, właściwe wyposażenie w urządzenia sanitarne, odpowiednio zaprojektowaną wentylację i klimatyzację, warunki socjalno – sanitarne, prawidłowe wykończenie pomieszczeń oraz zgodność zaprojektowania obiektu z obowiązującymi przepisami i normami. Zwracano również uwagę na odstępstwa od warunków technicznych i konieczność uzyskania odpowiedniej decyzji. Projekty dotyczyły rozbudowy budynku szpitala o multimedialny ogród całoroczny w Zagórz gmina Wiązowna, zmiany sposobu użytkowania części budynku mieszkalnego jednorodzinnego na budynek usługowy - praktyka fizjoterapeutyczna w miejscowości Malcanów gmina Wiązowna. W sumie zaopiniowano pozytywnie **2** dokumentacje projektowe.

W 2024 roku zapobiegawczy nadzór sanitarny uczestniczył łącznie w **29** kontrolach w związku z **dopuszczeniem do użytkowania obiektów budowlanych** oraz w kontrolach związanych ze sprawdzeniem warunków higieniczno-sanitarnych w lokalach adaptowanych na działalność usługową.

Najwięcej obiektów przeznaczonych było na działalność: magazynową (hale magazynowe i magazynowo – produkcyjne), placówki oświatowe (rozbudowane szkoły, żłobki), budynki mieszkalne jedno- i wielorodzinne, budynki handlowo – usługowe, a także obiekty gastronomiczne. W 2024 roku łącznie zajęto **102** stanowiska w sprawie dopuszczenia obiektów do użytkowania (w trybie art. 5ó ustawy Prawo budowlane). W trakcie czynności odbiorowych sprawdzano stan nowo wybudowanych lub adaptowanych budynków pod kątem właściwych warunków sanitarno - higienicznych. Wśród nich istotną rolę pełni odpowiedni układ funkcjonalny pomieszczeń, ich wykończenie, zachowanie odpowiedniego ciągu technologicznego, właściwa wymiana powietrza w pomieszczeniach przeznaczonych na pobyt ludzi, optymalne oświetlenie, utrzymanie w pomieszczeniach pracy odpowiednich poziomów hałasu zgodnych z obowiązującymi przepisami, prawidłowa gospodarka wodno - ściekowa i odpadowa. Znaczna część nowo wybudowanych budynków podłączona jest do sieci wodno - kanalizacyjnej. Duże obiekty kubaturowe wyposażone były w instalacje wentylacji mechanicznej nawiewno – wywiewnej i klimatyzacji. We wszystkich obiektach przed oddaniem do użytku przeprowadzono badanie wody potwierdzające spełnienie parametrów bakteriologiczno - chemicznych wody.

Podczas uczestnictwa w dopuszczeniu do użytkowania ww. obiektów dokonywano sprawdzenia zgodności zrealizowanych inwestycji z uzgodniami pod względem higieniczno sanitarnym dokumentacją projektów oraz z wymogami sanitarnymi określonymi przez obowiązujące przepisy.

Najczęściej spotykanymi nieprawidłowościami w trakcie przeprowadzanych kontroli były niewłaściwe rozwiązania instalacji wentylacji (niezgodne z projektem) w budynkach. Wszystkie sprawy związane z dopuszczeniem do użytkowania po usunięciu nieprawidłowości zostały ostatecznie pozytywnie rozpatrzone.

Charakterystyczne obiekty oddane do użytkowania w 2024 r. w powiecie otwockim to:

- Budynek handlowo - usługowy ALDI w Józefowie;
- Rozbudowa i przebudowa budynku szkoły podstawowej w miejscowości Stara Wieś gmina Celestynów;

- Gminny żłobek „Wesoła Ciuchcia” w Karczewie;
- Przebudowa i rozbudowa przychodni rejonowej w Powiatowym Centrum Zdrowia w Otwocku, Przebudowa stacji uzdatniania wody w miejscowości Ostrów gmina Celestynów;
- Rozbudowa i przebudowa części budynku „E” (laboratorium) Samodzielnego Publicznego Szpitala Klinicznego im. prof. Adama Grucy CMKP na potrzeby rozbudowy laboratorium szpitalnego w Otwocku;
- Rozbudowa Szkoły Podstawowej w Warszawicach o salę gimnastyczną wraz z łącznikiem w gminie Sobienie – Jeziory;
- Sklep sieci „Biedronka” w miejscowości Dąbrówka, gmina Celestynów.

Gminny żłobek „Wesoła Ciuchcia” w Karczewie (źródło: <https://www.przegladowocki.pl/>)

Przebudowa Szkoły Podstawowej w Starej Wsi (źródło: <https://www.przegladowocki.pl/>)

Budynek handlowo – usługowy ALDI (źródło: <https://www.aldi.pl/>)

Przebudowa SUW Ostrów (źródło: <https://www.celestynow.pl/>)

Podsumowując rok 2024 należy stwierdzić rozwój infrastruktury powiatu otwockiego. Nowo powstające obiekty budowlane zaprojektowane są w sposób respektujący wymagania ochrony środowiska oraz przepisy techniczno - budowlane. Wzrasta również poprawa warunków życia i zdrowia mieszkańców powiatu, na co wpływ ma m.in. modernizacja stacji uzdatniania wody (w miejscowości Ostrów gmina Celestynów), budowa sieci wodociągowej oraz podłączenie do niej budynków mieszkalnych (gmina Kołbiel, gmina Wiązowna). W zakresie realizacji nowych inwestycji w powiecie otwockim, sytuacja jest porównywalna z rokiem ubiegłym. Wzrasta poprawa warunków życia i zdrowia mieszkańców powiatu, na co wpływ mają inwestycje dotyczące przebudowy infrastruktury drogowej, wodno - kanalizacyjnej oraz przebudowy i rozbudowy obiektów oświatowych. Działania te wpłyną na poprawę warunków sanitarnych mieszkańców gmin.